

SISÄLLYS

1. NILSIÄN KAUPUNGINJOHTAJAN JORMA AUTION YHTEENVETO	1
2. PÄIVIEN VALMISTELUHISTORIA	2
3. MUALIMALLE JA TAKAS!	3
3.1. Teema ja tunnus	3
3.2. Päivien tavoitteet	3
4. ORGANISAATIO	4
4.1. Järjestäjät	4
4.2. Yhteistyökumppanit	4
4.3. Toimikunnat	4
4.4. Toimihenkilöt ja toimitilat	8
5. OSALLISTUMINEN	10
5.1. Paketit ja maksut	10
5.2. Ilmoittautuminen ja laskutus	10
5.3. Ruokailut	11
5.4. Majointi	11
5.5. Kuljetukset	11
6. OHJELMA JA KÄVIJÄMÄÄRÄT	13
6.1. Yleistä	13
6.2. Virallinen ohjelma	13
6.3. Retket	18
6.4. Oheisohjelma	20
6.5. Museot ja näyttelyt	21
7. TIEDOTTAMINEN JA MARKKINOINTI	22
7.1. Tiedotus- ja markkinointisuunnitelma	22
7.2. Tiedottaminen	22
7.3. Markkinointi	23
7.4. Näkyvyys mediassa	25
8. TALOUS	26
9. OSALLISTUJAKYSELY	27
9.1. Kyselyn järjestäminen	27
9.2. Kyselyn tulokset	27
10. PÄÄSIHTEERIN YHTEENVETO	30
11. RAPORTIN JAKELU	32
12. LIITTEET	33
Liite 1 Sopimus päivien järjestämisestä	33
Liite 2 Osallistujaluettelo	35
Liite 3 Kävijämäärät (yhteenveto).....	42
Liite 4 Seminaarin avaus, Kirsi Moisander	44
Liite 5 Seminaarialustus, Heikki Kukkonen.....	46
Liite 6 Kammarialustus, Janne Vilkuna	48
Liite 7 Kammarialustus, Pertti Rannikko	49
Liite 8 Tiedote: Kotiseututyön ansiomitali myönnettiin 13 henkilölle	52
Liite 9 Tiedote: Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila	55
Liite 10 Tiedote: Pate Mustajärven Ikuri valittiin vuoden kotiseutupoluksi	56
Liite 11 Tiedote: Vuoden kotiseututeoksi liperiläinen ruoka- ja kekriperinneprojekti	57
Liite 12 Tiedote: Järjestöneuvos Markku Tanneria juhlittiin kotiseutupäivillä	58
Liite 13 Ruokarämpsyt	59
Liite 14 Ruokarämpsyt, Eila Ollikainen	60
Liite 15 Valtiovallan tervehdys (pääjuhla 9.8.).....	62
Liite 16 Juhlapuhe (pääjuhla 9.8.).....	64
Liite 17 Päivien päätössanat (pääjuhla 9.8.).....	69
Liite 18 Pääjuhlan käsiohjelma	71
Liite 19 Osallistujakysely.....	72

1. NILSIÄN KAUPUNGINJOHTAJAN JORMA AUTION YHTEENVETO

Nilsin kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 7.3.2005 hakea Valtakunnallisia kotiseutupäiviä Nilsinään vuodelle 2009 ja neuvotella yhteistyöstä naapurikuntien kanssa kotiseutupäivien järjestämisessä. Hankkeeseen ryhtymisen perustana oli erityisesti Nilsin kaupungin strateginen rooli Tahkon matkailukeskuksen kehittäjänä ja erilaisten tapahtumien merkitys ”matkailuteollisuuden” tuotannontekijöinä.

Kotiseutupäivillä katsottiin olevan merkitystä Tahkon matkailukeskuksen palvelujen markkinointitapahtumana. Toisaalta myös Nilsin kotiseutuhenkisten toimijoiden aktiivinen viire herätti luottamusta siihen, että järjestelyistä selvitään kunnialla. Kaupungin kehittämisen yhtenä perusajatuksena on kumppanuus. Työhön vedetään mukaan kaikki asukkaat ja muut toimijat. Sosiaalisen pääoman aktivoinnilla täydennetään kovan talouden niukkoja resursseja.

Hyvillä yhteistyökumppaneilla on aina tärkeä osuus kun pieni toimija hakee onnistumisia suurissa asioissa. Meidän yhteistyökumppaneitamme olivat: Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten liitto ry, Kehittämissyhdystys Kalakukko ry ja tietysti aivan keskeinen osapuoli, Suomen kotiseutuliitto. Liiton edustajien kokemus oli arvokas apu järjestelyissä. Lisäksi kumppanikaartiin kuului suuri joukko yhteisöjä ja kotiseutuhengessä toimivia ihmisiä Pohjois-Savosta. Kaikille yhteistyökumppaneille haluan osoittaa suurkiitoksen antamastanne panoksesta yhteiseen hankkeeseen.

Kotiseutupäivät oli seitsemän kunnan yhteinen hanke, jossa Nilsin kaupunki oli aloitteen tekijänä vetovastuussa. Saimme nopeasti kokoon yhteistyöhön lupautuneiden tahojen nimeämät parhaat voimat mukaan ideoimaan ja tuomaan ohjelmaehdotuksia, jotka parhaiten kuvasivat alueemme omaleimaisuutta, perinnettä ja kulttuuria. Muodostimme koko aluetta edustavat, kotiseutupäivien perusrakenteen vaatimat toimikunnat valmistelevaan kukin oman aihealueensa sisältöä. Työtä tehtiin sitoutuneesti, innolla ja taidolla. Koko valmistelun ja tapahtuman ajan oli vallalla hyvä henki ja luottamus siihen, että järjestelyt sujuvat hyvin.

Tässä vaiheessa on todettavissa, että luottamus oli oikeutettua: Saamamme palautteen perusteella tapahtuma onnistui pääosiltaan erittäin hyvin. Alueemme erityispiirteet näyttäytyivät edukseen. Vaikka Koillis-Savo on monilla mittareilla mitattuna heikko ja vähäväkinen alue, yhteinen esiintyminen sai alueemme näyttämään yllättävänkin monipuoliselta ja kehittyvältä. Onnistunut, yhteiseen päämäärään tähtäävä kumppanuus ja moniaineksiset toimijaverkostot osoittivat yhteistyön merkityksen. Talkootyö näytti voimansa. Tapahtuman sisällöllinen viesti tuli hyvin esiin seminaareissa, esityksissä ja oheistapahtumissa sekä niihin liittyvässä viestinnässä.

Kiitän kaikkia kotiseutupäivien tukijoita sekä järjestelyihin osallistuneita antamastanne panoksesta ja hyvästä tuloksesta. Kiitän myös kaikkia vieraita osallistumisesta vuoden 2009 valtakunnallisille kotiseutupäiville. Erityisen kiitoksen osoitan kuitenkin kotiseutupäiviemme pääsihteerille, Katja Lappalaiselle, joka kantoi suuren vastuun kotiseutupäivien onnistumisesta. Vastuuntunto ja tuloksekas työ takasivat onnistumisen.

Jorma Autio
kaupunginjohtaja

2. PÄIVIEN VALMISTELUHISTORIA

Valtakunnalliset kotiseutupäivät ovat kotiseututyön vuotuinen suurtahtuma. Päivien järjestämisestä vastaa kulloinenkin isäntäkunta/-kunnat Suomen Kotiseutuliiton tukemana. Oikeuden päivien järjestämiseen myöntää Kotiseutuliitto sille tehtyjen hakemusten perusteella.

Kotiseutupäiviä on vietetty yhtäjaksoisesti vuodesta 1949 lähtien. Vuoden 2009 Valtakunnalliset kotiseutupäivät olivat näin järjestyksessään 61. Pohjois-Savossa päiviä on ennen vuotta 2009 vietetty kahteen otteeseen: Ylä-Savossa vuonna 1988 ja Varkaudessa, Leppävirralla ja Joroisissa vuonna 1997.

Ajatus päivien järjestämisestä Nilsiässä virisi Nilsiä Kotiseutuyhdistyksen piirissä. Maaliskuussa 2005 asiat olivat edenneet jo niin pitkälle, että Nilsiä kaupunginhallitus päätti – kotiseutuyhdistyksen esityksen mukaisesti – hakea Suomen Kotiseutuliitolta oikeutta päivien järjestämiseen. Jo tässä vaiheessa oli selvää, että päivien järjestäminen edellytti yhtä kuntaa laajempaa järjestäjäpohjaa. Päiviä valmistelevaan työryhmään, joka kokoontui ensimmäisen kerran elokuussa 2005 ja sen jälkeen vielä kolme kertaa, pyydettiin edustus Nilsiä ohella Juankosken ja Kuopion kaupungilta sekä Kaavin, Rautavaaran, Siilinjärven, Tuusniemen ja Varpaisjärven kunnista. Näistä Juankoski, Kuopio, Kaavi, Rautavaara, Siilinjärvi ja Tuusniemi tekivät myöhemmin päätöksen osallistua päivien järjestämiseen. Seitsikosta Rautavaaralla oli aiempaa kokemusta päivien järjestämisestä sen oltua mukana myös vuoden 1988 päivien järjestelyissä.

Valmistelevan työryhmän työstämä ja Nilsiä kaupungin, Pohjois-Savon liiton sekä Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten liitto ry:n allekirjoittama hakemus päivien järjestämisestä jätettiin Suomen Kotiseutuliitolle tammikuussa 2006 ja maaliskuussa liiton hallitus hyväksyi hakemuksen. Nilsiä kaupungin, Pohjois-Savon liiton, Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten liitto ry:n sekä Suomen Kotiseutuliiton välinen sopimus päivien järjestämisestä allekirjoitettiin Nilsiä Tahkovuorella 12.4.2006. Sopimus on raportin liitteenä numero 1.

3. MUALIMALLE JA TAKAS!

3.1. Teema ja tunnus

Päivien teema oli savolaisuus ja kansainvälisyys ja tunnus sanapariin viittaava Mualimalle ja takas! Savolaisuus ja kansainvälisyys valikoitui päivien teemaksi jo päiviä valmistelevan toimikunnan välisissä keskusteluissa vuosien 2005 ja 2006 aikana. Tunnus Mualimalle ja takas! oli puolestaan keväällä 2007 pidetyn avoimen ideakilpailun satoa ja sen ideoi kuopiolainen (nykyinen mänttäläinen), Savon kielen seurassakin vaikuttava Marja-Riitta Saastamoinen. Tunnuksen graafisen ilmeen suunnittelusta vastasi graafinen suunnittelija Reetta Timonen Comma Group Oy:sta. Tunnuksessa lentävät linnut ovat Savon maakuntalintuja kuikkia.

3.2. Päivien tavoitteet

Päivien keskeisin tavoite oli järjestäjäalueella elävien ihmisten – ja erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten – positiivisen kotiseutukäsityksen vahvistaminen. Päivien tunnus Mualimalle ja takas! oli suunnattu paikallisille ihmisille – ja jälleen erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille – , joita kehoitettiin näin lähtemään maailmalle oppia ja kokemuksia hakemaan, mutta pitämään mielessään myös mahdollisuuden kotiin palaamisesta.

Päivien toinen keskeinen tavoite liittyi kotiseutupäivien sisältöön ja kotiseututyön käsittämiseen. Järjestäjien, ja erityisesti päivien ohjelmatoimikunnan, tavoitteena oli päivien ilmeen ja ylipäänsä kotiseututyön imagon nuorentaminen sekä päivien ohjelman avaaminen entistä suuremmalle joukolle ihmisiä.

Lisäksi päivien valmistelua tukeneiden, Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n ja Pohjois-Savon liiton rahoittamien Silivoplee!- ja Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2009 -hankkeiden tavoitteiksi asetettiin mm. Koillis-Savon ja Kuopio/Siilinjärvi -alueen markkinointi, alueen matkailu- ja majoituspalveluiden kehittäminen, toimiminen katalysaattorina uusille, alueen elinoloja kehittäville hankkeille sekä järjestäjäkuntien yhteistyön tiivistäminen erityisesti kulttuurin saralla.

Kävijämäärien osalta tavoitteina oli 400 virallista kotiseutupäivävierasta ja noin 20.000 kävijää. Myöhemmin tavoitetta laskettiin 10.000 kävijään.

Edellä kuvattujen tavoitteiden täyttymistä on arvioitu raportin päättävässä pääsihteerin yhteenvedossa.

4. ORGANISAATIO

4.1. Järjestäjät

Päivien järjestämisestä vastasivat Suomen Kotiseutuliitto, Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry, Nilsian, Juankosken ja Kuopion kaupungit sekä Kaavin, Rautavaaran, Siilinjärven ja Tuusniemen kunnat. Päävastuun järjestelyistä kanto Nilsian kaupunki.

4.2. Yhteistyökumppanit

Päivien merkittävimmät taloudellista tukea antaneet yhteistyökumppanit olivat Golden Resort, Koillis-Savon Osuuspankki, Nilsian Osuuspankki, Olvi-säätiö, Sokos Hotel Tahkovuori ja Yrityskeskus INNOCUM. Lisäksi Kehittämisyhdistys Kalakukko ry ja Pohjois-Savon liitto tukivat tapahtumaa myöntämällä tapahtumaa varten hankerahoitusta. Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n rahoittama Silivoplee! -hanke toteutettiin 1.2. – 31.12.2007 ja Pohjois-Savon liiton rahoittama Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2009 -hanke 1.6.2008 – 31.10.2009.

4.3. Toimikunnat

Päivien organisaatio koottiin aiempien kotiseutupäivien esimerkkien mukaan. Organisaatio käsitti keväällä 2007 kootut päätoimikunnan, työvaliokunnan sekä joukon alatoimikuntia (majoitus- ja ravitsemistoimikunta, ohjelmatoimikunta, retkitoimikunta, seminaaritoimikunta sekä tiedotus- ja markkinointitoimikunta). Valmistelujen myöhemmässä vaiheessa, syyskuussa 2008 koottiin tekninen työryhmä toimimaan pääsihteerin apuna tapahtumaan liittyvissä käytännönjärjestelyissä.

Päätoimikunta

Päätoimikunta toimi kotiseutupäiväorganisaatiossa ylintä päätäntävaltaa käyttävänä elimenä. Päätoimikunta kokoontui viisi kertaa: 2.3.2007, 28.11.2007, 23.5.2008, 9.2.2009 sekä 10.12.2009. Päätoimikunta koostui päivien järjestäjien ja yhteistyökumppaneiden edustajista. Päätoimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Heikki Kukkonen, Suomen Kotiseutuliitto (puheenjohtaja)
Jaakko Leskinen, Nilsian kaupunki (varapuheenjohtaja)
Arkipiispa Leo, Karjalan hiippakunta
Sanni Antikainen, Kaavin kunta
Anna-Liisa Happonen, Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten liitto ry
Hannakaisa Heikkinen, kansanedustaja
Ulla Hiltunen, Itä-Suomen lääninhallitus
Jarmo Huttu, Kuopion ortodoksinen seurakunta
Osmo Hänninen, Savon kielen seura ry
Tero Joutsalainen, Pohjois-Savon liitto
Jyrki Katainen, valtiovarainministeri
Kimmo Kivelä, Kuopion hiippakunta
Terttu Kolari, Tuusniemen kunta

Seppo Kononen, Savon Sanomat
Mikko Korhonen, Rautavaaran kunta
Kirsi Moisander, Kuopion yliopisto (Tarja Eskelinen 23.5.2008 saakka)
Sinikka Määttä, Savonia-ammattikorkeakoulu
Pentti Oinonen, kansanedustaja
Markku Pesonen, Pohjois-Savon Kylät ry (Eija Luostarinen 23.5.2008 saakka)
Markku Rossi, kansanedustaja
Liisa Ryyppö, Suomen Kotiseutuliitto
Leila Savolainen, Kuopion kaupunki
Erika Suominen, Juankosken kaupunki
Markku Tanner, Suomen Kotiseutuliitto
Seppo Tikkanen, Radio Savo
Pekka Tuhkanen, Siilinjärven kunta

Työvaliokunta

Työvaliokunnan tehtävänä oli valvoa toimikuntien työn edistymistä sekä esittää osa niiden tekemistä päätöksistä päätoimikunnan vahvistettavaksi. Työvaliokunta toimi myös Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n rahoittaman Silivoplee! -hankkeen ja Pohjois-Savon liiton rahoittaman Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2009 -hankkeen ohjausryhmänä. Työvaliokunta koontui 11 kertaa: 22.3.2007, 5.6.2007, 26.9.2007, 28.11.2007, 18.3.2008, 22.5.2008, 30.9.2008, 10.11.2008, 4.2.2009, 10.6.2009 sekä 10.12.2009. Työvaliokunta koostui päivien järjestäjien ja yhteistyökumppaneiden edustajista sekä alatoimikuntien puheenjohtajista. Työvaliokunnan kokoonpano oli seuraava:

Jorma Autio Nilsin kaupunki (puheenjohtaja)
Veli Airaksinen
Anna-Liisa Happonen
Hanna-Mari Kokkonen (Petri Kervola 5.6.2007 saakka)
Pirkko Korhonen
Tiina Kuosmanen
Martti Kähkönen
Jouko Lehtolainen
Helena Liukkunen
Olavi Martikainen
Kirsi Moisander
Aila Nurmi
Jaana Paananen (Reeta Rönkkö 27.11.2008 saakka)
Tuomas Perheentupa
Marja-Sisko Pihl
Anne Plaketti-Ullgren
Anu Rissanen (Tero Vasamaa 28.11.2007 saakka)
Aila Salminen
Markku Tanner
Timo Tuunainen

Majoitus- ja ravitsemistoimikunta

Majoitus- ja ravitsemistoimikunta vastasi tapahtuman vaatimien majoitus- ja ravitsemispalveluiden saattamisesta tapahtumavieraiden käytettäväksi. Majoitus- ja ravitsemistoimikunta kokoontui 9 kertaa seuraavina ajankohtina: 17.4.2007, 4.6.2007, 3.9.2007, 14.1.2008, 17.3.2008, 23.9.2008, 25.11.2008, 27.1.2009 sekä 10.9.2009. Majoitus- ja ravitsemistoimikunta koostui alan asiantuntijoista järjestäjäalueella. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Tiina Kuosmanen (puheenjohtaja)
Jari Korhonen (varapuheenjohtaja)
Eeva Aartovaara-Snellman
Katri Koppanen (Helena Lehtoaro 30.9.2008 saakka)
Helena Miettinen
Elli Nuutinen
Jukka Savolainen
Raili Willman (Riitta-Liisa Summanen 10.11.2008 saakka)

Ohjelmatoimikunta

Ohjelmatoimikunta vastasi päivien virallisen ohjelman suunnittelusta, tuotteistamisesta ja toteutuksesta sekä koordinoi paikallista oheisohjelmaa. Ohjelmatoimikunta kokoontui 16 kertaa: 10.4.2007, 21.5.2007, 9.7.2007, 26.9.2007, 26.10.2007, 12.11.2007, 12.12.2007, 5.2.2008, 25.3.2008, 28.4.2008, 19.5.2008, 19.8.2008, 20.10.2008, 24.11.2008, 26.1.2009 sekä 9.9.2009. Ohjelmatoimikunta koostui alan asiantuntijoista järjestäjäalueella. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Anu Rissanen (puheenjohtaja, Tero Joutsalainen 26.9.2007 saakka)
Henry Räsänen (varapuheenjohtaja)
Antti Heikkinen
Pertti Heikkinen (30.9.2008 lähtien)
Valto Holopainen
Pirkko Korhonen
Tanja Liimatainen
Eija Luostarinen
Ilkka Maunula

Retkitoimikunta

Retkitoimikunta vastasi päivien retkiohjelmaan kuuluneiden kokopäiväretkien suunnittelusta, tuotteistamisesta ja toteutuksesta sekä puolipäiväretkien koordinoinnista. Retkitoimikunta kokoontui 14 kertaa: 12.4.2007, 14.5.2007, 28.5.2007, 20.8.2007, 19.9.2007, 29.10.2007, 10.12.2007, 28.1.2008, 31.3.2008, 24.4.2008, 18.8.2008, 6.10.2008, 17.11.2008 sekä 15.9.2009. Retkitoimikunta koostui alan asiantuntijoista järjestäjäalueella. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Helena Liukkunen (puheenjohtaja)
Ilkka Roininen (varapuheenjohtaja)
Marianna Falkenberg

Seija Korhonen
Tarja Manninen
Helga Pitkänen
Olavi Rytönen
Pirjo Smolander
Liisa Väätäinen

Myös retkien vastuuhenkilöt osallistuivat kokouksiin mahdollisuuksien mukaan.

Seminaaritoimikunta

Seminaaritoimikunta vastasi päivien seminaarin sekä keskustelukammareiden ohjelman suunnittelusta ja kokoamisesta. Seminaaritoimikunta kokoontui 6 kertaa: 4.4.2007, 1.6.2007, 30.8.2007, 13.11.07, 13.3.2008, 23.10.2008. Seminaaritoimikunta koostui alan asiantuntijoista järjestäjäalueella. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Olavi Martikainen (puheenjohtaja)
Juho Malinen (varapuheenjohtaja)
Minna Kettunen
Tapio Laaksonen
Risto Laasanen
Henry Räsänen
Raili Rönkkö
Janne Tervo
Teppo Vihola, Snellman-instituutti (toimikunnan ulkopuolinen asiantuntija)

Tiedotus- ja markkinointitoimikunta

Tiedotus- ja markkinointitoimikunta vastasi yhdessä Kotiseutuliiton kanssa päivien vaatimien tiedotus- ja markkinointitoimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Tiedotus- ja markkinointitoimikunta kokoontui 8 kertaa: 23.4.2007, 28.5.2007, 5.9.2007, 13.3.2008, 19.5.2008, 2.9.2009, 8.1.2009 sekä 26.11.2009. Tiedotus- ja markkinointitoimikunta koostui alan asiantuntijoista järjestäjäalueella. Toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

Jouko Lehtolainen (puheenjohtaja)
Mari Hartikainen (Jukka Ilva 10.11.2008 saakka)
Tuula Laakkonen
Seppo Räsänen
Erika Suominen
Jaana Tiilikainen

Tekninen työryhmä

Tekninen työryhmä toimi pääsihteerin apuna tapahtumaan liittyvien käytännönjärjestelyiden koordinoinnissa ja toteutuksessa. Tekninen työryhmä kokoontui 3 kertaa: 3.9.2008, 25.11.2008 sekä 1.4.2009. Lisäksi työryhmäläiset kokoontuivat 4.8.2009 pidettyyn, talkoolaisille tarkoitettuun infotilaisuuteen sekä 11.8.2009 pidettyyn palautepalaveriin.

Työryhmän kokoonpano ja vastualueet olivat seuraavat:

Matti Töyräs (puheenjohtaja)

Veikko Karjalainen (varapuheenjohtaja), henkilö- ja tavarakuljetukset, jätehuolto

Irma Juutinen, ensiapu

Ulla Kakkinen, somistus

Ville Karaksela ja Sampo Kinnunen, äänentoisto, valot

Osmo Korhonen, sähköt

Tuula Karppinen, siivouspalvelut

Raimo Korhonen, yleishuoltoryhmä, liputukset, ongelmatilanteet

Tuija Miettinen ja Raili Willman, info ja ilmoittautuminen

Viljo Pentikäinen ja Risto Pitkänen, turvallisuus, järjestyksenvalvonta, liikenteenohjaus, opasteet

Kaikkien em. kokoonpanojen sihteerinä toimi pääsihteeri Katja Lappalainen.

Muut vastuuhenkilöt ja talkoolaiset

Pääsihteerin ja tekniseen työryhmään kuuluvien henkilöiden ohella päiviin liittyvistä käytännönjärjestelyistä vastasi joukko vastuuhenkilöitä.

Heistä keskeisimmät ja heidän vastualueensa olivat:

Kaija Hartikainen, talkoolaisten muonitus

Martti Hautsalo, lavamestari (Louhosareena), talkoolaisten välinen radioliikenne

Jarmo Jääskeläinen, videokuvaus

Kirsi Moisander ja Tarja Itkonen, seminaarin käytännön järjestelyt

Marko Oikarinen, ATK

Eino Keihänen ja Juhani Pyykkönen, juhlahjelmanpalvelus

Lassi Saressalo, keskustelukammarit, Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous

Martti Taskinen, toritapahtuma

Jukka Toivanen, lippukulkue, sankarihaudat

Pääsihteerin sekä tekniseen työryhmään kuuluvien ja muiden vastuuhenkilöiden alaisuudessa toimi kaiken kaikkiaan noin 150 talkoolaista, joista pääosa teki työtään ruokapalkalla. Ilman heidän apuaan tapahtuman järjestäminen olisi ollut taloudellisesti mahdotonta. Myös talkooväen aiempi kokemus liki vastaavien tapahtumien järjestämisestä Nilsiä keskustassa, Tahkon alueella sekä Louhosareenalla oli ensiarvoisen tärkeä seikka tapahtuman onnistumista ajatellen.

4.4. Toimihenkilöt ja toimitilat

Päivien pääsihteerinä toimi FM Katja Lappalainen. Lappalainen hoiti pääsihteerin tehtäviä kokopäiväisenä 30.1.2007 - 31.8.2008 ja osa-aikaisena (50 % työajasta) 1.9.2008 - 31.12.2009 välisenä aikana. 11.5. - 31.8.2009 välisenä aikana Lappalaisella oli työparinaan kulttuurituottamisen opintoihin kuuluvaa työharjoittelua suorittanut Satu Niskanen. Osallistujakassien pakkaamisesta ym. käytännönjärjestelyistä vastasi Heli Hartikainen kaksi viikkoa kestäneen työsuhteensa aikana 22.7. - 4.8.2009. Lappalaisen, Niskasen ja Hartikaisen palkka-

uksesta vastasi Nilsian kaupunki osan rahoituksesta tullessa Kehittamisyhdistys Kalakukko ry:n ja Pohjois-Savon liiton rahoittamista Silivoplee!- ja Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2009 -hankkeista.

Lappalaisen, Niskasen ja Hartikaisen työpisteet (päivien toimisto) sijaitsivat Nilsian kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimistossa. Useimmat raportissa aiemmin mainittujen toimikuntien kokouksista järjestettiin Nilsian kaupungintalon kokoustiloissa. Suuremmat monistukset ja postitukset hoidettiin kaupungin palvelupisteessä palvelupisteen henkilöstön avustamana.

5. OSALLISTUMINEN

5.1. Paketit ja maksut

Suurimpaan osaan päivien tapahtumista oli vapaa pääsy. Ennakkoon suoritettu maksu vaadittiin seminaariin ja retkille sekä päivien viralliseen ohjelmaan sisältyviin ruokailuihin ja kuljetuksiin osallistuvilta.

Myytäväinä olivat seuraavat paketit:

Kokonaispaketti 6. - 9.8. 115 €.

Sisältäen viralliseen ohjelmaan sisältyvät ruokailut ja kuljetukset sekä virallisen ohjelman to - su.

Kotiseutupäiväpaketti 7. - 9.8. 80 €.

Sisältäen viralliseen ohjelmaan kuuluvat ruokailut ja kuljetukset sekä virallisen ohjelman pe - su.

Seminaari 6.8. 40 €.

Sisältäen seminaarin ohjelman, lounaan ja kahvit sekä kuljetukset välillä Tahko - Kuopio - Tahko.

Kokopäiväretket 8.8. 40 €/retki.

Sisältäen retkiohjelman kuljetuksineen sekä lounaan ja aamupäivä- tai iltapäiväkahvin.

Kuhunkin laskuun lisättiin toimistokulut 5 €.

5.2. Ilmoittautuminen ja laskutus

Suurimpaan osaan päivien tapahtumista oli mahdollisuus osallistua ilman ennakkoilmoittautumista. Ennakkoilmoittautuminen vaadittiin seminaariin ja retkille sekä päivien virallisiin ruokailuihin osallistuvilta. Näihin tuli ilmoittautua 18.6.2009 mennessä joko päivien internet-sivuille sijoitetulla sähköisellä ilmoittautumislomakkeella tai postitse päivien käsiohjelman liitteenä olleella ilmoittautumislomakkeella. Ihmisten myöhäisen ”heräämisen” vuoksi ilmoittautumisaikaa jatkettiin kokonais- ja kotiseutupäiväpakettien sekä seminaarin osalta 30.6. saakka ja retki-ilmoittautumisten osalta 3.8. saakka. Määräaikaan mennessä kokonais- tai kotiseutupäiväpaketin tai seminaarin varasi 293 henkilöä (lista ilmoittautuneista raportin liitteenä numero 2). Muutamia ilmoittautumisia otettiin mahdollisuuksien mukaan vastaan vielä tämänkin jälkeen, mutta siitäkin huolimatta ilmoittautumisten vastaanotosta ja laskutuksesta vastannut Keskusvaraamo Tahkovuori Oy sai melko paljon negatiivista palautetta joustamattomuudesta. Osan vieraista oli selvästikin vaikea ymmärtää, että paketteja ei voitu mm. juhlaillallisen järjestäjän pyynnöstä myydä edellä mainittujen päivämäärien jälkeen.

Pakettien lisäksi ennakkoon myytiin arviolta 100 yksittäistä ruokalippua perjantain lounaalle ja päivälliselle sekä sunnuntain lounaalle.

Päivien aikaan ilmoittautumis- ja infopiste sijaitsi Sokos Hotel Tahkovuoren ala-aulassa hotellin vastaanoton välittömässä läheisyydessä.

5.3. Ruokailut

Päivien viralliseen ohjelmaan sisältyvät seuraavat ruokailut:

Torstai 6.8.

- lounas, Fazer Amica Canthia. Kuopion yliopisto

Perjantai 7.8.

- lounas ja päivällinen, Sokos Hotel Tahkovuori

Lauantai 8.8.

- retkilounaat Vehkalahden vanha koulu (Juankoski), M/S Syvärin kuningatar, Pehkubaari (Nilsjä), Hunajan Pisara (Nilsjä), Alahovin Viinitila (Kuopio), Koivumäen Kartano (Kuopio), Kaavinkoski Silence Center (Tuusniemi).

- juhlaillallinen, Tahko Spa

Sunnuntai 9.8.

- juhlalounas, Nilsjään seurakuntakoti ja Ravintola Dooris. Ruokailun järjestämisessä molemmissa kohteissa vastasi Suomen Ravintolaitaito Oy. Yritys vastasi myös kahvi- ym. tarjoilusta Nilsjään Louhosareenalla perjantaina 7.8. ja sunnuntaina 9.8.

Ruokailujen järjestämisestä vastanneen majoitus- ja ravitsemistoimikunnan tärkeimpänä tavoitteena ruokailujen osalta oli tarjota kotiseutupäivävieraille savolaista, mahdollisimman lähellä tuotetuista raaka-aineista valmistettua ruokaa. Tavoitteeseen pääsyn varmistamiseksi majoitus- ja ravitsemistoimikunta muun muassa kutsui kevättalvella 2009 päivien ruokailuista (myös retkiruokailut) vastaavia tahoja yhteiseen info-/koulutustilaisuuteen. Tilaisuudessa asiantuntijana ja kouluttajana toimi Savonia-ammattikorkeakoulun ravitsemisalalan yksikön ruokatuotannon lehtori Sinikka Määttä. Koulutukseen osallistui 5 henkilöä.

5.4. Majoitus

Kotiseutupäivien osallistujia oli ohjeistettu hoitamaan majoitusvarauksensa joko suoraan majoituskohteisiin tai Keskusvaraamo Tahkovuoren kautta. Päivien käsiohjelmassa oli esitelty yhteistyökumppaneiden Sokos Hotel Tahkovuoren ja Golden Resortin sekä Keskusvaraamon yhteystiedot. Osalle Keskusvaraamon kautta majoituksensa varanneista Keskusvaraamon noudattama käytäntö, jonka mukaan avaimet noudetaan Keskusvaraamon Nilsjään keskustassa sijaitsevalta toimistolta, tuli yllätyksenä ja aiheutti pientä nurinaa päivien infopisteessä.

Valtaosa vieraista majoittui sijainniltaan keskeiseen Sokos Hotel Tahkovuoreen. Suomen Kotiseutuliiton kutsuvieraat majoittuivat Tahko SpaSuites-huoneistoissa.

5.5. Kuljetukset

Kotiseutupäivien osallistujille (ensisijaisesti kotiseutu- ja kokonaispaketin lunastaneille) oli järjestetty linja-autokuljetus päivien viralliseen ohjelmaan kuuluviin tapahtumiin (seminaari, päivien avaus ja viäräleukain vestivaali, juhla jumalanpalvelus ja pääjuhla). Kuljetusten lähtö- ja päätepisteinä toimi Sokos Hotel Tahkovuoren yläpaikoitusalue. Kuljetukset hoidettiin Savonlinja Oy:n linja-autoilla.

Tahkolle ja sieltä pois itse kunkin tuli liikennöidä omin voimin. Tämä, yhdessä sen seikan kanssa, että julkiset kulkuyhteydet Tahkolle ovat varsin heikot, synnytti jonkin verran negatiivista palautetta. Samoin opastusta Tahkolle moitittiin heikoksi.

6. OHJELMA JA KÄVIJÄMÄÄRÄT

6.1. Yleistä

Päivien ohjelma koostui nk. virallisesta ohjelmasta, retkistä sekä paikallisista oheistapahtumista. Lisäksi järjestäjäalueen museot pitivät ovensa melko kattavasi avoimina päivien aikana. Kotiseutupäiväorganisaatio vastasi virallisen ohjelman ja kokopäiväretkien järjestämisestä. Oheistapahtumien, puolipäiväretkien sekä museoiden ja näyttelyiden osalta organisaation tehtävä oli lähinnä koordinoida tapahtumia sekä tiedottaa tapahtumista.

Päivien ohjelma tapahtumakohtaisine kävijämäärineen on kuvattu ohessa ja yhteenveto kävijämääristä raportin liitteessä numero 3.

6.2. Virallinen ohjelma

Torstai 6.8.

Suomen Kotiseutuliiton 60-vuotisjuhlaseminaari ”Kunta ja kotiseutu”
Kuopion yliopisto, Medistudia klo 12.00 - 17.00

Kuopion Yliopiston kanssa yhteistyössä järjestetyn seminaarin puheenjohtajana toimi professori Juha Kinnunen. Seminaarin avauspuheenvuoron piti Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen Kirsi Moisander. Seminaarin ensimmäisenä pääpuhujana toimi valtiosihteeri Terttu Savolainen, joka puhui aiheesta ”Tehokkuus ja laatu kuntapalveluissa”. Aiheesta oli etukäteen pyydetty kommenttipuheenvuorot Kajaanin kaupunginvaltuuston jäseneltä Hannu Kemppaiselta sekä kulttuurituottaja Jouko Kivirinnalta. Seminaarin toisena pääpuhujana toimi Suomen Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja, dosentti Heikki Kukkonen, joka puhui aiheesta ”Kansalaisjärjestöt – palvelujen tuottajiako?”. Tässä kohden kommenttipuheenvuoron pitäjinä toimivat Pohjois-Savon maa- ja kotitalousnaiset ry:n toiminnanjohtaja Helena Lehtoaro sekä Sirkkulanpuiston toimintayhdistys ry:n toiminnanjohtaja Petri Ruuskanen. Seminaariin osallistui 70 henkilöä. Seminaarin avauspuheenvuoro ja Heikki Kukkonen alustus ovat raportin liitteinä numero 4 ja 5. Valtiosihteeri Savolaisen Powerpoint-esitys on luettavissa Suomen Kotiseutuliiton internet-sivuilla osoitteessa www.suomenkotiseutuliitto.fi

Perjantai 7.8.

Voorumi/Toritapahtuma

Sokos Hotel Tahkovuoren ja Ravintola Piazzan välinen paikoitusalue klo 9.00 - 17.00.

Ensisijaisesti järjestäjäalueella toimiville, kotiseututyötä tekeville yhteisöille sekä tuottajille suunnattu toritapahtuma järjestettiin yhteistyössä Pohjois-Savon Kylät ry:n ja Savon kielen seuran kanssa. Tapahtumaan osallistuivat seuraavat näytteilleasettajat:

Ulla Antikainen
GTK
Halunan kylätoimikunta ry
Sinikka Heikkinen

Joensuun kaupunki
Karin Keitel/Ritva Peura
Milla Kemppainen
Keramiikkapaja Savetar
Kinahmi-Konttimäki kyläyhdistys ry
Marja-Kaarina Koskinen
Kotitaimi
Kuopion isänmaallinen seura ry/Kuopion museo
Kuuslahden nuorisoseura ry
Lapinlahti-Seura ry
Jukka Lappalainen
Mari Moll tmi
Marjo-Niina Mustonen
Muuruveden kyläyhdistys ry
Nilsin kotiseutuyhdistys ry/Nilsin perinne- ja kulttuuriyhdistys ry
Nilsin sydänyhdistys ry
Näpertäjät-piiri
Pajulahden kyläyhdistys ry
Pertti Hartikainen
Pitäjäläinen
Pohjois-Savon kokoomusnaiset ry
Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry
Pohjois-Savon kylät ry
Pohjois-Savon lammaskerho ry
Pohjois-Savon maa- ja kotitalousnaiset ry
Pohjois-Savon Martat ry
Pohjois-Savon sydämpiiri ry/Savuton Savo
Pohjois-Savon syöpäyhdistys ry
Puumuotoilu Olli Kakkinen
Reppuri
Riistaveden kyläyhdistys ry
Savon säätiö
Savon Tomerat Naiset/Savon kielen seura ry
Suomen Kotiseutuliitto
Syväniemen kyläyhdistys ry
Taitoloma
Taito Shop/harrastajakirjailijat
Taito Shop Tahko/Taito Savo
Tuusjärvi-Hiidenlahti kylätoimikunta ry
Tuusniemen kotiseutuyhdistys ry
Tuusniemen kunta
Eila Väisänen
Ylä-Savon Seura ry

Edellä mainittujen ohella torilla esiintyivät päivän aikana mm. Nilsin Pussihousukerho, Rautavaaran Nuorisosirkus sekä Heinäahon näytelmäpiiri ja saattoipa torilla törmätä myös rakastettuun savolaiseen satuhahmoon Uppo-Nalleen. Tapahtuman juonsi Anneli Valta-Lisitsin. Toritapahtumaan osallistui noin 750 henkilöä, mikä ei vastannut täysin järjestäjien eikä myöskään näytteilleasettajien odotuksia. Tapahtuman jälkeen saadun palautteen mukaan Tahko koettiin paikallisten ihmisten mielissä liian syrjäiseksi ympäristöksi toritapahtumalle ja

useat kaipasivatkin vastaavaa tapahtumaa kaupungin keskustaan. Järjestäjän näkökulmasta kahden erillisen tapahtuman järjestäminen olisi kuitenkin ollut liian suuri ponnistus paitsi taloudellisesti, myös siitä syystä, että paikallinen talkooväki oli jo kiinnitetty päivien muiden tapahtumien järjestelyihin.

Kotiseututyön alueellisten yhteenliittymien kokoontuminen

Sokos Hotel Tahkovuori klo 9.00 - 10.00

Kotiseututyön alueellisten yhteenliittymien kokoontuminen järjestettiin nyt tiettävästi ensimmäistä kertaa kotiseutupäivien historiassa. Kokoontumisen järjestelyistä vastasi Suomen Kotiseutuliitto. Kokoontumiseen osallistui noin 30 henkilöä.

Keskustelukammarit

Sokos Hotel Tahkovuori klo 10.00 - 12.00

Keskustelukammarit kuuluvat perinteisesti Kotiseutupäivien perjantaipäivän ohjelmaan. Tämänvuotisten kammareiden teemat olivat seuraavat:

1. Luovat ammattilaiset kotiseudun asialla. Kammarin alustajina toimivat lapinlahtelainen kirjailija, yrittäjä Minna Kettunen, kaavilainen tuottaja Henry Räsänen ja kuopiolainen kulttuurin moniottelija Olavi Rytönen.
2. Kotiseutumuseoiden haasteet ja mahdollisuudet. Kammarin alustajana toimi museologian professori Janne Vilkkunen Jyväskylän yliopistosta.
3. Saako maalla asua? Kammarin alustajana toimi yhteiskuntapolitiikan professori Pertti Rannikko Joensuun yliopistosta.
4. Yhdistysten verotus. Kammarin alustajana toimi Savo – Karjalan yritysveroimiston ylitarkastaja Sanna Savolainen.

Kammareihin osallistui yhteensä noin 100 henkilöä. Kammarien 2 ja 3 alustukset ovat raportin liitteinä numero 6 ja 7. Ylitarkastaja Savolaisen Powerpoint-esitys on luettavissa Suomen Kotiseutuliiton internet-sivuilla osoitteessa www.suomenkotiseutuliitto.fi

Miniristeilyt

Päivän aikana järjestettiin kaksi miniristeilyä (klo 10.00 ja 12.30) reitillä Tahko - Aholansaari - Loma-Rantala - Aholansaari - Tahko. Risteilyn kesto oli noin 1,5 tuntia. Risteilyt toteutettiin M/S Syvärin kuningattarella ja niiden järjestelyistä vastasi Suomen Ravintolaitaito Oy. Järjestäjä peri risteilylle osallistuneilta 10 euron suuruisen osallistujamaksun. Risteilyille osallistui 45 henkilöä.

Opastetut Tahkon alueen kiertoajelut

Päivän aikana järjestettiin neljä opastettua Tahkon alueen kiertoajelua (klo 8.30, 10.30, 12.30 ja 14.30). Kunkin kierroksen kesto oli noin 1,5 tuntia. Oppaina kierroksilla toimivat Tiina Kuosmanen, Eero Väättäinen ja Aulikki Vartiainen Koillis-Savon oppaat ry:stä. Kiertoajelut olivat maksuttomia ja niihin osallistui noin 120 henkilöä.

Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous

Tahko Spa, MonitoimiArena klo13.30 –

Kotiseutupäivien perjantai-iltapäivän ohjelmaan perinteisesti kuuluva Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous käynnistyi liiton myöntämien huomionsoitusten jaolla.

Kotiseututyön ansiomitali luovutettiin seuraaville henkilöille:

Kotitalousopettaja Hilikka Hirvonen, Rautalampi

Työnjohtaja Pentti Kataja, Salo

Artikkelitoimittaja Seppo Kononen, Kaavi

Yrittäjä Juhani Krook, Pihtipudas

Toimittaja Erkki Kärkkäinen, Haapajärvi

Taluspäällikkö Juho Manninen, Korttesjärvi

Sihteeri Aino Mäkinen, Raisio

Intendentti Helena Riekkö, Kuopio

Opettaja Olavi Ruusuvuori, Uusikaupunki

Professori emeritus Matti Räsänen, Turku

Toimitusjohtaja Aila Siirilä, Kalajoki

Maanviljelijä Hannu Vuorela, Anjala

Varanotaari Aila Yli-Hakola, Nurmoo

Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila Helsingistä ja vuoden kotiseutupoluksi Pate Mustajärven Ikuri. Vuoden kotiseututekona palkittiin Liperi-Seuran ruoka- ja kekriperinneprojekti. Lisäksi liiton pitkäaikaiselle toiminnanjohtajalle Markku Tannerille luovutettiin tasavallan presidentin kirje, jossa hänelle myönnettiin järjestöneuvoksen arvonimi. Huomionsoituksia koskevat, Suomen Kotiseutuliiton julkaisemat tiedotteet ovat raportin liitteinä numero 8, 9, 10, 11 ja 12.

Muutoin kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Kokouksen järjestelyistä vastasi Suomen Kotiseutuliitto ja siihen osallistui noin 350 henkilöä.

Päivien avaus ja viäräleukain vestivaali

Nilsin Louhosareena klo 19.00 –

Nilsin Louhosareenalla vietetyn tilaisuuden avasi Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry:n organisoima ”Kotiseutukavalkadi”. Kavalkadin yhteydessä laulettiin yhteislauluna Kaj Chydeniuksen kotiseutupäiviä varten säveltämä ”Kotiseudun laulu”. Kavalkadin jälkeen järjestäjäkunnat saivat esittäytymisvuoron ”Kuntakapareessa”. Päivien virallisen avauksen suoritti Suomen kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja Heikki Kukkonen. Viime vuoden kotiseutupäivien järjestäjien, Raahen kaupungin ja Siika-Pyhäjoki alueen liiton, viestin toi jälkimmäisen toiminnanjohtaja Pentti Simojoki. Avauksen ”virallinen” osuus päättyi Erkki Räsänen esittämään, päivien tunnuslauluun ”Mualimalle ja takasin!”.

Loppuillan ohjelmana seurattiin Antti Heikkisen ja Heikki Kuikkaniemen käsikirjoittamaa ja jälkimmäisen ohjaamaa ”Hajanaisten kenkies lotinaa – lauluja pikiteiltä ja paimenpoluilta” -musiikinäytelmää. Savolaisen musiikin ja huumorin varaan rakentunutta näytelmää keuhuttiin jälkepäin mm. raikkaaksi ja ratkiriemukkaaksi. Myös näytelmän nuori esiintyjäkaarti, Antti Heikkinen, Niina Mönkkönen, Mira Parviainen ja Pekka Räsänen, herätti ihastusta.

Tilaisuuden juonsivat Antti Heikkinen ja Niina Mönkkönen. Tilaisuuteen osallistui noin 1500 henkilöä.

Lauantai 8.8.

Juhlaillallinen

Tahko Spa, MonitoimiArena klo 19.00 –

Kotiseutupäivien juhlaillallinen nautittiin Tahko Spassa Span henkilökunnan vastatessa ruoan valmistuksesta ja tarjoilusta. Mm. naurisosekeittoa, siikaa ja mustikkakukkoa sisältänyttä menua pidettiin yleisesti varsin onnistuneena ja myös palvelun taso keräsi positiivista palautetta. Juhlaillallisen ohjelmaan kuuluivat Nilsin kaupunginvaltuuston puheenjohtajan Jaakko Leskisen pitämä maljapuhe, Eila Ollikaisen savolaista ruokakulttuuria ja illan menua koskeva puhe sekä nilsiäläisen taikuripari Jorma ja Aino Airaksisen / Finn Aspenin taikashow. Saadun palautteen mukaan osa juhlaillalliselle osallistujista koki ohjelman niukaksi ja kotiseutupäivien henkeen sopimattomaksi. Juhlaillalliselle osallistui 300 henkilöä. Juhlaillallisen menu ja Eila Ollikaisen puhe ovat raportin liitteinä numero 13 ja 14.

Sunnuntai 9.8.

Liturgia

Nilsin ortodoksinen kirkko klo 9.00 –

Nilsin ortodoksissa kirkossa vietetyn liturgian toimitti KP arkkipiispa Leo. Liturgiaan osallistui noin 25 henkilöä.

Juhlajumalanpalvelus

Nilsin kirkko klo 10.00 –

Nilsin kirkossa vietetyssä juhlaumalanpalveluksessa saarnasi piispa Wille Riekkinen. Jumalanpalvelukseen osallistui noin 1000 henkilöä. Liturgian ja jumalanpalveluksen päätyttyä suoritettiin seppeleenlasku sankarihaudoille. Haudoilla puhui kirkkoherra Juhani Pyykkönen.

Juhlalounas

Seurakuntakoti ja Ravintola Dooris klo 11.00 –

Sunnuntain juhlaumalanpalvelus oli katettu tungoksen ehkäisemiseksi sekä Nilsin seurakuntakodille että Ravintola Doorikseen. Ruokailun järjestämisestä molemmissa kohteissa vastasi Suomen Ravintolataito Oy. Lounas piti sisällään mm. lihakeittoa ja sille osallistui noin 400 henkilöä.

Pääjuhla: Suomen Kotiseutuliitto 60 vuotta!

Nilsin Louhosareena klo 13.00 –

Sunnuntai-iltapäivänä Nilsin Louhosareenalla vietetty päivien pääjuhla toimi samalla Suomen Kotiseutuliiton 60-vuotisjuhlanä. Juhlan aluksi kaikille vieraille tarjottiin kahvit maanin-

kalaisen Konditoria Malmbergin valmistamien leivosten kera. Valtiovallan tervehdyksen juhlaan toi eduskunnan varapuhemies Seppo Kääriäinen ja juhlapuhujana juhlassa toimi erikoistoimittaja Erkki Toivanen. Päivien päätössanat lausui Suomen Kotiseutuliiton puheenjohtaja Pekka Laaksonen. Juhlan musiikillisesta puolesta vastasivat Haapaniemen Nuorisopuhallinorkesteri Kuopiosta sekä nilsiäläiset Marja-Liisa Kuosmanen säestäjänään Pasi Horttanainen (harmonikka) ja Matti Taskinen säestäjänään Jukka Leutonen (piano). Juhlan lopuksi laulettiin orkesterin säestyksellä yhteislauluna Savolaisen laulu. Juhlaan osallistui noin 1200 henkilöä. Valtiovallan tervehdys, juhlapuhe, päätössanat ja juhlan käsiohjelma ovat raportin liitteinä numero 15, 16, 17 ja 18.

6.3. Retket

Päivien retkiohjelmaan kuului 10 kokopäivä- ja 4 puolipäiväretkeä. Kokopäiväretkien suunnittelusta, tuotteistamisesta ja toteutuksesta sekä puolipäiväretkien koordinoinnista vastanneen retkitoimikunnan tavoitteena oli retkien sisällön osalta esitellä mahdollisimman moni- ja tasapuolisesti järjestäjäalueen nykypäivää ja menneisyyttä. Taloudellisesti tavoitteeksi oli asetettu (kokopäivä)retkien toteuttaminen nk. 0-budjetilla, niin että retkistä perittävät maksut yhdessä Olvi-säätiön myöntämän avustuksen kanssa kattaisivat retkien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Lisäksi tavoitteeksi asetettiin, että mahdollisimman moni retkistä olisi ainakin hieman sovellettuna toteutettavissa myös päivien jälkeen.

Kahden ensin mainitun tavoitteen voi jo tätä kirjoittaessa sanoa täyttyneen. Sen sijaan retkien tuotteistaminen myös jatkossa tarjolla oleviksi matkailun ohjelmopalveluiksi on vielä sopivan toteuttajatahdon puutteen vuoksi kesken.

Kokopäiväretket

Kokopäiväretkille ilmoitettiin kotiseutupäivien ilmoittautumislomaketta käyttäen Keskusvaraamo Tahkovuoren kautta. Retket täytettiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Kaikkein suosituimmat retket olivat retki numero 3 ”Missä laevat huuteloo” ja retki numero 7 ”Silimäntäateisiä, joille molemmille olisi ollut tulijoita enemmän kuin kyettiin vastaanottamaan. Kolme retkistä (retki numero 1 ”Raukoille rajoille”, retki numero 6 ”Suokuokasta lypsyropottiin” ja retki numero 9 ”Kivet mittee huastella voes”) jouduttiin perumaan, koska niiden osalta etukäteen asetettu minimiosallistujamäärä 25 henkilöä ei täytynyt. Kaikkien kokopäiväretkien lähtö- ja päätepisteenä toimi laivamatkoja lukuun ottamatta Sokos Hotel Tahkovuoren yläpairoitusalue. Laivojen lähtö- ja päätepisteenä toimi Tahkon vierasvenelaituri.

Ohessa toteutuneiden kokopäiväretkien kuvaukset sekä osallistujamäärät:

2. Malavista ryykkyrauvinvoiks (34 henkilöä)

”Malavista ryykkyrauvinvoiks” -retkellä tutustuttiin niin talonpoikaiseen kuin teolliseenkin raudanjalostukseen vieraillemalla mm. Säyneisen ruukinrannassa, Juutilan Valimomuseossa sekä Juantehtaan ruukkimiljöön keskellä sijaitsevassa tehtaan ja työväen museo Masuuni Brunoussa. Retki sisälsi aamupäiväkahvin ruukinrannassa, lounaan Vehkalahden vanhalla koululla sekä iltapäiväkahvin ruukinkartanossa Patruunanmäellä. Retken oppaana toimi koillissavolainen kotiseutuaktiivi, matkaopas Marja-Sisko Pihl.

3. Missä laevat huuteloo... (52 henkilöä)

”Missä laevat huuteloo” -retkellä risteiltiin sisävesialus M/S Syvärin Kuningattarella Syvärin, Vuotjärven ja Juurusveden monivivahteisissa maisemissa reitillä Tahko - Lastukoski - Juankoski - Muuruvesi - Siilinjärven järviterminaali. Loppumatka järviterminaalista Tahkolle taitettiin linja-autokyydillä. Retkilounas sekä iltapäiväkahvit tarjottiin laivassa. Retken oppaana toimi nilsiäläinen matkailuopas Timo Huuskonen ja erityisasiantuntijana Suomen historian emeritusprofessori Jussi T. Lappalainen.

4. Huippupisneksiä (25 henkilöä)

Savolaiset tunnetaan sutkiudestaan ja ison maailman mittakaavassakin erinomaisesti sujuvista pisneksistään. ”Huippupisneksiä” -retkellä tutustuttiin noista muutamiin. Tavanomaisten yritysvierailujen sijaan retki piti sisällään ”korkeanpaikan seminaarin”, jonka tapahtumapaikkana toimi Tahkon rinteiden laella sijaitseva legendaarinen Pehkubaari. Seminaarissa puheenvuorot pitivät Ponsse Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja Juha Vidgren, teollisuusneuvos Heikki Väänänen, emeritus artikkelitoimittaja Erkki Ryynänen, Nilsiä Yrittäjien puheenjohtaja Jaana Liinamaa sekä seminaaria isännöinyt Savon Voima Oyj:n hallituksen puheenjohtaja, agronomi Paavo Jauhiainen. Myös kuopiolainen trubaduuri Juuso Happonen esiintyi seminaarissa. Retki sisälsi Pehkubaarissa tarjotut lounaan ja kahvin.

5. Te kalliit sielut joutukaatte (29 henkilöä)

”Te kalliit sielut joutukaatte” -retki piti sisällään edestakaisen laivamatkan Tahkon laiturista herännäisjohtaja Paavo Ruotsalaisen kotisaareen, Aholansaareen, jossa vietettiin ohjelmallinen päivä ruokailuineen ja kahvitukseineen. Päivän ohjelmatarjontaan kuului mm. otteita kirjailija Matti Pajulan käsikirjoittamasta näytelmästä ”Tuulen koira” sekä musiikkia Aholansaari Sinfonietan esittämänä. Päivä päättyi perinteisiin siioninvirsiseuroihin. Retken oppaana toimi Aholansaari Säätiön toiminnanjohtaja, matkailuopas Jaro Julkunen.

7. Silimäntäateisiä (48 henkilöä)

”Silimäntäateisiä” -retkellä tutustuttiin savolaiseen taiteeseen. Retkellä vierailtiin mm. kuvanveistäjä Väinö Lätin taidepuistossa Kuopion Vaajasalossa, Kuopion taidemuseossa sekä Kuopion ortodoksisessa kirkkomuseossa. Retki sisälsi myös vierailun von Wright -taiteilijaveljesten kotimaisemiin Haminalahteen sekä laivamatkan Vaajasalosta Kuopion satamaan. Retkilounas nautittiin Alahovin viinitilalla ja iltapäiväkahvit maastossa matkan varrella. Kovasti kehuja keränneen retken oppaana toimi maakuntamuseotutkija, matkailuopas Marianna Falkenberg ja erikoisasiantuntijana FL Marjo-Riitta Simpanen.

8. Pihoja ja puutarhoja (29 henkilöä)

”Pihoja ja puutarhoja” -retki suuntautui Kuopioon, missä vierailtiin Valkeisenlammen puistossa ja rosaariossa, Niuvanniemen 1800-luvulla perustetussa sairaalapuutarhassa, Fagernäsin kartanossa sekä vuoden 2010 asuntomessujen näyttämönä toimivassa saaristokaupungissa. Retkilounas nautittiin Koivumäen kartanossa ja iltapäiväkahvit Ravintola Lounas-salongissa. Retken oppaana toimivat hortonomi Kirsti Oinonen sekä Kuopion kaupunginpuutarhuri Erkki Oinonen.

10. Kylät ellää! (28 henkilöä)

”Kylät ellää!” -retkellä tutustuttiin koillissavolaisiin maisemiin, kyliin ja ihmisiin sekä heidän elinkeinoihinsa ennen ja nyt. Retken käyntikohteisiin kuuluivat mm. Karjalan ja Savon alueet yhdistänyt ja monia elinkeinoja mahdollistanut Vaikkojoki, Kaavinkoski sekä Käsityömatkailupalvelut Taitoloma Oy. Aamupäiväkahvit nautittiin Kaavi lomakeskuksessa, retkilounas

Kaavinkoskella ja iltapäiväkahvit Tuusniemen Rantamylyllä. Retken oppaina toimivat kyläkasakka Matti Rahunen ja kotiseutuaktiivi Anna-Liisa Happonen.

Puolipäiväretket

Puolipäiväretkille ilmoitettiin suoraan retken toteuttavalle yhdistykselle tai yritykselle. Puolipäiväretkistä toteutettiin ainoastaan retki no 3 Kotiseutukuhinat, johon osallistui 6 retkeleistä. Muut kolme puolipäiväretkeä ("Pyhä Pisa", "Aaarresaari – seikkailu Aholansaassa" ja "Narrataan kallo, tehään kukkoo!") jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Toteutuneen "Kotiseutukuhinat" -retken kohteena oli Kotiseutukuhinat -kulttuuritapahtuma Kaavilla. Tapahtuman ohjelmaan kuului mm. tangokuningas, kuplettimestari Erkki Räsänen ja harmonikkataiteilija Arto Tarkkosen "Humut kylässä" -esitys. Tämän jälkeen kaikkien alojen asiantuntija Waikko Joe johdatti retkeläiset tutustumaan kaavilaisen elämänmenoon. Kotiseutukuhinoissa Kaavin kirkonkylän raitti, kaupat, kahvilat, ym. käyntikohteet täyttyivät soitosta, laulusta, tanssista ja helkkyyvästä runoudesta. Retken järjestelyistä vastasi Maarianvaaran Ohjelmapaja.

6.4. Oheisohjelma

Päivien oheisohjelmaan kuuluivat seuraavat tapahtumat (osallistuneiden lukumäärä sulkeissa):

Juankoski

Kotiseutuväen iltatori (250)
Säyneisen Teatteri-immeisten "Kevätsavotta" (300)
Kirkkokonsertti "Laps Suomen..." (80)
Juankoski-rock (120)

Kaavi

Kotiseutukuhinat (300)

Kuopio

Maarianvaaran kesäteatterin "Nummisuutarit" (85)
Virsiseurat (55)

Nilsinä

Perinneseurat (300)
Illuusioteatteri Taikavuoren taikanäytös (15)
Kävelykierrokset Nilsinässä (24)
Nilsinän harrastajateatterin "Punka – Väärä mies" (270)
Iltamusiikkia (20)
Siioninvirsiseurat (25)
Manttu-rock (90)

Rautavaara

Rautavaaran harrastaja teatterin "Olof Tiainen – taivaan lintu" (150)
Taiteiden yö (260)

Siilinjärvi

KOODI 789 (175)
Ylös, alas ja ympäri muallimaa -lastentapahtuma (150)
Unkarilainen kansantanssi-ilta (120)

Pikku-Marjan päivä (175)
Tuusniemi
Tapulikirkko (75)
Aamukahvit Seinävuorella (45)

6.5. Museot ja näyttelyt

Päivien aikaan avoimina olivat seuraavat museot ja näyttelyt (kävijöiden lukumäärä sulkeissa):

Juankoski

Masuuni Brunou (71)
Muuruveden kotiseutumuseo (0)
Säyneisen kotiseutumuseo (0)

Kaavi

Eloaitta (15)
Juutilan valimomuseo (50)
Telkkämäen kaskiperinnetila (25)

Kuopio

J.V. Snellmanin kotimuseo (9)
Kuopion korttelimuseo (174)
Kuopion museo (257)
Kuopion taidemuseo (44)
Kuopion sotaveteraanimuseo (40)
Riistaveden kotiseutumuseo (50)
Suomen ortodoksinen kirkkomuseo (210)
Vehmersalmen kotiseutumuseo (6)

Nilsinä

Kinahmin Tuvat ja tarinat (10)
Nilsinän kotiseutukeskus/museo (450)
Paavo Ruotsalaisen kotimuseo (150)
”Immeisiä ja tappauksia Halunan kylältä” -valokuvanäyttely Nilsinän kirjastossa (260)

Rautavaara

Anttilan talomuseo (0)
Ylä-Luostan koulumuseo (0)

Siilinjärvi

Harjamäen sairaalamuseo (73)
Pöljän kotiseutumuseo (23)

Tuusniemi

Tuusniemen kotiseutumuseo (40)

Lisäksi päivien aikaan olivat esillä useammassa kohteissa Suomen Kotiseutuliiton kokoama ”Suomen Kotiseutuliitto 60 vuotta” -juhlanäyttely sekä ja Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten Liitto ry:n kokoama ”Kotiseutuna Savo” -näyttely.

7. TIEDOTTAMINEN JA MARKKINOINTI

7.1. Tiedotus- ja markkinointisuunnitelma

Päivien tiedottamista ja markkinointia ohjasi tiedotus- ja markkinointitoimikunnan 2.9.2008 laatima ja työvaliokunnan 30.9.2008 hyväksymä tiedotus- ja markkinointisuunnitelma.

7.2. Tiedottaminen

Internet-sivut

Päivien internet-sivut avattiin 27.11.2007 osoitteessa www.kotiseutupaivat2009.fi. Sivujen layoutin suunnitteli graafinen suunnittelija Reetta Timonen Comma Group Oy:sta. Sivujen teknisestä toteutuksesta vastasi järjestelmävastaava Jarmo Korhonen Datranet Oy:sta (myöhempi Data Group Kuopio). Internet-sivuilla oli keskeinen rooli etenkin ulkoisessa tiedotuksessa. Sisäistä tiedotusta varten sivuille rakennettu intra-osio sen sijaan jäi hyvin vähälle käytölle. Myös päivien sähköinen ilmoittautumislomake oli sijoitettu sivuille. 10.12.2009 mennessä sivujen kävijälaskuri oli kirjannut ylös 42.459 käyntiä ja 4666 kävijää.

Sähköposti

Sähköpostia käytettiin sekä sisäiseen että ulkoiseen tiedottamiseen. Sisäisessä tiedottamisessa sähköposti sähköpostilistoineen oli pääsihteerin keskeisin työväline.

Tiedotteet

Päiviä koskevien tiedotteiden julkaisusta vastasi päivien valmistelun aikaan kotiseutupäiväorganisaatio. Kotiseutupäiväorganisaatio julkaisi seuraavat tiedotteet:

- Valtakunnalliset kotiseutupäivät järjestetään Koillis-Savossa, Siilinjärvellä ja Kuopiossa vuonna 2009 (12.4.2006)
- Mualimalle ja takas! valittiin kotiseutupäivien pääviestiksi (21.9.2007)
- Luvassa kaikille avointa ohjelmaa (3.12.2007)
- Retkiohjelma julki päivien ennakkoesitteessä (4.8.2008)
- Savolaisuus ja kansainvälisyys teemana Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä (7.4.2009)
- Pohjois-Savo isännöi 61. Valtakunnallisia kotiseutupäiviä (5.8.2009).

Päivien aikaan ja välittömästi niiden jälkeen tiedotteiden julkaisemisesta vastasi Suomen Kotiseutuliitto. Liitto julkaisi seuraavat tiedotteet:

- Kuopiossa järjestettiin Kunta ja kotiseutu -seminaari (6.8.2009)
- Vuoden kotiseututeoksi liperiläinen ruoka- ja kekriperinneprojekti (7.8.2009)
- Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila (7.8.2009)
- Pate Mustajärven Ikuri valittiin vuoden kotiseutupoluksi (7.8.2009)
- Järjestöneuvos Markku Tanneria juhlistettiin kotiseutupäivillä (8.8.2009)
- Kotiseututyön ansiomitali myönnettiin 13 henkilölle (8.8.2009)

- Vuosikokous valitsi uusia jäseniä Suomen Kotiseutuliiton valtuustoon (8.8.2009)
- Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksen julkilausuma kotiseutumuseoista (10.8.2009)
- Vuosikokous muutti liiton sääntöjä (11.8.2009).

Tiedotustilaisuudet

Päivien valmistelun aikana järjestettiin kolme tiedotustilaisuutta: Ensimmäinen 12.4.2006 päivien järjestämistä koskevan sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä, toinen 21.9.2007 päivien teeman ja tunnuksen julkaisun yhteydessä ja kolmas 7.4.2009 päivien käsiohjelman julkaisun yhteydessä.

Edellä mainittujen tiedotustilaisuuksien lisäksi järjestettiin seuraavat info- ja keskustelutilaisuudet:

- Info alueen kotiseutu- ja kyläyhdistyksille 23.1.2008 (läsnä 22 henkilöä)
- Info alueen matkailuyrittäjille ja lähiruokatuottajille 17.3.2008 (läsnä 13 henkilöä).

Muut tiedottamisen kanavat

Edellä mainittujen tiedottamisen kanavien ohella Suomen kotiseutuliiton KOTISEUTUpostin, Pohjois-Savon Kotiseutuyhdistysten liitto ry:n Kotipihlaja ja Savon Kielen Seura ry:n Aakusti välittivät tehokkaasti tietoa päivistä koko niiden valmistelun ajan kukin omalle jäsenkunnalleen.

7.3. Markkinointi

Painotuotteet

Päivien markkinointia varten valmistettiin seuraavat painotuotteet:

- Matkalaukkutägi/osoitelappu, elokuu 2007. Painosmäärä 3000 kpl. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Comma Group, paino Offsetpaino L. Tuovinen Ky. Tägiä jettiin mm. Salon kotiseutupäivillä elokuussa 2007 sekä postitse Suomen Kotiseutuliiton jäsenyhteisöille.
- Pääsihteerin käyntikortti, lokakuu 2007. Painosmäärä 500 kpl. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Comma Group, paino Offsetpaino L. Tuovinen Ky.
- Ennakkoesite, elokuu 2008. Painosmäärä 3500 kpl. Taitto ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy. 20-sivuisena julkaistua ennakkoesitettä jaettiin ensimmäisen kerran Raahen kotiseutupäivillä elokuussa 2008. Lisäksi esitettä jaettiin Suomen Kotiseutuliiton toimesta mm. sen jäsenyhteisöille sekä kotiseutupäiväorganisaation toimesta mm. järjestäjäkuntien virastoihin, matkailukohteisiin ja yhteistyökumppaneille.
- Banneritelineen vuodat (2 kpl), elokuu 2008. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, toteutus SP-Extra Oy.

- T-paita (50 kpl), elokuu 2008. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Seripoint Oy.
- Putkihuivi (100 kpl), elokuu 2008. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Seripoint Oy.

- (Posti)leima, helmikuu 2009. Toteutus Itä-Suomen konttoripiste. Leimaa käytettiin Nilsin kaupungin lähtevässä postissa helmi-elokuu 2009 välisenä aikana.

- Käsiohjelma, huhtikuu 2009. Painosmäärä 10000 kpl. Taitto ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy. A5-kokoisena ja 54-sivuisena julkaistua käsiohjelmaa jaettiin Suomen Kotiseutuliiton toimesta mm. sen jäsenyhteisöille sekä kotiseutupäiväorganisaation toimesta mm. järjestäjäkuntien virastoihin ja luottamushenkilöille, matkailukohteisiin ja yhteistyökumppaneille. Käsiohjelma toimi päivien pääesitteenä.

- Muallimalle ja takas! teemalehti, toukokuu 2009. Painosmäärä 80 000 kpl. Toimitus Antti Heikkinen, ilmoitusmyynti Tmi Plakkari, ulkoasu ja taitto Pitäjäläinen, paino Lehtisepät Oy. 16-sivuisena julkaistua lehteä jaettiin paikallislehtien Pitäjäläisen, Koillis-Savon, Uutis-Jousen ja Viikko Savon liitteenä touko-kesäkuun vaihteessa 2009.

- Julisteet A3 50 kpl, A2 100 kpl, 800 x 1200 cm 70 kpl, huhtikuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy (A3 ja A2) / Kopijyvä Oy (800 x 1200 cm). Pienempiä julisteita jaettiin mm. järjestäjäkuntien virastoihin, matkailukohteisiin ja yhteistyökumppaneille sekä käytettiin opasteina päivien aikaan. Suuremmat julisteet (800 x 1200 cm) olivat esillä Nilsin keskustan ja Tahkon alueen valotolppien mainostelineissa heinä-elokuussa 2009.

- Tarrat (210 kpl), huhtikuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Neon2. Tarrat olivat esillä järjestäjäalueen taksien (yhteensä 204 kpl) takaikkunoissa heinä-elokuussa 2009.

Lisäksi tapahtumaa varten valmistettiin seuraavat painotuotteet:

- Osallistujakassi (350 kpl), heinäkuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino DecoTikki Oy. Osallistujakassi piti sisällään päivien käsiohjelman ja teemalehden, osallistujalistan ja -passin, muistiinpanovälineet, palautelomakkeen, matkalaukutägin sekä muuta info- ja mainosmateriaalia.

- Osallistujapassit/talkooväen tunnukset (520 kpl), heinäkuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy.

- Menukortit (320 kpl), heinäkuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy.

- Pääjuhlan käsiohjelma (1500 kpl), heinäkuu 2009. Suunnittelu ja painopinnan valmistus Mainostoimisto Mediatahko, paino Suomen Graafiset Palvelut Oy.

Tilaisuudet

Päiviä markkinoitiin näkyvämmiin Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä Salossa 9. - 12.8.2007 ja Raahessa 6. - 10.8.2008. Lisäksi päivien materiaaleja (matkalaukkutägi, ennakkoesite ja käsiohjelma) oli jaossa ELMA-messuilla 7. - 9.11.2008, Matkamessuilla 15. - 18.1.2009 sekä Kallavesj-messuilla 27. - 29.3.2009.

Päivien aikaan Nilsin kaupunki kestiti yhteistyökumppaneitaan kutsuvierastilaisuudessa Nilsin Louhosareenalla perjantaina 7.8.

Osallistujalahja

Kotiseutupäivien lukuisiin perinteisiin kuuluu pienimuotoisen lahjan jakaminen osallistujille. Tällä kertaa vieraila oli kotiin viemisinään nilsiläisen Korpiahon Hunajan omenahunajaa. 45 gramman vetoisia hunajapurkkeja jaettiin 320 kpl.

7.4. Näkyvyys mediassa

Päivien valmistelun aikana median kiinnostus päiviä kohtaan oli – Nilsissä ja Rautavaaralla ilmestyvää paikallislehti Pitäjäläistä lukuun ottamatta – melko vähäistä. Päivien aikaan kiinnostus oli sen sijaan yllättävänkin suurta. Paikallislehtien (esim. Pitäjäläinen, Siilinjärvellä ja Maaningalla ilmestyvä Uutis-Jousi sekä Juankoskella, Kaavilla, Riistavedellä ja Tuusniemellä ilmestyvä Koillis-Savo) ohella mm. maakuntalehti Savon Sanomat ja YLE:n Radio Savo uutisoivat hyvin aktiivisesti päivien tapahtumista ja niihin liittyvistä teemoista. Valtakunnallisista medioista eniten mielenkiintoa päiviä kohtaan osoitti Maaseudun tulevaisuus. Kaikkein suurin ja myös mieluisin yllätys median yhteyshenkilönä toimineelle pääsihteerille oli kuitenkin nuorten ja nuorten aikuisten radiokanavaksi profiloituneen YleX:n yhteydenotto ja pyyntö saada haastatella jotakuta järjestelyissä mukana olevaa henkilöä temasta ”savolaisuus voimavarana nykyisessä globaalissa maailmassa”. 6.8. suorana lähetetyn haastattelun antoi aina yhtä sanavalmis ja korvista varpaisiin saakka savolainen Antti Heikkinen.

Pääsihteerin keräämään lehtileikekansioon kertyi vuosien 2006 – 2009 välisenä aikana leikkeitä 99 kpl. Suomen Kotiseutuliiton Cisionilta tilaamassa lehdistöseurannassa kotiseutupäiviä koskevia mainintoja oli lokakuun 2008 ja elokuun 2009 välisenä aikana 86 kpl.

8. TALOUS

Päivien talouden toteuma vuosina 2007 - 2009 oli seuraava (tilanne 5.11.2009, summat eivät sisällä arvonlisäveroa):

Menot

Palkat sivukuluineen*	80522
Koulutus- ja kulttuuripalvelut/asiantuntijapalvelut	37711
Painatukset ja ilmoitukset	10188
Majoitus- ja ravitsemuspalvelut	43165
Matkustus- ja kuljetuspalvelut	26197
Toimisto, posti, tele	3012
Kalusto	200
Vuokrat	8077
Muut kulut	4138
<i>Yhteensä</i>	<i>213210</i>

* sisältää myös pääsihteerin palkan

Tulot

Kuntaosuudet	40000
Tuet/avustukset	76918
Sponsoritulot	4000
Osallistujamaksut	33630
Muut myyntituotot	795
Oma rahoitus (Nilsin kaupunki)	57867
<i>Yhteensä</i>	<i>213210</i>

9. OSALLISTUJAKYSELY

9.1. Kyselyn järjestäminen

Kotiseutupäiville osallistuneiden kokemuksia päivistä kerättiin tapahtumaa varten laaditulla, mm. päivien osallistujakassiin sisältyneellä kyselylomakkeella. Kyselyn laatimisesta ja tulosten analysoinnista vastasivat Savonia-ammattikorkeakoulun matkailu- ja ravitsemisalan yksikön oppilaat lehtori Markku Tynin ja projektipäällikkö Tiina Kuosmasen johdolla. Kyselylomake on raportin liitteenä numero 19.

9.2. Kyselyn tulokset

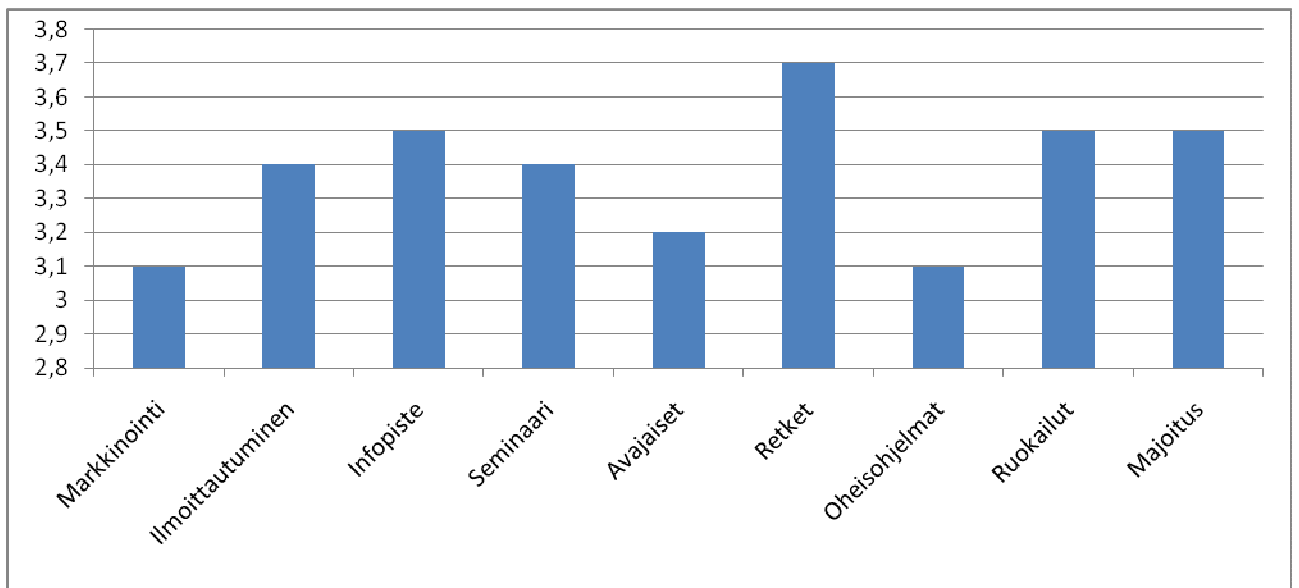
Kyselyyn vastasi 31 kotiseutupäivävierasta eli vain kymmenisen prosenttia päiville ilmoittautuneista. Kyselyyn vastanneista 19 oli naisia ja 9 miehiä. Vastaajista lähes kaikki olivat yli 51-vuotiaita. Neljä vastaajaa viidestä oli yli 60-vuotiaita. Useimmat vastaajat elivät parisuhteessa, ja heidän lapsensa olivat jo muuttaneet pois kotoa. Koulutustaustaltaan hieman yli puolet oli suorittanut korkeakoulututkinnon. Vastaajien kotipaikkakuntia oli useita, ja kyselyyn osallistuneet olivat lähtöisin joko Itä-, Keski- tai Länsi-Suomesta.

Kyselyyn vastanneet olivat useimmiten lähteneet kotiseutupäiville joko kumppaninsa kanssa tai yksin. Kotiseutupäiville osallistumisesta on muodostunut monelle vastaajalle perinne, sillä noin puolet vastaajista oli osallistunut päiville aikaisemmin joko 6 kertaa tai enemmän. Lisäksi noin kolmannes oli osallistunut päiville aikaisemmin 1 - 5 kertaa.

Neljä vastaajaa viidestä yöpyi kotiseutupäivien aikana hotellissa. Vastaajat (ja heidän kumppaninsa) kuluttivat kotiseutupäivien aikana yhteensä 8 280 euroa. Saatujen vastausten perusteella yksi matkailija kulutti 90 euroa vuorokaudessa kotiseutupäivien yhteydessä. Heidän viipymänsä oli keskimäärin 2,7 vuorokautta.

Kotiseutupäivistä oli hankittu etukäteistietoa erityisesti kotiseutupäivien omasta esitteestä, josta lähes kaikki vastaajat olivat saaneet etukäteistietoa joko melko paljon tai erittäin paljon. Toinen keskeinen etukäteistiedon lähde olivat omat aikaisemmat kokemukset. Melko moni vastaaja oli etsinyt tietoa myös internetistä tai matkatoimistosta. Edellisten lisäksi sukulaiset tai ystävät olivat myös melko tärkeä tiedonlähde. Vastaajista puolet ilmoitti odotustensa täyttyneen melko hyvin. Lisäksi 7 vastaajaa ilmoitti odotustensa täyttyneen erittäin hyvin ja 4 vastaajaa ilmoitti odotustensa täyttyneen kohtuullisesti.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kotiseutupäivien yhteydessä käyttämiään palveluja tai siihen liittyneitä asioita. Arviointiasteikko oli 1 = erittäin huono – 4 = erittäin hyvä. Vastaajien määrä oli varsin pieni (n=8-27), joten tulokset ovat vain suuntaa-antavia. Kuitenkin on huomattava, että tähän kysymykseen vastanneet arvioivat kotiseutupäivien ohjelmista parhaimmaksi retket varsin korkealla keskiarvolla (3,8). Myös majoitus ja ruokailut miellyttivät – samoin kuin kotiseutupäivien infopiste. Heikomman arvosanan saivat markkinointi (keskiarvo 3,1) sekä oheisohjelmat (3,1). Arvioinnin tulokset on esitetty oheisessa taulukossa numero 1.

Taulukko 1.

Vastaajilla oli myös mahdollisuus kirjoittaa kokemuksistaan vapaamuotoisesti. Saatu palaute on esitetty ohessa:

- Avajaisista puuttui varajärjestelmä. Sähkökatkon aiheuttama tauko liian pitkä. Ohjelma alkuun päästyään ratkiriemukas. Kiitos!
- Retkipäivä yksi lisää.
- Todella mukava kokemus. Ohjelma ja ainakin oma "taideretkemme" mahtavat. Kiitos järjestäjille.
- Yrittäkää saada majoitukset halvemmiksi. Perinneruokia enemmän.
- Avajaiset: liian "tasapaksua", kova musiikki heikensi puheen selvää kuulumista.
- Tällä kertaa monta positiivista onnen hetkeä. Johtuu omasta mielialasta.
- Tarpeelliset järjestelyt kotiseutuväen foorumina ja yhteistapaamisena.
- 8. retken Pihoja ja Puutarhoja retken oppaat toimivat tarmokkaasti, joustavasti ja paljon tietoja jakaen. Fagnäsän kartanon isäntä Eestilä. Ylen paljon kiitoksia! Autottoman oli hankalaa liikkua, rakot kantapäissä Huoneistohotellin ja Sokos-hotellin välillä. Piti aina ajaa taksilla. Kiitos SPR:n pojille kantapäitten desinfioinnista, sitomisesta ja laastaroinnista! Erkki Räsänen ja avajaispuheenpitäjän osuudet avajaisjuhlassa parhaat. Miksi poika ei laulanut Kallaves-laulua kokonaan? Ääni kuulosti siltä, että sitä olisi kuunnellut pitempään.
- 1. Ilm.lomake toivoton. Netti toimi hyvin. 2. Avajaiset paikka upea. Hyvä ohjelma, ei kuitenkaan suunnattu kotiseutuväelle. Miksi ohjelman alkuosaa ei tuotu katsojien eteen? Oheishjelmat eivät olleet sovitettavissa muuhun ohjelmaan. Missä juhlaillallisen tasokas hyvin suunniteltu ohjelma? Kotiseutuliiton tervehdykset? Järjestelyorganisaation puh.vuoro?
- Ruokailut pitäisi saada ostaa erikseen. Kaikille joku osallistumistunnus, vaikka ei olisi koko pakettia ostanutkaan. Liikuteltava mikrofoni kokoukseen.
- Viitoitus ja infoasiat saisivat olla selkeät.
- Osaan odottaa tietoa kunnan kautta (esityslistan tiedoksisaattoasiat) kunnanhallituksen luottamushenkilönä. Kotiseutupäiviä pitäisi pystyä markkinoimaan mm. parasta kotisuomen matkailua, alueiden identiteetti ja kulttuuri tulevat syväluotaavasti, monitasoisesti esille. Jos et kuulu kotiseutuyhdistykseen, jos et ole luottamushenkilö tms. valveutunut henkilö, niin et kuule tai näe paljon mainoksia. Maksaa tietysti paljon, mutta on syytä tehostaa tiedottamista!

- Viitoitus Nilsiään todella huono. Viitoitus Tahkovuorelle todella huono. Opastus hotelliin ja paikoitusalueelle huono. Paikka muuten hieno ja retki erinomainen. Vuosikokousta pitketettiin turhan takia. Kokousaika lehtisessä väärin. Juhlailan ohjelma olematon. Ohjelmien aikataulu melko tiukka. Lauantai aamun aamupala ei sujunut, kahvi koko ajan lopussa ja pöydät täynnä likaisia astioita.
- Viitoitusta hotellille ei päätiellä ollut. Vuosikokouksen alkamisaika ennakkoesitteessä väärin. Lauantaiaamuna aamiaisella kahvi loppui pahasti kesken, tiskien keräily ei toiminut tehokkaasti. Hotelli hyvä. Retki nro 7. erinomainen, loistava täydellinen ja muitakin retkiä on kehitetty.
- Majoitus yms. palvelut ihan ok. Varsinainen kotiseutuasia hukkuu ohjelmassa turhan krääsän alle. Päivät olivat ehkä enemmän tekijöidensä kuin osallistuvan yleisön näköiset. Tämä ennen päätösjuhlaa. Sain tietoa valtakunnallisen ja alueellisen kotiseutuyhdistyksen kautta.
- Yleisarvosana 10-!
- SPR:n toiminta/apu jota jouduimme käyttämään oli erinomaisen ystävällistä ja tehokasta. Kiitos!
- Tapahtuman ohjelmasta ei tapahtunut tiedotusta lehdissä /Savon Sanomat ja Pitäjäläinen.
- Olin kutsuvieras. Kävin yhdellä retkellä - se lienee kuulunut viralliseen ohjelmaan! Toivon näin. Majoituin MTK:n Tintin tölli (mökki ei maksua minulle).
- Liian myönteinen kokemus, erityisesti linja-autokuljetukset olivat hyvin järjestetyt.
- Järjestelykokemusta, osaamista olisi ehkä ollut tarvetta käyttää päätapahtumien järjestelyissä. Retki (7) erittäin hyvä ja hyvin toteutettu (hyvä kokonaisuus ja erinomaiset oppaat).

10. PÄÄSIHTEERIN YHTEENVETO

61. Valtakunnalliset kotiseutupäivät alkavat olla näitä rivejä kirjoittaessa lopullisesti päätöksessään. On aika arvioida niihin liittyviä onnistumisia ja epäonnistumisia sekä niille asetettujen tavoitteiden täyttymistä.

Epäonnistumisten puolelle on kirjattava päivien organisaatioon liiallinen laajuus. Päivien alatoimikunnat (majoitus- ja ravitsemistoimikunta, ohjelmatoimikunta, retkitoimikunta, seminaaritoimikunta ja tiedotus- ja markkinointitoimikunta) lunastivat kaikki paikkansa osana organisaatiota, mutta niiden kokoonpanot olivat liian laajat. Muutaman hengen työryhmät olisivat varmasti olleet jopa yli kymmenhenkisiä kokoonpanoja taloudellisempi ja myös tehokkaampi tapa toimia. Toimikuntiin valinnan perustana olisi tullut olla vieläkin tiukemmin alan asiantuntijuus ja kiinnostus tehtävää kohtaan, eivätkä niinkään alueelliset näkökohdat. Lisäksi päätoimikunnan ja työvaliokunnan tehtävissä tuntui olevan keskinäistä päällekkäisyyttä.

Toinen seikka, johon kehottaisin päivien tulevia järjestäjiä kiinnittämään huomiota, on valmistelun kesto. Päivien päätoimikunta, työvaliokunta ja alatoimikunnat koottiin ja ne käynnistivät työskentelynsä Kotiseutuliiton kiirehtimänä kevättalvella 2007, kaksi ja puoli vuotta ennen tapahtumaa. Näin jälkeensä ajateltuna hieman myöhäisempi liikkeelle lähtö olisi ehkä tuonut toimikuntien työskentelyyn lisää napakkuutta ja säästännyt intoa ja voimia kaikkien tehtyjen suunnitelmien mahdollisimman menestyksekkääseen loppuunsaattamiseen.

Kaiken kaikkiaan on lopputulema päivistä kuitenkin vahvasti positiivinen.

Päivien keskeisimmäksi tavoitteeksi asetettua, paikallisten ihmisten – ja erityisesti alueen nuorten ja nuorten aikuisten – positiivisen kotiseutukäsityksen vahvistumista on vaikea arvioida, mutta ainakin päivät tarjosivat tähän hyviä sytykkeitä. Niin ikään tavoitteeksi asetetussa päivien ilmeen ja ylipäänsä kotiseututyön imagon nuorentamisessa sekä päivien ohjelman avaamisessa perinteistä laajemmalle yleisölle onnistuttiin ymmärryksen mukaan melko hyvin. Näin siitähän huolimatta, ettei nuorison voi vieläkään sanoa varsinaisesti vallanneen kotiseutukatsomoita. Varsinkin päivien avauksen ja Viäräleukain vestivaalin ohjelma ja sen nuori esiintyjäkaarti keräsi runsaasti katsojia ja kiitosta raikkaudesta ja hauskuudesta. Muutamat palautteet ohjelman sopimattomuudesta kotiseutupäiville ja liiasta järjestäjien ”näköisyydestä” voitaneen tässä kohden ottaa nekin merkinä onnistumisesta. Hyvä Antti ja kumppanit! Te todellakin teitte savolaisuudesta taidetta, kuten eräs kotiseutupäivävieras osuvasti totesi.

Myös kaikkien Silivoplee!- ja Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2009 -hankkeille asetettujen tavoitteiden voi katsoa täyttyneen vähintäänkin tyydyttävästi.

Koillis-Savo ja Kuopio/Siilinjärvi-alue sai päivien aikaan hyvin huomiota maakunnallisessa ja jonkin verran myös valtakunnallisessa mediassa. Tapahtuma myös toi etenkin Tahkon alueelle asiakkaita, joille alue oli entuudestaan tuntematon. Alueen matkailu- ja majoituspalvelujen kehittämiseen päivillä oli sen sijaan melko vähäinen vaikutus lukuun ottamatta muutamien matkailun oheis- ja ohjelmalvelujen syntymistä. Näistä esimerkkeinä mainittakoon osa päiviä varten tuotetuista retkistä sekä Hajanaisten kenkies lotinaa – Lauluja pikiteiltä ja paimenpoluilta -musiikinäytelmä.

Uusia hankkeita syntyi yksi, Savonia-ammattikorkeakoulun matkailu- ja ravitsemisalalan yksikön organisoima ja Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n rahoittama TietoTahko -

matkailuoppaan peruskurssi. 19.5.2008 – 31.8.2009 välisenä aikana toteutettuun koulutukseen osallistui 20 henkilöä, joista 6 uusi jo aiemmin suorittamansa opasmerkkinsä ja 6 valmistui uusiksi Suomen Opasliiton virallisiksi matkailuoppaiksi Koillis-Savon ja Siilinjärven alueille.

Kuntien välisen yhteistyön voi sanoa kehittyneen jonkin verran. Järjestäjäalueella kulttuurin alalla yrittäjinä ja kolmannella sektorilla toimivien henkilöiden verkostoitumiseen ja yleiseen aktivoitumiseen päivillä oli hyvinkin merkittävä positiivinen vaikutus.

Kuten raportissa edellä on todettu, päiville osallistui 293 virallista kotiseutupäivävierasta ja 11.851 kävijää kaiken kaikkiaan, joten myös päiville asetetut kävijätavoitteet (400 virallista vierasta ja 10.000 kävijää) täyttyivät nekin melko hyvin.

Lopuksi haluan esittää lämpimät kiitokseni kaikille tapahtuman valmisteluihin ja toteuttamiseen tavalla tai toisella osallistuneille. Kuten jo heti päivien jälkeen talkooväelle osoittamissani kiitoksissa totesin: olen teistä kaikista kovasti onnellinen!

Katja Lappalainen
pääsihteeri

11. RAPORTIN JAKELU

Joensuun kaupunki/Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2010 organisaatio
Juankosken kaupunki
Kaavin kunta
Kehittämisyhdistys Kalakukko ry
Kuopion kaupunki
Mikkelin kaupunki/Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2012 organisaatio
Nilsin kaupunki
Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry
Pohjois-Savon liitto
Rautavaaran kunta
Siilinjärven kunta
Suomen kotiseutuliitto
Turun kaupunki/Valtakunnalliset kotiseutupäivät 2011 organisaatio
Tuusniemen kunta

12. LIITTEET

Liite 1 Sopimus päivien järjestämisestä

1 (2)

SOPIMUS VUODEN 2009 VALTAKUNNALLISTEN KOTISEUTUPÄIVIEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Suomen Kotiseutuliitto, Nilsiä kaupunki, Pohjois-Savon liitto ja Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry sopivat vuoden 2009 valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestämisestä seuraavaa:

1. Vuoden 2009 valtakunnalliset kotiseutupäivät järjestetään Koillis-Savossa, (Nilsiä, Juankoski, Kaavi, Rautavaara, Tuusniemi), sekä Siilinjärvellä ja Kuopiossa 7. – 9.8.2009. Näistä kunnista käytetään tässä sopimuksessa nimeä järjestäjäkunnat.

Järjestäjäkunnat sopivat keskenään laatimallaan erillissopimuksella siitä, miten valtakunnallisten kotiseutupäivien päätapahtumat ja vastuut jaetaan mukana olevien kuntien kesken. Järjestäjäkuntien keskeinen, kaikkien sopijapuolten hyväksymä ja allekirjoittama sopimus liitetään tämän sopimuksen liitteeksi.

2. Sopijapuolet asettavat kotiseutupäivien valmistelusta ja toteuttamisesta huolehtimaan niille vastuullisen päätoimikunnan ja työvaliokunnan, sekä tarpeellisen määrän alatoimikuntia erityistehtäviä varten.

Päätoimikunnan puheenjohtajana toimii Suomen Kotiseutuliiton edustaja ja varapuheenjohtajana järjestäjäkuntien valitsema edustaja.

Työvaliokunnan puheenjohtajana toimii Nilsiä kaupungin edustaja, varapuheenjohtajana ja muina jäseninä järjestäjäkuntien ja Suomen Kotiseutuliiton edustajat, jotka päätoimikunta nimityksellään vahvistaa.

Päätoimikunta aloittaa työnsä helmikuun 2007 loppuun mennessä ja päättää sen jättämällä sopijapuolille loppuraportin kotiseutupäivistä järjestämisvuoden loppuun mennessä.

3. Kotiseutupäivien päätoimikuntaan Suomen Kotiseutuliitto nimeää puheenjohtajan ja vähintään kaksi jäsentä. Nilsiä kaupunki nimeää päätoimikuntaan varapuheenjohtajan ja kukin järjestäjäkunta yhden jäsenen. Lisäksi päätoimikuntaan kutsutaan yksi Pohjois-Savon liiton edustaja, yksi Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto ry:n edustaja ja edustus järjestäjäkuntien alueella kotiseututyötä tekevästä yhdistyksistä ja muista päätoimikunnan tarpeellisiksi katsomista yhteisöistä.
4. Järjestäjäkunnat sitoutuvat osoittamaan valtakunnallisten kotiseutupäivien budjettiin vuosina 2007 – 2009 (kolmen vuoden aikana) kuntaosuuksina rahoitusosuu-den, jonka suuruus on enintään 70.000 euroa ja joka käytetään kokonaisuudessaan tapahtuman valmisteluihin, markkinointiin ja toteutukseen. Järjestäjäkunnat sopivat rahoitusosuuden jakamisesta erillissopimuksella.
5. Nilsiä kaupunki asettaa kotiseutupäivien järjestelyorganisaation käyttöön valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestelyä hoitamaan pääsihteerin, joka on sivutoiminen 1.1.2007 – 31.12.2008 (kaksi vuotta) ja päätoiminen 1.1. – 30.9.2009. Pääsihteerin palkkauksesta, joka ei sisälly kotiseutupäivien talousarvioon, vastaa Nilsiä kaupunki.

6. Kotiseutupäivien hallinnoinnista ja muusta taloudenpidosta vastaa Nilsiäen kaupunki, joka huolehtii kotiseutupäivien erillisestä tilinpidosta kotiseutupäivien päätoimikunnan hyväksymän talousarvion mukaisesti. Kotiseutupäivien rahaliikennettä varten avataan kaupungin kirjanpitoon oma kustannuspaikka. Kotiseutupäivien laskut hyväksyy työvaliokunnan puheenjohtaja tai joku muu Nilsiäen kaupungin nimeämä henkilö.
7. Tämä sopimus on määräaikainen ja voimassa kotiseutupäivien järjestämisen vuoden 2009 loppuun saakka. Sopimusta on laadittu neljä samansisältöistä kappaletta, yksi Suomen Kotiseutuliiitolle ja yksi jokaiselle sopijaosapuolelle.

Nilsiässä 12. päivänä huhtikuuta 2006

SUOMEN KOTISEUTULIITTO

Markku Tarnner
Toiminnanjohtaja

NILSIÄN KAUPUNGINHALLITUS

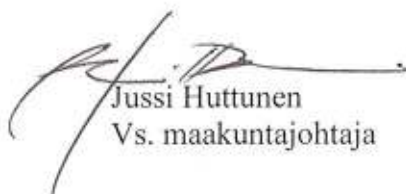

Jorma Autio
Kaupunginjohtaja

Riitta Kokkonen
Hallintojohtaja

POHJOIS-SAVON LIITTO

Jussi Huttunen
Vs. maakuntajohtaja

POHJOIS-SAVON KOTISEUTUYHDISTYSTEN LIITTO RY

Anna-Liisa Happonen
Puheenjohtaja

Tarja Itkonen
Sihteeri

Liite 2 Osallistujaluettelo

(kokonais- ja kotiseutupaketin tai seminaarin 30.6. mennessä varanneet sekä Suomen kotiseutuiliiton vuosikokoukseen osallistuneet)

AALLONPÄÄ	SATU	HELSINKI
AALTONEN	HELENA	VUOKATTI
AHOLA	PIRJO	JYVÄSKYLÄ
AHOLA	TUIJA	LAPPAJÄRVI
AIRAKSINEN	VELI	NILSIÄ
AIRAKSINEN	EEVA-MAIJA	NILSIÄ
ALA-AHO	ULLA	PAAVOLA
ALANKO	RISTO	JUUKA
ALANKO	SIRPA	JUUKA
ANDERSSON	LEIF	KOKKOLA
ANTTILA	PENTTI	PIIPPOLA
ARESALO	RAILI	LAPPEENRANTA
ARKKO	ULLA	KARVIA
ARPONEN	MATTI	LAPPEENRANTA
ARPONEN	RITVA	LAPPEENRANTA
AUTIO	JORMA	NILSIÄ
AVONIUS	KATRIINA	TAMPERE
BERGMAN	ELSE-MAJ	LAPPEENRANTA
BUSSINKULJETTAJA	BUSSINKULJETTAJA	LAPPEENRANTA
CARLSON	JUKKA	TAMPERE
COLLANDER	SAILA	SAVONKYLÄ
EEROLA	AHTI	HYLLYKALLIO
EEROLA	MARKETTA	HYLLYKALLIO
ERKKILÄ	ASTA	VÄHÄKYRÖ
ERKKILÄ	EILA	VÄHÄKYRÖ
ESKOLA	HEIKKI	MELLILÄ
ESKOLA	ULLA	MELLILÄ
FORSBERG	JUHA	KUUSANKOSKI
FORSMAN	LAILA	HELSINKI
FÖRSTI	ESKO	KORTESJÄRVI
HAIKO	HEIKKI	LEMI
HALLMAN	SEPPO	
HALLMAN	IRMA	
HALONEN	TIMO	TAMPERE
HALONEN	MIRKKU	LAPPAJÄRVI
HANNU	TOIVONEN	MIKKELI
HANNU	JOUKO	KYRÖSKOSKI
HAPPONEN	ANNA-LIISA	TUUSNIEMI
HARTIKAINEN	HANNELE	TURKU
HAUKKA	PERTTI	KULHO
HAUTAJOKI	TUOMAS	VIHANTI
HAUTAJOKI	EILA	VIHANTI
HAUTAKORPI	TUULA	PASTO
HAUTALA	LAINA	KORTESJÄRVI
HAVUNEN	PERTTI	TAMPERE
HEIKKILÄ	MANNE	TERVAJOKI
HEIKKILÄ	PAULA	TERVAJOKI
HEIKKINEN	MARTTA	LAPPEENRANTA
HEINVIRTA	MARJATTA	LAPPEENRANTA
HELJALA	MINNA	TORNIO

HILDEN	EERO	HELSINKI
HIRVONEN	PAULA	HELSINKI
HIRVONEN	EILA	LAPPEENRANTA
HIRVONEN	AARNE	RAUTALAMPI
HIRVONEN	HILKKA	RAUTALAMPI
HIUKKA	PENTTI	KEMI
HIUKKA	RIITTA	KEMI
HOLMSTRÖM	MARTTI	HELSINKI
HOLOPAINEN	TUURE	OULU
HUHTANEN	EEVA LIISA	RUOKOLAHTI
HUTTUNEN	YRJÖ	SOINI
HUTTUNEN	RIITTA	SOINI
HUUHTANEN	RIITTA	KUOPIO
HYNNINEN	PIRKKO	HELSINKI
HYTÖNEN	RAIMO	RAUTALAMPI
HYVÖNEN	TIMO	HELSINKI
HYYRINEN	HANNU	PIEKSÄMÄKI
HÄMÄLÄINEN	PENTTI	TAMPERE
HÄNNINEN	RAIJA	OTAVA
HÄNNINEN	ESKO	IMATRA
HÄNNINEN	IRMA	IMATRA
HÄNNINEN	PIRJO	TERVO
IISKONMÄKI	JUKKA	LAPPAJÄRVI
INBAR	MAARIT	HELSINKI
ISAKSSON	KRISTIINA	KESKIJÄRVI
ITKONEN	SINIKKA	TUUSNIEMI
ITKONEN	TARJA	KUOPIO
JARTTI	HENNA	JUUKA
JASKARI	MATTI K.	HYLLYKALLIO
JASKARI	KAISU	HYLLYKALLIO
JOKELA	ANTTI	VANTAA
JOKELA	MAURI	PURMOJÄRVI
JOKELA	RIITTA	VANTAA
JOKI	VUOKKO	OULU
JORONEN	RAIMO	SEINÄJOKI
JORONEN	SEIJA	SEINÄJOKI
JÄRVIAHO	IRMA	LAPPAJÄRVI
JÄRVIAHO	LASSI	LAPPAJÄRVI
JÄRVINEN	LILJA	LOHJA
JÄRVINEN	PENTTI	LOHJA
JÄRVILUOMA	HANNA	NIVALA
JÄÄSKELÄINEN	MAILA	LAPPEENRANTA
KAMPPINEN	ARTO	VUOKATTI
KARTTUNEN	OSMO	KONTIOLAHTI
KASPALA	AILI	SALOINEN
KASPALA	LAURI	SALOINEN
KARTTUNEN	HANNU	MIKKELI
KATAJA	PENTTI	SALO
KATILA	SEPPO	SEINÄJOKI
KEMPPAINEN	MAIJA-LEENA	KIURUVESI
KESTIÖ	MAIJA INKERI	RAAHE
KETO	LEEA	LAPPAJÄRVI
KETO	AUVO	LAPPAJÄRVI
KETOLA	TUULA	KURIKKA

KETTUNEN	MINNA	LAPINLAHTI
KIRMANEN	KERTTU	NURMO
KIVI	JUKKA	ESPOO
KIVI	KAISA	ESPOO
KIVIHARJU	MARTTI	MUHOS
KIVIKANGAS	SEPPO	SEINÄJOKI
KIVIRINTA	JOUKO	MUSTIO
KOIVUKANGAS	KAUNO	LAPPAJÄRVI
KOIVUNEN	JARI	NAANTALI
KOIVUSAARI	HELENA	SEINÄJOKI
KOLARI	TERTTU	TUUSNIEMI
KONONEN	SEPPO	KAAVI
KONTTURI	LIISA	KONTIOLAHTI
KOPONEN	SANNA	RAUTALAMPI
KORKEAOJA	TIMO	KULLAA
KORTELAINEN	LIISA	JUUKA
KOSONEN	JUHANI	LIPERI
KOVALA	SEPPO	TAMPERE
KRAPU	KARI	KARVOSKYLÄ
KRAPU	SEIJA	KARVOSKYLÄ
KROOK	ANITA	PIHTIPUDAS
KROOK	JUHANI	PIHTIPUDAS
KUIVALAINEN	ARVO	JUUKA
KUIVALAINEN	REINO	VUONISLAHTI
KUIVALAINEN	LEENA	VUONISLAHTI
KUKKANEN	NIILO	LEIVONMÄKI
KUKKO	RAIMO	ESPOO
KUKKONEN	HEIKKI	HELSINKI
KULOJÄRVI	TUULIKKI	OULU
KULTALAHTI	PÄIVI	LAPPAJÄRVI
KULTALAHTI	ANSSI	LAPPAJÄRVI
KUMPULA	JARMO	LAPPAJÄRVI
KUMPULA	PÄIVI	LAPPAJÄRVI
KUOSMANEN	TIINA	SIILINJÄRVI
KURUNMÄKI	PENTTI	OTALAMPI
KUUSILUOMA	P. T.	TURKU
KYLMÄLUOMA	ILPO	TAIVALKOSKI
KÄRKKÄINEN	ERKKI	MUSTASAARI
KÄYHKÖ	MIRJAM	LAPPEENRANTA
KÄYHKÖ	UNTO	KEMI
LAAKSONEN	PEKKA	HELSINKI
LAAKSONEN	HANNU	TURKU
LAHTI	SINIKKA	LEIVONMÄKI
LAHTINEN	RAUNO	TURKU
LAIHO	JARI J.	HAJALA
LAINÉ	MIRJA	VILPPULA
LAINÉ	TIMO	VILPPULA
LAITINEN	JOUKO	LEPPÄVIRTA
LAPPALAINEN	KATJA	NILSIÄ
LARMOLA	YRJÖ	HELSINKI
LARMOLA	MAIJA	HELSINKI
LATTO	ANNELI	LAPPEENRANTA
LAURILA	ANELMA	KURIKKA
LAURILA	KIRSTI	VALKEAKOSKI

LEHTIPURO	HELMİ	LAPPEENRANTA
LEHTO	MARTTI K.	LAHTI
LEHTOVUORI	ANNELI	NAANTALI
LEMPINEN	HELKA	KONTIOLAHTI
LEPOLA	MARJA	HÄMEENKYRÖ
LEPOLA	MAURI	HÄMEENKYRÖ
LEPONIEMI	PÄIVI	JÄMIJÄRVI
LEPONIEMI	SEPPO	JÄMIJÄRVI
LEPPÄJÄRVI	EIJA	SAVUKOSKI
LESKINEN	JAAKKO	ALA-LUOSTA
LINDFORS	MARKKU	PIRKKALA
LIUKKUNEN	HELENA	PIEKSÄNKOSKI
LUOMA	KAUNO	KORTESJÄRVI
LUOTOLA	HANNU	LANNEVESI
MAALISMAA	MAILA	II
MAHOSENAHO	SAARA	PYHÄNTÄ
MAJAMAA	ULLA	TAMPERE
MANNINEN	PAULA	KORTESJÄRVI
MANNINEN	JUSSI	KORTESJÄRVI
MARTIKAINEN	HEIDI	TAMPERE
MILUKANGAS	ANJA	RAAHE
MIKOLA	EEVA	TURKU
MOISANDER	KIRSI	LEPPÄVIRTA
MONNONEN	MARKKU	TURKU
MONNONEN	EILA	TURKU
MUNUKKA	ELSE	LAHTI
MURTOPERÄ	RAIJA	MERIJÄRVI
MÄKELÄ	ANTTI	HAUSJÄRVI
MÄKELÄ	MONA	MUSTASAARI
MÄKELÄ	MONA	MUSTASAARI
MÄKELÄ	HANNU	OITTI
MÄKELÄ	SAARA	OITTI
MÄKINEN	OLAVI	RAISIO
MÄKINEN	AINO	RAISIO
MÄKYNEN	HANNA	HYLLYKALLIO
MÄNNIKKÖ	SAULI	VIMPELI
MÄNNIKKÖ	SIRKKA	VIMPELI
MÄNTYNEN	TAISTO	VANTAA
NEVALAINEN	HELVI	LAPPEENRANTA
NEVALAINEN	PAULA	LAPPEENRANTA
NEVALAINEN	SEPPO	LAPPEENRANTA
NISKANEN	SATU	NILSIÄ
NISKANEN	LEENA	VIROLAHTI
NISKANEN	ESKO	VIROLAHTI
NISKANEN	TUOMO	PIELAVESI
NORDBERG	HENRI	TORNIO
NUORTEVA	JUSSI	HELSINKI
NURMELA	TUULA	OULAINEN
NYGRÉN	OTSO	ILOMANTSI
NYMAN	LARS	VALKEAKOSKI
NYMAN	MARJATTA	VALKEAKOSKI
OITTINEN	AULIS	MIKKELI
OJALA	LEENA	MERIJÄRVI
OLLIKAINEN	EILA	KUOPIO

OLLIKAINEN	SIRPA	VARKAUS
ONNELA	EILA	SODANKYLÄ
ONNELA	SAMULI	SODANKYLÄ
OVASKA	TYYNE	LAPPEENRANTA
OVASKA	PENTTI	MÄNTSÄLÄ
OVASKA	HELENA	MÄNTSÄLÄ
PAAJANEN	KERTTU	LAPPEENRANTA
PAAKKI	TIMO	KEMPELE
PAAVOLA	PEKKA	TAMPERE
PALONEN	ANNELI	HÄMEENLINNA
PALONEN	TARMO	HÄMEENLINNA
PALOSAARI	HELENA	KUUSAMO
PALOSAARI	JORMA	KUUSAMO
PARTANEN	HELENA	MIKKELI
PEKKALA	KALEVI	VIHANTI
PEKKALA	MERJA	VIHANTI
PELTOLA	PIRKKO-ANNELI	NILSIÄ
PELTOÄÄRI	RAILI	RAUMA
PENTTI	RAUNO	PIRKKALA
PERÄLÄ	JORMA	OULAINEN
PERÄLÄ	LEENA	OULAINEN
PERÄSAARI	LAURI	EVIJÄRVI
PEURA	EILA	SAARIJÄRVI
PIETILÄ	HELENA	PATTIJOKI
PIETILÄINEN	VEIJO	HALLI
PIETILÄINEN	RAUNI	HALLI
PIETILÖ	ARVI	PATTIJOKI
PIHL	MARJA-SISKO	JUANKOSKI
PIKKARAINEN	ALPO	KESTILÄ
PIKKARAINEN	MAIJA-LIISA	KESTILÄ
PIPPOLA	EIJA	VIMPELI
PIRINEN	HEIKKI	KITEE
PITKONEN	RAILI	LAPPEENRANTA
POHJONEN	EILA	KOKKOLA
POLVI	MARIA	KIIMINKI
POUTANEN	ERKKI	RAAHE
POUTANEN	VARPU	KAJAANI
PUHAKKA	LIISA	ILOMANTSI
PULKKINEN	NIILO	RISTIINA
PUNTANEN	PIA	MIKKELI
PUPUTTI	MARJA-LEENA	KUOPIO
PURONTAUS	SAMPO	KOKKOLA
PURSIAINEN	RAILI	VIEREMÄ
PUUMALAINEN	JANNA	JOENSUU
PUUSAARI	ALPO	HIMANKA
PYHÄLUOTO	PÄIVI	PYHÄJOKI
PÄKKILÄ	KAARLO	TORSHÄLLA
PÄKKILÄ	AILA	TORSHÄLLA
RAILO	EIRA	HELSINKI
RAILO	JUHANI	TOIVALA
RANINEN-		
SIISKONEN	TARJA	JOENSUU
RAUDASKOSKI	MARTTI	OULAINEN
RAUDASKOSKI	SIRKKA	OULAINEN

RENFORNS	PIRKKO	VALKEAKOSKI
RIECK	HANNA	KORTESJÄRVI
RIEKKI	HELENA	KUOPIO
RINKINEN	ELMA	LAPPEENRANTA
RISTKOK	ANDRUS	TALLINN
RISTKOKK	ANDRUS	TALLINN
RONKAINEN	SYLVI	RAUMA
RUOHOMÄKI	MARJA-TERTTU	ULVILA
RUUSUVUORI	OLAVI	UUSIKAUPUNKI
RYTKY	ERKKI	HAAPAVESI
RYYPPÖ	LIISA	JOENSUU
RÖYSKÖ	MARJA-LIISA	RAAHE
SAARELAINEN	OLAVI	RAUTALAMPI
SAARINEN	HEIKKI	HELSINKI
SAASTAMOINEN	MARJA-RIITTA	MÄNTTÄ
SADEHARJU	ORVOKKI	ALA-SEPPÄ
SADEHARJU	TEUVO	ALA-SEPPÄ
SAHRAKORPI	RISTO	HELSINKI
SAHRAKORPI	ANJA	HELSINKI
SALMINEN	AILA	KUOPIO
SALO	LIISI	LAPPEENRANTA
SALO	TUULA	HELSINKI
SALONEN	RITVA	LAPPEENRANTA
SARESSALO	LASSI	HELSINKI
SARLUND	SEPPO	MAANINKA
SAVELA	KAISA	YLIVIESKA
SENJA	SÄKKINEN	MIESLAHTI
SEPPO	RITVA TUULIKKI	NURMO
SEUNA	PERTTI	NAHKELA
SIEKKELI	RAILI	LAPPEENRANTA
SIIRILÄ	AILA	KALAJOKI
SIIRILÄ	MIKKO	KALAJOKI
SILTAVUORI-ILLMER	KIRSI-MARJA	RAUMA
SIMOJOKI	PENTTI	RUUKKI
SIMOJOKI	SINIKKA	RUUKKI
SIPOLA	SINIKKA	ESPOO
SIRVIÖ	TOMMI	TAMPERE
SMOLANDER	MARJA	KUOPIO
SMOLANDER	PEKKA	KUOPIO
SOJAKKA	PIRJO	JYVÄSKYLÄ
STAM	MARIKA	VANTAA
SULASMAA	PERTTI	MAANINKA
SULKAKOSKI	VUOKKO	EVIJÄRVI
SULKAKOSKI	ILMARI	EVIJÄRVI
SUOMI	KAIJA	HAJALA
SUOMINEN	SEIJA	AURA KK
SUOMINEN	JEAN	UUSIKAUPUNKI
SYRJÄSUO	KRISTIINA	TURKU
SÄKKINEN	SENJA	PALTAMO
TALLBACKA	LIISA	ÄHTÄRI
TALLBACKA	SEVERI	ÄHTÄRI
TANNER	MARKKU	HELSINKI
TANSKANEN	ASKO	HELSINKI
TANSKANEN	MARJATTA	HELSINKI

TEPPANA-	MAIJA	LEPPÄVIRTA
KARVINEN	TUIJA	HELSINKI
TERVO	TIMO	TAMPERE
TOIVONEN	TAPIO	SIIKAJÄRVI
TOLPPANEN	PIRJO	HELSINKI
TULIKUKKA	ASKO	ESPOO
TUOMINEN	PERTTI	RIISTAVESI
TUOVINEN	HARRI	OULAINEN
TURUNEN	TERHO	IMATRA
TUUHA	ERKKI	RAAHE
TYNI	MERJA	RAAHE
TYNI	SYLVI	LAPPEENRANTA
TYRMI	RIITTA	EVIJÄRVI
TÄHTINEN	JOUKO	EVIJÄRVI
TÄHTINEN	ANNELI	LAPPEENRANTA
USKI	INKERI	LAPPEENRANTA
USKI	PAAVO	LAPPEENRANTA
USKI	IRJA	KORTESJÄRVI
VAINIONPÄÄ	JAAKKO	KORTESJÄRVI
VAINIONPÄÄ	ANNA-LIISA	UTAJÄRVI
VALTANEN	HELVI	SÖÖRMARKKU
WALLI	EILA	TUUSNIEMI
VENÄLÄINEN	HILLEVI	MIKKELI
VESTERINEN	PAULA	HELSINKI
VIERTOLA	ARI	AURA
VILÉN	JANNE	ORIMATTILA
VILKUNA	KAUPPI	KAUSTINEN
VIRKKALA	EEVA	AURA
VIRTANEN	IRMELI	AURA
VIRTANEN	ESTER	TALLINN
VIRUSTE	HANNU	MUHNIEMI
VUORELA	MAIJA	MUHNIEMI
VUORELA	JUHANI	RAAHE
VÄHÄKANGAAS	RITVA	RAAHE
VÄHÄKANGAS	HANNELE	KORTESJÄRVI
YLIKOSKI	JAAKKO	ROVANIEMI
YLITALO		

Liite 3 Kävijämäärät (yhteenveto)

Virallinen ohjelmaisuus

To 6.8. seminaari 70 hlöä
Pe 7.8. toritapahtuma 750 hlöä
kiertoajelut 120 hlöä, miniristeilyt 45 hlöä
kammarit 100 hlöä
lounas 350 hlöä
vuosikokous 350 hlöä
päivällinen 350 hlöä
avajaiset 1500 hlöä

La 8.8. retket 251 hlöä
juhlaillallinen 300 hlöä

Su 9.8. liturgia 25 hlöä
jumalanpalvelus 1000 hlöä
juhlalounas 400 hlöä
pääjuhla 1200 hlöä

Yhteensä 6810 hlöä

Oheisohjelma

Juankoski

Kotiseutuväen iltatori 250 hlöä
Säyneisen Teatteri-immeisten ”Kevätsavotta” 300 hlöä
Kirkkokonsertti ”Laps Suomen...” 80 hlöä
Juankoski-rock 120 hlöä

Kaavi

Kotiseutukuhinat 300 hlöä

Kuopio

Maarianvaaran kesäteatterin ”Nummisuutarit” 85 hlöä
Virsiseurat 55 hlöä

Nilsia

Perinneseurat 300 hlöä
Illuusioteatteri Taikavuoren taikanäytös 15 hlöä
Kävelykierrokset Nilsissä yht 24 hlöä
Nilsian harrastajateatterin ”Punka – Väärä mies” 270 hlöä
Iltamusiikkia 20 hlöä
Siioninvirsiseurat 25 hlöä
Manttu-rock 90 hlöä

Rautavaara

Rautavaaran harrastaja teatterin ”Olof Tiainen – taivaan lintu” 150 hlöä
Taiteiden yö 260 hlöä

Siilinjärvi

KOODI 789 175 hlöä
Ylös, alas ja ympäri mualimaa -lastentapahtuma 150 hlöä

Unkarilainen kansantanssi-ilta 120 hlöä
Pikku-Marjan päivä 175 hlöä
Tuusniemi
Tapulikirkko 75 hlöä
Aamukahvit Seinävuorella 45 hlöä

Yhteensä 3084 hlöä

Museot ja näyttelyt

Juankoski

Masuuni Brunou 71 hlöä
Muuraveden kotiseutumuseo 0 hlöä
Säyneisen kotiseutumuseo 0 hlöä

Kaavi

Eloaitta 15 hlöä
Juutilan valimomuseo 50 hlöä
Telkkämäen kaskiperinnetila 25 hlöä

Kuopio

J.V. Snellmanin kotimuseo 9 hlöä
Kuopion korttelimuseo 174 hlöä
Kuopion museo 257 hlöä
Kuopion taidemuseo 44 hlöä
Kuopion sotaveteraanimuseo 40 hlöä
Riistaveden kotiseutumuseo 50 hlöä
Suomen ortodoksinen kirkkomuseo 210 hlöä
Vehmersalmen kotiseutumuseo 6 hlöä

Nilsinä

Kinahmin Tuvat ja tarinat 10 hlöä
Nilsinän kotiseutukeskus/museo 450 hlöä
Paavo Ruotsalaisen kotimuseo 150 hlöä
”Immeisiä ja tappauksia Halunan kylältä” -valokuvanäyttely Nilsinän kirjastossa
260 hlöä

Rautavaara

Anttilan talomuseo 0 hlöä
Ylä-Luostan koulumuseo 0 hlöä

Siilinjärvi

Harjamäen sairaalamuseo 73 hlöä
Pöljän kotiseutumuseo 23 hlöä

Tuusniemi

Tuusniemen kotiseutumuseo 40 hlöä

Yhteensä 1957 hlöä

Kävijöitä kaikkiaan 11851.

Liite 4 Seminaarin avaus, Kirsi Moisander

Suomen kotiseutuliiton 60-vuotisjuhlaseminaari Kuopiossa 6.8.2009

Avaus

Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen Kirsi Moisander

Valtiosihteeri, hyvät seminaarin osallistajat

Siitä päivästä, kun 24. maaliskuuta 1894 järjestäytyneen suomalaisen kotiseutuliikkeen syntysanat Lohjalla lausuttiin, on tapahtunut paljon. Suomen asema ja merkitys kansainvälisessä, erityisesti eurooppalaisessa toimintaympäristössä on tunnustettu ja vahvistunut koko ajan. Olemme itsenäinen ja samalla selkeästi eurooppalainen maa, jossa kansallinen kulttuuri on merkittävä tekijä. – Mutta haasteet kotiseutujen tulevaisuudesta ovat edelleen olemassa. Tosin erilaisina, mutta eivät kuitenkaan vähäisimpinä, kuin toista sataa vuotta sitten.

Kotiseututyö on eri aikoina hakenut muotoaan, muuttunut ja kehittynyt kunkin aikakauden vaatimaan tapaan. Kotiseututyöllä on rakennettu kansakuntaa ja itsenäistä valtiota, se on ollut vaikuttamassa sodanjälkeisen ajan käsityksiin Suomesta ja suomalaisuudesta sekä koonnut paikkakuntien ihmisiä yhteiseen toimintaan oman kotiseudun kehittämiseksi ja vahvistamiseksi.

Millaiseksi kotiseututyö on muotoutunut?

Kotiseutuliikkeen historiaa tutkineiden Piia Stenforsin ja Harri Turusen mukaan kotiseutuliikkeen synnyn puuhamiehenä toimi filosofian liseniaatti Robert Boldt (1861- 1923). Hän piti ystävineen tärkeänä, että saada tavallinen kansa mukaan heidän oman ympäristönsä ja paikallisen kulttuuriperinnön tutkimiseen. Tällä tavoin he halusivat vahvistaa kansallista kulttuuriperintöä venäläistämisen paineessa.

Boldt katsoi, että oikea isänmaanrakkaus saattoi kasvaa vain kotiseuturakkaudesta. Näin ei myöskään sortovalta pysyisi tukahduttamaan paikallisesti hajautettua kulttuurityötä ja tutkimusta yhtä helposti kuin keskitettyä tutkimustoimintaa. Näin syntyi merkittävä kansalaistoininnan muoto, jonka perustalle monien paikkakuntien paikallisperinteen ja historian tuntemus perustuu.

Vuonna 1908 perustettiin valtakunnallisen kotiseutuyön johtoon Suomen Kotiseutututkimuksen Keskusvaliokunta, joka alkoi julkaista seuraavan vuonna aikakauslehti Kotiseutua, jonka toimintaa jatkaa Hiidenkivi-lehti. Ennen Suomen Kotiseutuliiton perustamista vuonna 1949 kotiseudun tutkimusta tekivät useat eri tahot, kuten v. 1923 perustettu Suomen Museoliitto, eri keskusarkistot, maakuntaliitot ja vuonna 1939 perustettu Talonpoikauskulttuurisäätiö.

Vuonna 1949 perustetun Suomen Kotiseutuliiton tehtäväksi tuli kotiseututoiminnan harrastajien kokoaminen ja valtakunnallisen toiminnan yhtenäistäminen. Liiton perustamisen jälkeen alkoi voimakas kotiseutuyhdistysten ja kotiseutumuseoiden perustamiskausi, jonka tuloksena Suomen Kotiseutuliiton jäsenenä on tänään yli 890 jäsentä, joista noin 630 on paikallisyhdistyksiä ja 16 aluejärjestöä.

Kotiseututyön menneisyyteen ja historiaan painottuva toiminta muuttui 1960-luvulla, kun aatteelliseksi perustaksi otettiin ns. kokonaisvaltainen kotiseututyö, jossa toiminnan painopisteenä on kotiseudun tulevaisuus. Näin perinteen ja paikkakunnan historian erityspiirteiden kautta rakennetaan edellytyksiä kotiseudun kehittämiseksi.

Tältä perustalta Suomen Kotiseutuliitto on toimintaansa viime vuosikymmenet kehittänyt. Kotiseudun tutkimus on ollut koko toiminnan ajan osana liiton toimintaa. Kotiseudun tutkimuksen näkökulma on tullut erityisesti esille liiton julkaisuissa, tiivistä yhteydestä maamme yliopistoihin ja eri tieteenalojen edustajiin sekä jäsenistölle tarjottavissa koulutuksissa ja seminaareissa.

Suomen Kotiseutuliiton on elettävä ajassa mutta samalla myös ylläpidettävä ja edistettävä tietoa historiasta ja menneestä. Liitto ei voi toimia ilman jäsenistöään ja tiivistä yhteyttä niiden toimintaympäristöön, arkeen ja juhlaan. Yhteydenpitäjänä valtakunnalliset kotiseutupäivät, seminaarit sekä koulutukset ovat olleet tärkeä tekijä.

Koulutusten ja seminaarien teemoina ovat olleet ne aiheet ja kysymykset, joita kullakin alueella tai valtakunnallisesti on kulloinkin käyty, tai pyritty saamaan käyntiin. Näihin teemoihin liittyvät mm. kulttuuriympäristökysymykset, kansainvälisyys, arkistot, kotiseututyön monet muodot, yhteys ympärillä olevaan yhteiskuntaan sekä kieli ja murteet.

Tämän vuoden kotiseutupäivien seminaarin teemana on Kunta ja kotiseutu. Seminaarin teema osallistuu keskusteluun, joka liittyy kuntatalouden kiristymisen tuomiin haasteisiin, kuntien väliseen yhteistyöhön, kuntaliitoksiin ja kunnissa toimivien järjestöjen rooliin palveluntuottajina. Suomen Kotiseutuliiton jäsenjärjestöt ovat kunnille merkittäviä yhteistyökumppaneita erityisesti kulttuuritapahtumien tuottajina ja toteuttajina sekä monien harrastustoimintojen tarjoajina.

Millaisia haasteita kuntien palvelutuotannossa tulee olemaan, millaisia ratkaisuja niihin voidaan tarjota? Mitä odotuksia meillä kuntalaisina on kunnissa tarjottavalle palvelutuotannolle?

Tässä Suomen Kotiseutuliiton 60-vuotisjuhlaseminaarissa me aiempien vuosien tapaan tartumme ajankohtaiseen teemaan, joka toivottavasti synnyttää vilkkaan keskustelun jota voimme jatkaa omilla kotiseuduillamme.

Kiitoksia alustajille valtiosihteerille Terttu Savolaiselle ja dosentille Heikki Kukkoselle sekä kommenttipuheenvuorojen pitäjille mukana olosta ja keskusteluhaasteeseen vastaamisesta, sekä erityisesti teille kaikille mukana olosta.

Hyvää seminaaria ja miellyttävää aikaa 61. Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä.

”Kansalaisjärjestöt – palvelujen tuottajiako?”

Dosentti, Suomen Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja Heikki Kukkonen

Resurssit tiukoilla

Suomalaisen hyvinvointivaltion kriisi on tosiasia. Siihen joutumisella on monta syytä, ei pelkkä tämän hetken suhdannenotkahdus. Suurten ikäluokkien eläköityminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusnousu ja pyrkimys supistaa julkista taloutta yhdistyneenä kuntien rakenneuudistukseen lienevät päätekijät.

Hyvinvointivaltion idea rakentui monessa suhteessa verovaroin tuotettujen julkisten palvelujen runsaan tarjonnan muodostamalle kivijalalle. Nyt moni palvelu on muuttunut maksulliseksi tai rahanpuutteessa kadonnut kokonaan julkisen vallan agendalta. Laajan maan harvaanasutuissa osissa palveluverkko ohenee ja taajaan asutuilla alueilla keskittyy suuryksiköiksi. Molemmat kehityssuunnat vievät palveluja yhä etäämmälle tai jopa saavuttamattomiin kansalaisista katsoen - ja hehän ovat niiden ainoat käyttäjät.

Maassamme on poikkeuksellisen mittava järjestöjen verkosto. Järjestöjen suuri määrä tilastoissamme johtuu osaksi meillä vallitsevasta, eurooppalaisittain harvinaisesta järjestöjen rekisteröinnistä. Tosin nykyään moni ”järjestöltä” näyttävä uusi kansalaisten yhteenliittymä ei ole enää välittänyt järjestäytyä juridiseksi henkilöksi.

Kyllä vanhoillakin järjestöillä, ainakin pääosalla niistä, menee edelleen hyvin; jäseniä ja toimijoita riittää. Vain poliittiset järjestöt näyttävät kituvan. Vanhoissa järjestöissä käy kyllä jäsenkunnassa melkoinen vilinä, sillä halua elämänikäiseen järjestösitoutumiseen on aiempaa vähemmän. Kansalaistoiminnasta on tullut jossain määrin projektiluonteista. Kun motivoiva projekti päättyy, vaihdetaan järjestöä.

Järjestöistäkö apu?

Tällaisessa uudessa tilanteessa julkinen valta on meillä kääntämässä katsettaan kansalaisjärjestöjen suuntaan, toivorikkaana. Järjestöistä toivotaan rakoilevan hyvinvointiyhteiskunnan paikkaajaa – uutena palvelujen tuottajana. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt sekä liikuntajärjestöt ovat kummatkin jo tottuneita ja melko rutinoituneitakin tuohon toimeen. Nyt kuitenkin EU:n sisämarkkinasäännösten tiukat tulkinnat ja hankintalainsäädännön jyrkentämä kilpailuttamispakko ovat tehneet monen järjestön kannalta palvelutuotannon liki mahdottomaksi tai ainakin epämieluisaksi. Palvelujen tuottamiseen tottumattomat, esimerkiksi kulttuuri- ja ympäristöjärjestöt, eivät ehkä samasta syystä ole kovinkaan innostuneita nyt toivottuihin uusiin suuntautumisiin.

Lisäksi on syytä muistaa, että vapaaehtoista kansalaistoimijaa pitää vauhdissa joko erityinen karitatiivinen eetos tai järjestön tarjoama viihtymisen ja kuulumisen mahdollisuus. Tästäkin syystä on kaupallista toimintaa muistuttava ja tiukkojen sääntöjen suitsima palvelujen tuottaminen monelle kansalaistoimijalle melko vieras ajatus.

Tällaisessa tilanteessa tarvitaan julkisen vallan, siis valtion ja kuntien taholta näkyviä uudistuksia suhteessa järjestöihin, jotta niistä voitaisiin saada merkittäviä hyvinvointipalvelujen ylläpitäjiä.

Ruotsissa on samantapaisessa tilanteessa päädytty solmimaan erityinen kansalaisyhteiskuntasopimus. Sellainen tehtiin laajan valmistelun jälkeen viime vuoden lopulla. Tapahtuma ei saavuttanut meillä minkäänlaista julkisuutta. Ruotsin sopimuksessa valtio, läänit ja kunnat sopivat sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kanssa eräänlaisen yhteisen puitteen ja osapuolten tunnustaman toimintatavan hyvinvointipalvelujen järjestöpohjaiseen tuottamiseen julkisen vallan rinnalla.

Meillä järjestöjen ja valtiovallan välisenä siltana toimii pari vuotta sitten perustettu kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta. Siinä ovat samat osapuolet edustettuina kuin Ruotsin sopimuksessakin, mutta järjestökentän puolelta huomattavasti naapuriamme kattavammin.

Neuvottelukunta on jo ehtinyt alustavasti pureutua moniin järjestöjen palvelutuotannon karikoihin ja on nyt esittämässä mm. samantapaisen kansalaisyhteiskuntasitoumuksen solmimista meilläkin.

Kansalaisyhteiskuntasitoumus tarvitaan.

Olisikin äärimmäisen tärkeätä, että meillä poliittiset päättäjät kykenisivät nopeasti tekemään tällaisen sitoumuksen – ja mahdollisimman laajasti järjestökirjoamme edustavan järjestöjoukon kanssa. Sellaisella olisi sekä suuri manifestinomainen merkitys että ennen muuta se epäilemättä lisäisi poliittista tahtoa järjestöjen palvelutuotannon todelliseen helpottamiseen ja sen erityispiirteiden huomioonottamiseen.

61. Valtakunnallisten kotiseutupäivien keskustelukammarit Sokos Hotel Tahkovuorella 7.8.2009

Kammari 2. Kotiseutumuseoiden haasteet ja mahdollisuudet **Museologian professori Janne Vilkkuna, Jyväskylän yliopisto**

Kotiseutumuseot syntyivät paikallisyhteisöjen toimesta erityisesti viime sotien jälkeen joko Seurasaaren malliin ulkomuseoiksi tai Kansallismuseon malliin viljamakasiineihin esinemuseoiksi. Museoiden päätehtävä oli esitellä ”meitä ja menneisyyttämme” ja auttaa ihmisiä siten päivittämään omaa suhdettaan muuttuvaan elinympäristöönsä. Niiden säilyttämä menneisyys liittyi pääsääntöisesti perinteiseen maa- ja metsätalouteen. Lähimenneisyyden ja nykyajan tallennus ja dokumentointi on ollut vähäistä. Paikallisen ulkomuseon on tuskin syytä laajentua ajallisesti.

Vaan millainen voisi kotiseutumuseoiden tulevaisuus olla? Miten ne voivat laajentua - miten ne voivat tallentaa ja esitellä lähimenneisyyttä tai nykyisyyttä? Museoissa pitää ensiksi varmistaa taloudelliset resurssit ja ottaa haltuun kuntauudistusten tuottamat identiteettitarpeet ja yhteistyömahdollisuudet. Museoiden väen on kiireesti myös ryhdyttävä sekä keräämään esineisiin liittyviä paikallisesti ainutlaatuisia tietoja ja tarinoita että ryhdyttävä tallentamaan lähimenneisyyttä ja nykyisyyttä kotiseutumuseoon ja -arkistoon. Museo voi omaksua Suuren museon ympäristökasvatuksellisen toimintamallin ja laajentua sekä verkkoon että hajauttaa näyttelyitään sopiviin perinteisen museorakennuksen ulkopuolisiin tiloihin.

Kotiseutumuseot kehitystä edistäisi nykyisten painettujen museotyön oppaiden lisäksi ”paketti” nykyaikaisen museotyön eri osa-alueisiin liittyviä hyviä käytänteitä ja joukko innovatiivisia tietoteknisiä sovelluksia. Tällaisen kokonaisuuden voisi ennen muuta tuottaa maamme kulttuuriperinnöstä vastaava museovirasto esim. hyödyntämällä rahoittamiaan museoiden innovatiivisia hankkeita.

Kotiseutumuseoiden suurin voimavara on edelleen, ja niiden tarve perustuu siihen, että ne ovat ihmisen lähellä.

Ehdotan ja yllytän kotiseutumuseoissa pohdittavaksi ja toteuttavaksi välittömästi ainakin seuraavaa viittä asiaa:

- * avustusten tilalle palvelusopimukset
- * museoiden (seutukunta)yhteistyö
- * nykyajan ja lähimenneisyyden tallennus (kotiseutumuseoon ja kotiseutuarkistoon)
- * tarinat talteen ja kotisivulle ”10 esinettä”
- * kotisivulle 10 Suuren museon kohdetta

Viime vuosina museoviraston jakama paikallismuseoiden harkinnanvarainen avustussumma on kasvanut. Varoilla on turvattu ennen muuta museorakennusten säilymistä ja kokoelmien perusluettelointia.. Kukaan ei kuitenkaan tarkkaan tiedä (vielä) kehitystyön edellytyksenä olevaa kotiseutumuseoiden kokonaistilannetta. Tulevana syksynä syntyyneen valtakunnallinen paikallis- ja kotiseutumuseoiden kehittämishanke, joka alkanee paikallismuseoita koskevan yksityiskohtaisen tiedon keruulla.

61. Valtakunnalliset kotiseutupäivien keskustelukammarit Sokos Hotel Tahkovuorella 7.8.2009

Kammari 3. Saako maalla asua?

Ympäristöpolitiikan professori Pertti Rannikko, Joensuun yliopisto

Puheenvuoroni otsake ”Saako maalla asua?” on kotiseutupäivien järjestäjien ehdottama. Ilmeisesti he ovat ajatelleet vähän samalla tavalla kuin Hannu Katajamäki, joka tämän viikon maanantaina ilmestyneessä Maaseudun Tulevaisuuden kolumnissaan toteaa: ”Viime aikoina on käytetty ilmastomuutoksen ja taloudellisten säästöjen nimissä harvinaisen suorasukaisia puheenvuoroja maaseudun pienten paikallisyhteisöjen tarpeettomuudesta.” Yritän tässä puheenvuorossani taustoittaa tätä keskustelua maaseudulla asumisen oikeutuksesta.

Sitä mukaa kun ilmastonmuutoksen hillitseminen on tiedostettu maapallomme tulevaisuuden keskeisimmäksi haasteeksi, on keskustelu yhdyskuntarakenteen tiivistämisestä kiihtynyt. Kasvihuonepäästöjä ovat lisänneet ennen muuta energian tuotanto ja liikenne, joten ilmastonmuutoksen hidastaminen edellyttää kokonaisliikkuvuuden ja ennen muuta autoilun roimaa vähentämistä. Tiiviillä ja eheällä yhdyskuntarakenteella pyritään sujuvaan joukkoliikenteeseen, palvelujen helpompaan saavutettavuuteen ja päästöjen vähentämiseen. Estämällä asutuksen leviäminen kaupungista ympäröivälle maaseudulle uskotaan vähennettävän yksityisautoilua ja kokonaisliikkuvuutta. Autoilua halutaan vähentää myös veroilla ja maksuilla, esimerkiksi on ehdotettu nykymuotoisen työmatkavähennyksen poistamista.

Eräs viimeaikaisen keskustelun ongelmista on mielestäni se, että pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen hajoaminen rinnastetaan maaseutuun ja haja-asutusalueisiin. Nurmijärveläistymistä eli Helsinkiä ympäröivän pientaloalueen levittäytymistä ja laajenemista puolustetaan maaseutuasumiseen liittyvillä yleisillä argumenteilla tai päinvastoin, maaseutumaisen elämäntavan epäekologisuutta perustellaan pääkaupunkiseutua koskevilla havainnoilla. Tämä rinnastaminen on osittain tahatonta, mutta usein myös tarkoituksellista, sanalla sanoen ideologista. Pääkaupunkiseudun hajaantuva yhdyskuntarakente ei ole kuitenkaan sama asia kuin maaseudun haja-asutus vaan kyse on hyvin erilaisista ilmiöistä. Nurmijärviä on monenlaisia.

Lieksan rajaseudulla, 30 kilometrin päästä kaupungin keskustasta sijaitsee Nurmijärven kylä. Kylässä elettiin vuosikymmeniä metsätöiden varassa, mutta metsätöiden koneellistumisen jälkeen metsätyöt eivät enää ole kyläläisiä työllistäneet. Metsätöiden loputtua on kylän väkiluku romahtanut 50 vuodessa 350 asukkaasta runsaaseen sataan. Alueen asutus syntyi aikoinaan tuottamaan puuta metsäteollisuudelle ja vaurautta kansakunnalle, mutta työpaikkojen ja palvelujen hävittyä joudutaan töissä ja asioilla käymään usein Lieksan keskustassa, joskus pidemmälläkin. Alueen rakennuskanta on niin hyvässä kunnossa, ettei ole mieltä hylätä rakennettua infrastruktuuria ja viihtyisää asuinympäristöä. Helsingin metropolialueen ja parin muun suuremman kaupungin yhdyskuntarakenteongelmia varten suunnitellut vero- ja muut yleiset ratkaisut voivat kuitenkin murentaa perustaa Lieksan Nurmijärven tapaisten kylien olemassaololta ja kehittämiseltä.

Nurmijärven kylä ei ole tarpeettomana häviämässä Suomen kartalta vaan se on löytänyt uuden tehtävän yhteiskunnallisessa työnjaossa. Entinen metsurikylä on muuttunut matkailukyläksi, jossa on jo muutama aktiivinen matkailuyritys: yksi on erikoistunut melontaan, toinen koira-

valjakkoajeluihin ja kolmas kalastus- ja metsästysmatkailuun. Nurmijärven kylän eteläpuolelle perustettiin vuonna 1987 Ruunaan retkeilyalue, jossa tilastoidaan vuosittain lähes 100 000 käyntikertaa. Luonnon virkistyskäyttäjiin kuuluvat myös kesämökkiläiset: koko Lieksan alueella on kesämökkien määrä kasvanut vuoden 1970 jälkeen 700:sta 2 500:aan. Monien muiden syrjäisten alueiden tavoin on Lieksan rajakylästä tullut toivon tilaa, jossa työelämän uuttamat ja tiiviiden yhdyskuntien ahdistamat ihmiset pistäytyvät etsimässä rauhaa ja merkitystä elämälleen. Vaikka maaseudun virkistyskäyttöön liittyykin paljon liikkumista, ei se kuitenkaan ole välttämättä epäekologista. Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen raportin mukaan mökkeilevien autonomistajien vuosittaiset liikennepolttoainemenot ovat samalla tasolla kuin muiden autonomistajien, sillä oleskelu mökillä alentaa päivittäistä liikennesuoritetta. Liikkuvat ihmisryhmät ovat synnyttäneet myös uusia elinkeinoja ja uudenlaista aktiviteettia. Maaseutuaktivistien tavoin myös monet kesämökkiläiset, matkailijat ja retkeilijät ovat kiinnostuneita kehityksestä, joka ei kuluta luontoa ja tukee paikallista kulttuuria.

Helpon mitattavuutensa vuoksi liikkuminen on saanut ylikorostuneen aseman asumisen ja yhdyskuntien ekoloogisuuden arvioinnissa. Jos mukaan otettaisiin myös laadullisempia, vaikeammin mitattavia tekijöitä saattaisi ekotase keikahtaa maaseudun hyväksi. Jätteiden käsittely, lämmitysenergian hankinta, oma ravintotuotanto yms. on luontevampaa tehdä luonnon keskellä asuen. Ekologinen elämäntapa vaatii tilaa, niin sisä- kuin ulkotilaa, jota maaseudulla riittää. Ei maaseudulla eläminen tällä hetkellä ole kovin paljon ekologisempaa kuin kaupungeissa eläminen, mutta tulevaisuutta ajatellen maaseutu antaa paremmat mahdollisuudet ekologisille ratkaisuille kuin kaupunki. Moneen ympäristön kannalta keskeiseen valintaan, kuten talon lämmitystapaan, on maaseudulla helpompi vaikuttaa kuin kaupungin kerrostalossa.

Vaikka korostinkin edellä pääkaupunkiseudun hajaantumisen ja maaseudun haja-asutusalueen erilaisuutta, vaikuttavat niiden kehitykseen myös yhteiset kulttuuriset syvärakenteet. Helsingin yliopiston kaupunkisosiologian professori Matti Kortteinen on tutkinut 30 vuotta intensiivisesti pääkaupunkiseudun yhteisöjä ja ihmisiä. Hänen tulkintansa nykysuomalaisten asumista koskevista ihanteista ja toiveista tiivistävät hyvin sen, minkä itsekin olen maaseutututkijana havainnut. Hän viittaa tutkimuksiinsa, joiden mukaan noin neljä viidestä suomalaisesta pitää parhaana asumismuotona pientaloasumista, mieluiten omassa talossa. Taustalla on pyrkimys omaan tilaan, luonnonläheisyyteen ja rauhaan. Tämä asumisihanne ei ole katoamassa, sillä se on sama myös nuorissa ikäluokissa ammatista riippumatta. Kortteisen mukaan suomalaiset hyppäsivät suoraan maaseudun väljästä asumisesta jälkiteolliseen toimialarakenteeseen ilman teollisen kulttuurin tiivistä asumisvaihetta. Pitkälle koulutettujen suomalaisten ammatillinen ihanne on suvereenisuus, omalla osaamisella voitettu itsehallinta töissä. Kortteisen mukaan omakotiasuminen sopii tähän ajatteluun hyvin, se on saman ajattelun jatkamista työn ulkopuolisessa elämässä: ihmiset tavoittelevat asumisessaan omaa tilaa ja itsellisyyttä. Nämä väestön asumista koskevat ihanteet ja toiveet ovat ristiriidassa pääkaupunkiseudulla toteutetun korkean ja tiiviin radanvarsirakentamisen kanssa. Maksukykyinen väestö hakeutuu kauemmaksi ja kaupunkirakenne hajoaa, vaikka tarkoitus olikin päinvastainen.

Kortteisen johtopäätökset viittaavat siis siihen, että yhdyskunnan kehitystä on hyvin vaikea hallita fyysisen suunnittelun avulla. Elävät ihmiset eivät toimi suunnittelijoiden ohjeiden mukaan. Muutkin kuin Kortteisen tutkimukset osoittavat, että Suomen nykyinen yhdyskuntarakenne on aivan liian tiivis ihmisten asumispreferensseihin verrattuna: ihmiset haluavat asua nykyistä enemmän haja-asutusalueilla ja omakotitaloissa ja vähemmän erityisesti kerrostaloissa. Tiivistämisopilla ei ole kulttuurista kaikupohjaa Suomessa, sillä se on ristiriidassa suomalaisten kulttuuristen käsitysten kanssa. Tätä näkemystä tukevat myös

aikaisemmin mainitut luontoretkeilyn lisääntyminen sekä kesämökkien määrän jatkuva kasvu. Puoli miljoonaa kesämökkiä viiden miljoonan asukkaan maassa on huima luku.

Edellä olen yrittänyt perustella sitä, että ihmisten pakottaminen asumaan tiiviisti ja epäviihtyisästi on melko mahdotonta ja kääntyy helposti tarkoitustaan eli ympäristötavoitteita vastaan. Yhdyskuntarakenteen ja ekologisten tekijöiden välisestä yhteydestä voitaneen sanoa samaa kuin fyysisen rakenteen vaikutuksista sosiaalisiin tekijöihin yleisemminkin. Ne hyödyt, jotka kuvitellaan saatavan fyysiseen rakenteeseen vaikuttamalla saavutetaan yleensä paljon helpommin ja nopeammin muilla keinoilla, ennen muuta vaikuttamalla suoraan itse ongelman syntyyn. On aivan selvää, että ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on kokonaisliikkuvuutta ja yksityisautoilua vähennettävä niin Suomessa kuin muuallakin länsimaissa nopeasti ja paljon. Myös maaseudulla on kehitettävä sellaisia toimeentulon ja elämisen malleja, joiden avulla perheet selviytyvät ilman kahden auton käyttöä.

Tehokkainta olisi vaikuttaa suoraan niihin tekijöihin, jotka pakottavat ihmiset liikkumaan. Peruskysymys on, miten arjen toiminnot järjestetään ja kootaan yhteen niin, että liikkumisen tarve vähenee. Eräitä mahdollisuuksia tarjoaa tietotekniikan hyväksikäyttö. Työpaikan, asiointipaikkojen ja asunnon välillä voitaisiin kuljettaa ihmisten sijasta enemmän informaatiota. Auton sijasta olisi otettava käyttöön yhä useammin tietokone. Lisäämällä kotityötä tai asuinalueen etätyökeskuksessa tehtävää työtä voidaan liikkumista vähentää.

Vaikka koti- ja etätöiden tekniset edellytykset ovat olleet olemassa jo vuosia, on etätö yleistynyt erittäin hitaasti. Tutkimukset osoittavat kuitenkin ihmisten olevan kiinnostuneita etätöskentelystä. Etätöiden laajenemisen esteenä näyttäisi olevan sen edellyttämän uudenlaisen "etätöskulttuurin" kehittymättömyys. Kansalaiset oppivat tietokoneiden käytön paljon nopeammin kuin työelämän johtamiskulttuuri ja käytännöt muuttuvat. Vielä nykyäänkin monilla työpaikoilla kiinnitetään enemmän huomiota siihen, että työntekijät ovat työpaikoillaan esimiestensä valvottavina kuin että tekisivät innostuneena ja tehokkaasti työnsä.

Runsas liikkuminen ei aiheuta vain ympäristöongelmia vaan myös sosiaalisia ongelmia. Se vie aikaa ja voimia sekä vaikeuttaa työn ja perhe-elämän yhdistämistä. Paikallisen elämän monipuolistuminen vähentää liikkumista, mikä puolestaan taas rikastuttaa paikallista arkea. Liikkumiseen pakottavien rakenteiden purkaminen lisää siten paitsi ekologista ja taloudellista kestävyyttä myös sosiaalista kestävyyttä. Muutosten toteuttaminen ei siten pitäisi olla mahdotonta.

Myös itse liikkumisen tapa tulee muuttumaan. Nykyiset öljyllä käyvät henkilöautot korvautuvat jossain vaiheessa saasteettomilla kulkuneuvoilla. Se voi tapahtua nopeastikin sen jälkeen, kun autoteollisuuden keskeinen asema USA:n, Japanin, Saksan, Ranskan ja Italian talouselämässä romahtaa ja näiden maiden hallitukset lopettavat tukemasta jähmettynyttä teollisuusalaa.

Tiedän, että edellä luettelemillani toimilla ei ilmastonmuutosta vielä paljon hillitä. Tarkoitukseni ei ole kuitenkaan ollut ratkaista ilmastonmuutos-ongelmaa, vaan pohtia kysymystä, saako maalla asua. Toivon, että olen esittänyt riittävän selkeitä perusteluja sille, että voimme antaa tähän kysymykseen myöntävän vastauksen.

Liite 8 Tiedote: Kotiseututyön ansiomitali myönnettiin 13 henkilölle

Lehdistötiedote 8.8.2009

Kotiseututyön ansiomitali myönnettiin 13 henkilölle

Kotiseututyön ansiomitali myönnettiin kolmelletoista kotiseututyössä ansioituneelle henkilölle. Mitalit luovutettiin Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa 7.8. Nilsin Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä.

Kotiseututyön ansiomitali on Suomen Kotiseutuliiton korkein tunnustuksen osoitus. Mitalin myöntäminen edellyttää saajalta maakunnallisia tai valtakunnallisia ansioita kotiseututyössä tai erittäin merkittäviä periaatteellisia ansioita paikallisessa kotiseututyössä.

Tänä vuonna mitalin saivat Hilikka Hirvonen Rautalammita, Pentti Kataja Salosta, Seppo Kononen Kaavilta, Juhani Krook Pihtiputaalta, Erkki Kärkkäinen Vaasasta, Juho Manninen Kauhavalta, Aino Mäkinen Raisiosta, Helena Riekkä Kuopiosta, Olavi Ruusuvuori Uudestakaupungista, Matti Räsänen Helsingistä, Aila Siirilä Kalajoelta, Hannu Vuorela Kouvola ja Aila Yli-Hakola Seinäjoelta.

Kotiseututyön ansiomitalistit 2009

Ansiomitalistit ovat tehneet pitkään monipuolista kotiseututyötä, minkä vuoksi tässä on vain lyhyesti luonnehdittu joitakin tärkeimpiä tehtäviä niistä ansioista, joista henkilöille on myönnetty Kotiseututyön ansiomitali.

Kotitalousopettaja Hilikka Hirvonen, s. 1933

Hilikka Hirvonen on pitkäaikainen ja aktiivinen toimija Rautalammin Historiallisessa Yhdistyksessä. Hän on kehittänyt yhdistyksen ja Rautalammin museon yhteistoimintaa ja on pitänyt useina vuosina yhdessä Marttajärjestön kanssa vanhan ajan opetuspuutarhaa. Hilikka Hirvosen työpanos oli merkittävä Rautalammin perinteisestä ruokataloudesta kertovan teoksen valmistamisessa.

Työnjohtaja Pentti Kataja, s. 1932

Pentti Kataja on ollut Salo-Uskelan seuran aktiivinen jäsen neljän vuosikymmenen ajan. Hän on tehnyt mittavan selvitystyön valokuvien tunnistamisessa ja kerännyt paljon muistitietoa sekä kirjoittanut kotiseutunsa historiasta. Pentti Katajan erityisosaamisalana ovat vanhat aseet ja metsästyshistoria. Hän on tunnistanut ja konservoinut useiden museoiden asekokoelmat ja hänen osaamistaan on hyödynnetty myös Suomen Metsästmuseossa.

Artikkelitoimittaja Seppo Kononen, s. 1945

Seppo Kononen on pitkäaikainen Kaavin Pitäjätseuran johtokunnan jäsen ja puheenjohtaja. Yksi hänen tärkeimmistä hankkeistaan on Juutilan valimomuseon perustaminen. Hän on myös itse toiminut oppaana ja kouluttanut oppaat Eloaitan kotiseutumuseoon. Telkkämäen kaskimuseoon Kononen on järjestänyt useina vuosina Pelimannien Puskasoiton ja Runon ja laulun illat. Seppo Kononen on myös pitkäaikainen Savon kielen Seuran hallituksen jäsen.

Yrittäjä Juhani Krook, s. 1944

Juhani Krook on toiminut pitkään Pihtipudas-Seuran eri tehtävissä. Hän on pitkäaikainen Kotiseudun Sanomien julkaisutoimikunnan jäsen. Krook on ahkera erilaisten ryhmien vetäjänä.

Hän on mm. luotsannut Kansalaisopiston kotiseutupiiriä 20 vuoden ajan ja on harrastajarkeologiensa kaivausryhmän perustajajäsen ja ryhmän vetäjä. Juhani Krook on ollut aktiivisesti mukana myös eri organisaatioiden yhteisissä luontoprojekteissa.

Toimittaja Erkki Kärkkäinen, s. 1938

Erkki Kärkkäinen on toiminut pitkään kotiseututyössä sekä Suomessa että Ruotsissa. Hän on Haapajärvi-Seuran perinnekulttuuritoimikunnan pitkäaikainen puheenjohtaja ja seuran tiedotaja. Ruotsissa Mälärin alueella hän oli aloitteentekijänä suomalaisjärjestöjen yhteistoiminnassa. Haapajärven museoelämään Erkki Kärkkäinen on vaikuttanut erittäin monipuolisesti ja hän oli Huhtakaski -dokumenttielokuvan käsikirjoittajana.

Taluspäällikkö Juho Manninen, s.1932

Juho Manninen on toiminut ansiokkaasti kortesjärveläisen ja järviseutulaisen kulttuurin ja perinteen vaalimiseksi ja säilyttämiseksi. Hän on merkittävällä tavalla edesauttanut Järviseutu-Seuran julkaiseman paikallislehden, Järviseutun Sanomien kehitystä Suomen suurimmaksi viikoittaiseksi paikallislehdeksi. Kortesjärvi-Seuran puheenjohtajana Mannisen työpanos Suomen Jääkärimuseon perustamisessa oli hyvin keskeinen.

Sihteeri Aino Mäkinen, s. 1934

Aino Mäkinen on toiminut pitkäjänteisesti ja ansiokkaasti Raisio-Seurassa. Hän oli aloitteentekijänä ja innostajana kotiseutupukuhankkeessa, jonka tuloksena Raisiolle syntyi oma puku. Mäkinen on pitkäaikainen seuran sihteeri ja rahastonhoitaja sekä kotiseutujulkaisun toimituskunnan jäsen. Hän on myös toiminut seuran kotiseuturetken ja matkojen matkanjohtajana. Tämän lisäksi hän toimii Raision ja lähiseudun matkailuoppaana.

Intendentti Helena Riecki, s. 1945

Helena Riecki on Kuopion rakennus- ja asukashistorian sekä kaupunkiympäristön todellinen asiantuntija. Hän on kirjoittanut paljon erityisesti arkkitehtuurista ja hänen suurin julkaisunsa Kuopion kaupungin rakennushistoriasta on kattava kuvaus Kuopion kaupunginosista 120 vuoden ajalta. Helena Riecki on myös suosittu esitelmäsiisijä ja on osallistunut asukkaille suunnattujen kulttuuri- ja kaupunkierrosten toteuttamiseen.

Opettaja Olavi Ruusuvuori, s. 1932

Olavi Ruusuvuori on uusikaupunkilaisen Kotiseutuyhdistys Kaupunkim Poja ry:n pitkäaikainen johtokunnan jäsen ja sihteeri. Erityisen merkittävän työpanoksen hän on tehnyt seuran arkistonhoitajana, sillä yksistään valokuva-arkisto käsittää yli 26 000 kuvaa. Ruusuvuori on ollut myös ahkera muistitiedon kerääjä. Hän on tehnyt suuren työn Uudenkaupungin saariston vanhojen paikannimien keruussa ja niiden kartalle sijoittamisessa.

Professori emeritus Matti Räsänen, s. 1934

Matti Räsänen aloitti maakunnallisen kotiseututyön jo viisi vuosikymmentä sitten Savolaisen Osakunnan sihteerinä. Kansatieteilijänä hän on erittäin monipuolisesti tutkinut kansankulttuuria ja sen vaikutusta identiteettiin ja hänen kirjallinen tuotantonsa on sangen laaja. Hänellä on ollut luottamustoimia useissa valtakunnallisissa kulttuurialan järjestöissä ja hän on ollut Suomen Kotiseutuliiton valtuuskunnan jäsen ja tutkimusjaoston puheenjohtaja.

Toimitusjohtaja Aila Siirilä, s. 1937

Aila Siirilä on pitkäaikainen kotiseututyön järjestötoimija, joka oli aloittamassa Kärämäki-Seuran toimintaa 1970-luvulla. Hän on toiminut pitkään Kalajoen Kotiseutuyhdistyksessä ja Kalajokilaakson Kotiseutuliitossa. Siirilä on osallistunut aktiivisesti Siltasaaren kotimuseon

toimintaan ja Santaholman kartanon museointiin. Aila Siirilä perusti Kalajoelle kotiseutuar-
kiston ja toimi Sotavuodet Kalajoella -teostoimikunnan puheenjohtajana.

Maanviljelijä Hannu Vuorela, s. 1933

Hannu Vuorela on Anjala-Seuran perustajajäsen ja pitkäaikainen puheenjohtaja. Hän on myös toiminut lehtiavustajana ja historioitsijana ja kirjoittanut kattavan paikallishistoriateoksen kotiseudultaan sekä saattanut kansien väliin Kymenlaakson nuorisoseurojen historian. Hannu Vuorela on toiminut myös Kymenlaakson maakuntamuseon ja Kymenlaakson sukututkimus-seuran luottamuselimissä.

Varanotaari Aila Yli-Hakola, s. 1942

Aila Yli-Hakola on Nurmoo-Seuran ansiotunut sihteeri-rahastonhoitaja ja museon emäntä. Hänen perehtyneisyytensä museotyöhön on poikkeuksellisen laajaa sekä työelämässä että järjestötoiminnassa. Museolla on esitetty toistakymmentä historiallista kuvaelmaa, jotka Aila Yli-Hakola on koonnut ja ohjannut. Hän on myös kirjoittanut sukututkimusjulkaisun kaikista Nurmon kantataloista.

Lisätietoja:

Lassi Saressalo, toiminnanjohtaja, Suomen Kotiseutuliitto,
puh. 050 590 2210, lassi.saressalo kotiseutuliitto.fi

Liite 9 Tiedote: Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila

Lehdistötiedote 7.8.2009

Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila

Suomen Kotiseutuliitto palkitsi vuoden kaupunginosan 7.8. vuosikokouksessaan Nilsin valtakunnallisilla kotiseutupäivillä. Vuoden kaupunginosaksi valittiin Tapanila Helsingistä.

1900-luvun alussa puutarhakaupunginosaksi syntyneessä Tapanilassa on nykyään kymmeniä tuhatta asukasta. Alueella vaalitaan kylämaisyyttä ja asukkaiden yhteishenkeä. Tapanilassa on haluttu pitää kiinni vanhoista pihapiireistä, hiekkateistä, lähikaupoista, joukkoliikenneyhteyksistä sekä omasta koulusta ja kirjastosta. Idyllinen Tapanila onkin monille tuttu televisiosarjoista ja elokuvista.

Vuoden kaupunginosan valitsi Suomen Kotiseutuliiton hallituksen asettama raati. Raatia miellytti erityisesti Tapanilan asukkaiden yhteisöllisyys, alueella järjestettävien kyläjuhlien ja muiden tapahtumien runsaus ja monipuolisuus sekä kaupunginosatoiminnan pitkät perinteet. Mosa herää -kevättapahtumaa on järjestetty jo 30 vuoden ajan. Palkittavasta vuoden kaupunginosasta tehtiin seitsemän esitystä viidestä eri kaupungista.

Vuoden kaupunginosa -palkinnolla Suomen Kotiseutuliitto pyrkii korostamaan, että kaupunginosten aktiivisuudella ja kansalaistoiminnalla on merkitystä viihtyvyyden ja turvallisuuden rakentamisessa. Tämä on ajankohtaista erityisesti nyt, sillä viime aikojen muuttoliike on vienyt asukkaita uusille kotiseuduille. Liitto haluaa palkita toimia, joilla asukkaita saadaan sitoutumaan asuinpaikkaansa ja sen kehittämiseen.

Vuoden kaupunginosa on valittu vuodesta 2001 lähtien. Aikaisemmin palkinnon ovat saaneet Turun Port Arthur (vuonna 2001), Helsingin Käpylä (2002), Varkauden Kommila (2003), Jyväskylän Kypärämäki-Köhniö (2004), Oulun Hupisaaret (2005), Helsingin Kontula (2006), Kajaanin Nakertaja-Hetteenmäki (2007) ja Lahden Anttilanmäki (2008).

Suomen Kotiseutuliitto edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukee kotiseututyötä sekä palvelee jäseniään kotiseututyön etujärjestönä ja keskuselimenä. Liiton jäsenenä on 630 kaupunki-, kaupunginosa- ja kotiseutuyhdistystä sekä noin 120 kuntaa ja kaikki maakuntaliitot.

Lisätietoja:

Rauno Lahtinen, Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen, Vuoden kaupunginosa -raadın puheenjohtaja, puh. 050 3446 271, rauno.lahtinen utu.fi

Timo Hyvönen, puheenjohtaja, Tapanila-Seura, puh. 050 374 8371, timo.hyvonen iki.fi

Liite 10 Tiedote: Pate Mustajärven Ikuri valittiin vuoden kotiseutupoluksi

Lehdistötiedote 7.8.2009

Pate Mustajärven Ikuri valittiin vuoden kotiseutupoluksi

Suomen Kotiseutuliitto palkitsi vuoden kotiseutupolun 7.8. vuosikokouksessaan Nilsin valtakunnallisilla kotiseutupäivillä. Vuoden kotiseutupoluksi valittiin Tampereella sijaitseva Pate Mustajärven Ikuri – Suomirockin legendan kotiseutupolku.

Pate Mustajärven Ikuri -raitti kiertää Popedan alkuperäisjäsenen lapsuuden ja nuoruuden maisemissa. Reitti kulkee muun muassa ohi Mustajärven kotitalon, jossa tehtiin Suomi-rockin historiaa vuonna 1977, kun Popeda perustettiin. Pate Mustajärven raitissa on nostettu esiin Patelle tärkeitä paikkoja ”tavallisen ihmisen” silmin nähtynä. Reitille mukaan voi tulostaa Tampereen kaupungin sivuilta Paten raitin esitteen sekä ladata MP3-tiedostoja, jossa Pate itse kertoo tarinoita reitin kohteista.

Vuoden kotiseutupolun valitsi Suomen Kotiseutuliiton hallituksen asettama raati. Arvioinnin lähtökohtana oli, että reitti oli helppo toteuttaa ja riittävän lyhyt, jotta sen ympäri voi kävellä. Pate Mustajärven Ikurissa raatia miellytti, että reitissä tuli Suomen lähihistoria elävästi ja kokemuksellisesti esille. Se on innovatiivinen ja vetoaa myös nuorisoon sekä vahvistaa alueen identiteettiä.

Vuoden kotiseutupolku valittiin nyt ensimmäistä kertaa. Ehdokkaiksi voitiin asettaa kulttuuri-reittejä, kotiseutupolkuja, kylä- ja kaupunkireittejä ja muita selvästi kulttuuriselta pohjalta tuotettuja aktiivisesti tai passiivisesti opastettuja tutustumiskokonaisuuksia. Vuoden kotiseutupolusta tehtiin viisitoista esitystä eri puolilta Suomea.

Vuoden kotiseutupolku -valinnalla Suomen Kotiseutuliitto haluaa herättää kiinnostusta erilaisten kotiseutupolkujen aikaansaamiseksi. Kotiseutupolkujen avulla tehdään kotiseutua tunnetuksi. Lisäksi ne antavat tiedollisia elämyksiä ja toiminnallista tukea kotiutumiseen. Suomen Kotiseutuliitto pitää tärkeänä kotiutumista ja kotiutumisen edistämistä, sillä se vahvistaa yksilön identiteettiä ja lisää toimintakykyä.

Suomen Kotiseutuliitto edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukee kotiseututyötä sekä palvelee jäseniään kotiseututyön etujärjestönä ja keskuselimenä. Liiton jäsenenä on 630 kaupunki-, kaupunginosa- ja kotiseutuyhdistystä sekä noin 120 kuntaa ja kaikki maakuntaliitot.

Lisätietoja:

Liisa Ryyppö, Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen, Vuoden kotiseutupolku -raadin puheenjohtaja, puh. 050 3626 377, liisa.ryyppo kontiolahti.fi

Ulla Majamaa, koordinaattori, Tampereen kaupunki, puh. 040 5104079, ulla.majamaa tampere.fi

Pekka Laaksonen, puheenjohtaja, Ikurin omakotiyhdistys, puh. 0400 735 979, laaksonen.pekka kolumbus.fi

Liite 11 Tiedote: Vuoden kotiseututeoksi liperiläinen ruoka- ja kekriperinneprojekti

Lehdistötiedote 7.8.2009

Vuoden kotiseututeoksi liperiläinen ruoka- ja kekriperinneprojekti

Suomen Kotiseutuliitto palkitsi vuoden kotiseututeon 7.8. vuosikokouksessaan Nilsin valtakunnallisilla kotiseutupäivillä. Vuoden kotiseututeoksi valittiin Liperi-Seuran ruoka- ja kekriperinneprojekti.

Palkitussa Liperi-Seuran projektissa on kerätty ja taltioitu monipuolisesti ruoka- ja kekriperinnettä, muun muassa haastattelemalla ja toimintaa kuvaamalla. Projektin tavoitteena on toimittaa aiheesta kirja. Kerätystä aineistosta on hyötyä myös historian tutkijoille.

Vuoden kotiseututeon valitsi Suomen Kotiseutuliiton hallituksen asettama raati. Valintaperusteissa painotettiin asukkaiden ja yhteisöjen omatoimisuutta, aloitteellisuutta sekä uusia toiminta-ajatuksia ja hyviä ideoita. Palkittavasta vuoden kotiseututeosta tehtiin kymmenen esitystä määräaikaan mennessä.

Vuoden kotiseututeko valittiin nyt neljännen kerran. Valinnalla Suomen Kotiseutuliitto haluaa palkita ja edistää hyvin toteutettua kotiseututyötä. Aikaisemmin palkinnon ovat saaneet Ramppi-teatteri Kangasalalta vuonna 2006, lieksalainen Vuonislahden kylätoimintakeskus Kukko Oy vuonna 2007 ja Haapajärven kaupunki vuonna 2008.

Suomen Kotiseutuliitto edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukee kotiseututyötä sekä palvelee jäseniään kotiseututyön etujärjestönä ja keskuselimenä. Liiton jäsenenä on 630 kaupunki-, kaupunginosa- ja kotiseutuyhdistystä sekä noin 120 kuntaa ja kaikki maakuntaliitot.

Lisätietoja:

Marja Lepola, Suomen Kotiseutuliiton hallituksen jäsen, Vuoden kotiseututeko -raadın puheenjohtaja, puh. 040 5581 679, marlepola kolumbus.fi

Kaija Matilainen, projektivastaava, Liperi-Seuran Ruoka- ja kekriperinneprojekti, puh. 050 321 2283, kaija.matilainen suomi24.fi

Liite 12 Tiedote: Järjestöneuvos Markku Tanneria juhlittiin kotiseutupäivillä

Lehdistötiedote 8.8.2009

Järjestöneuvos Markku Tanneria juhlittiin kotiseutupäivillä

Suomen Kotiseutuliiton entistä toiminnanjohtajaa Markku Tanneria juhlittiin Nilsin valtakunnallisilla kotiseutupäivillä 7.8. Tannerille luovutettiin tasavallan presidentin kirje, jossa hänelle myönnettiin järjestöneuvoksen arvonimi. Järjestöneuvoksen arvonimi myönnettiin Tannerille 12.6.2009.

Järjestöneuvos Markku Tanner työskenteli Kotiseutuliiton toiminnanjohtajana yli 42 vuotta ja jäi eläkkeelle elokuussa 2008. Tanner vihittiin 16.5.2009 Oulun yliopiston humanistisen tiedekunnan kunniatohtoriksi.

Suomen Kotiseutuliitto edistää monimuotoista suomalaista kulttuuria ja paikalliskulttuurien arvostusta, kehittää ja tukee kotiseututyötä sekä palvelee jäseniään kotiseututyön etujärjestönä ja keskuselimenä. Liiton jäsenenä on 630 kaupunki-, kaupunginosa- ja kotiseutuyhdistystä sekä noin 120 kuntaa ja kaikki maakuntaliitot.

Lisätietoja:

Lassi Saressalo, toiminnanjohtaja, Suomen Kotiseutuliitto,
puh. 050 590 2210, lassi.saressalo kotiseutuliitto.fi

Ruokarämpsystä Eila Ollikainen

Syömämiehet ja naiset, tässä voisi sanna kuten täkäläinen sanonta kuuluu, että tiälläpä on Ruotsi ruualla, Venäjä vellillä”.

Ehkä jo ehittä vilikaista Ruokarämpsyn selekäpuolta, jossa on muutamia poimintoja Koillis-Savossa käytössä olleista ruokasanonnoista. Niitä riittäj luetella koko iltasen aejaks, sillä savolaeselle ruokailu on vuorovaikutustilanne, johon kuuluu ehottomasti huastelu. Se vettää vertoja jopa pöyvän tarjouksille ”On kun oesin keittoruuan syönny, kun saen sinun kanssas huastella” kiittelee puhekumppani.

Savolaesta keittoruokoo on tänä iltana ihan oekeesti tarjolla. Ihan ensalakuun pittää huomauttoo, että ruokalajit eevät varsinaesti oo kansanomasia perinneruokia, vaan niijen pohjalta tuotekehitettyä nykypäevän savolaista ruokoo. Tuotekehitystä on tehty muunmuassa Savonia ammattikorkeakoulun ammatilaesten joholla 1990-luvulta lähtiin (Savo a la carte, 1996 - 2000) ja usein reseteissä on ollut lähteenä Bertta Räsänen (1921-1994) Savolainen keittokirja (1979), jonka ainekset hän keräsij ja ehti muutennii innostoo muakunnan ruokaimmeisiä ja ravintoloita ruokalajin uusimisessa. Lähiaekona keittokirjasta on tulossa uus versio.

Maestaanpa ensalakuun naarissosekeitto ja ryynrieskoo. Naaris on savolaisen juurikas, alakujaan tärkeempi kun potatti. Savolaiset olivat kaskenpolttajia, historiankirjoittajiin mielestä Suomen sisämuan asuttaminen onnistu heijän kehittämäsä viljelytekniikan ansiosta. Missä kaski, siellä naaris. Pirilääkäri Ståhl 1792 valitti Ruotsin lääkintäkolleegiolle että savolaiset ”reväisevät vatsansa syksysin nauriilla ”. Naarit ovat hyviä jouluun asti, mutta muuttuvat sitten tikkusiksi ja siksi joutivat syyvä poes. Naarista kypsennettiin uunissa ja keittämällä: olj naarishaavikkaat, naaripaetikkaat, puasikkaat; nälänpitävä naariskeitto tehtiin suurustamalla hapantaikinalla ja ruisjauhoilla. Naarishutun eli puuran, kuten Nilsiässä puuroo ruukattiin sannaoo piti puksoo hellalla toesta tuntia.

Nyt tarjottava naarissosekeitto kehitelty paremmin nykyihmisen makkuun kasviskeitoksi, ja maistuu se muunheimostenkin suussa. Onpa sitä on tarjottu presidentinlinnassakkii. Ryynrieska on otryynistä tehty uunipannukakku, joka kuulu ennenvanahaan juhannusruokiin. Silloin se paistettiin tuoreella koivun kyljestä kiskotulla tuohilevyllä, joka anto rieskaan mukavoo makua ja oli kätevä alusta eväsrieskalle. Kun Kartansalon kylän väki souteli Tuusniemen kirkkoon eväinä tuohisrieskoja, kerrottiin syttytuohia riittäneen ranta-asukkaille koko kesäksi. Olj ruokalajilla nimiki ”Kartansalon tuohispehmee”.

Kala on näillä seuvuin luonteva valinta pääruuvaksi. ”Simpeleen siiat ja Parikkalan piiat, niille vertoja ei viä mikkää muu ” kehaistaan etelä-Karjalassa, mutta eivätköhän Syvärin, Vuotjärven ja Juuruksen kalat ja tytöt vertoja vertoja vetäne.

Jäläkruokana tarjotaan rättänä, mustikkakukko. Bertta Räsänen rupesij 1970-luvulla markki-noimaan mustikkakukkoo jäläkruokana, ja sae alakuun valituksia Kuopion herroilta, että ilikiä syyvä kun hampaat jiap mustiks. Siitä ujostelusta on taettu piästä, ja mustkkkakukosta on

tulossa yleissuomalainen herkku kuten karjalanpiirakoista. Kotiseutupäivillä Salossakii 2007 sitä tarjottiin.

Aikakauslehtiin reseteissä neuvotaan tekemään kukko murotaikinasta, mutta jos aeitoo savolaista makuva haluaa niin eikun ruisjauhoista, joka antaa hyvän värin ja aromin. Mustikkakukko pitää tarjota lämpimänä, ei kylymänä vaniljakastikkeen tai vuoahtikerma kansa, taikka kotiolossa maitoo voi ryypätä lasista päälle.

”Hekkee !” sano savolainen emäntä, kun käsköö vierasta ottamaan ja varmistaa että käskyä totellaan kursaelemata: ”Ottakee vieraat taekka käskyt harvenoo!” .

Liite 15 Valtiovallan tervehdys (pääjuhla 9.8.)

61. Valtakunnallisten kotiseutupäivien pääjuhla Nilsiä Louhosareenalla 9.8.2009

Valtiovallan tervehdys **Eduskunnan I varapuhemies Seppo Kääriäinen**

KOTISEUTU ON JÄRJEN JA TUNTEEN ASIA

On mieluisaa esittää valtiovallan ja eduskunnan tervehdys valtakunnallisten kotiseutupäivien pääjuhlassa Nilsiässä, koti-Savossa. Onnittelen Suomen Kotiseutuliittoa 60-vuotisen toiminnan johdosta. Se on tehnyt ja tekee arvokasta työtä kansallisen kulttuurin, paikallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Tätä työtä valtiolta mielellään tukee. Toivotan menestystä jatkossakin yhteistä sosiaalista ja henkistä hyvää oloa vaalivalle työlle, jota lähes 900 jäsenyhdistystä ja arviolta noin 200 000 suomalaista kotiseudullaan tekevät.

Näkyvää yhteistyötä Kotiseutuliitto ja valtiolta tekevät etenkin seurantalojen korjausrakentamisessa. Opetusministeriö aloitti seurantalojen kunnostusten avustukset vuonna 1978. Kotiseutuliitto on jo vuosia auttanut opetusministeriötä korjausavustusten jakamisessa. Seurantaloiden historia ulottuu 1800-luvun loppuvuosikymmenille. Ne ovat palvelleet ja palvelevat monenlaisia yhdessäolon ja tekemisen tarpeita. Seurantaloja on vieläkin noin 2600. Monilla niistä on suurta kulttuurihistoriallista arvoa. Tarvitaan talkootyötä ja myös yhteiskunnan tukea näiden yhteisöllisyyden pesäpaikkojen kunnostamisessa ja ylläpidossa. Tässäkin yhteydessä on vedottava verottajaan, että vapaaehtoistyötä ei kireällä verotuksella kuritettaisi.

Kotiseutu merkitsee meille läheisiä ja lämpimiä asioita. Olimmepa kaupungista tai maalta, olemme kiintyneet kotikaupunkiemme ja kotikyliemme ihmisiin, elämäntapoihin, luontoon, historiaan ja kulttuuriin. Useimmissa meissä elää kotiseuturakkaus. Se on subjektiivinen tunne. Kotiseuduksi koetaan synnyinpaikka, lapsuuden ja nuoruuden varttumisen seutu ja tai nykyinen asuinpaikkamme. Yhtä kaikki ne ovat tärkeitä asioita. Kotiseutuja voi toki olla useampiakin.

Elämme kuntaliitosten aikaa. Se vyöry jatkuu. Kuntaliitokset ovat aktivoineet kotiseututoimintaa etenkin poislakkautetuissa kunnissa. Kunta häviää, kotiseutu jää. Kunta on taloudellishallinnollinen asia, kotiseutu on järjen ja tunteen, sydämen asia. Paikallisen kulttuurin vaalimista kannattaa tukea. Kulttuuri ja kulttuuritapahtumat pitävät kotiseutuhenkeä, omaa minuuttamme ja yhteisyyttä elossa ja vireänä. Niin pitkään kuin on kulttuuria, on elämää ja toivoa.

Kotiseutupäivien johtoteema on "mualimalle ja takas". Savonkieliseen kiteytykseen sisältyy totuus elämän kiertokulusta. Moni nuori ja aikuinenkin tekee pitkät ja monipolviset reissut synnyin- ja kotiseutunsa jättäen ulkomaillekin asti yleensä töiden perässä. Mutta jotkut palaavat takaisin uutta vanhaa kotiseutuaan elävöittämään. Kotiseutu näyttää mualimalta katsottuna erinomaiselta paikalta, jota arvostaa uudella tavalla. Paluumuuttajat ja yleensä uudet tulijat meidän on toivotettava tervetulleiksi kotiseutumme elämään.

Kotiseutupäivien keskeisenä juonteena on savolaisuuden suhde kansainvälisyyteen. Savo-Karjala on ollut historian saatossa idän ja lännen rajamaita. Tämä historian perintö vaikuttaa meidän alitajunnassamme. Rajamaan asukkaat elävät rajamaan monesti karuilla ehdoilla. Historian rinnalla metsäiset maisemat ja vesistöjen rikkoma luonto on vaikuttanut ja vaikuttaa

mielenlaatumme. On opittu suhteellisuuden tajua, luovimisen taitoa ja tiettyä itsetietoisuutta. Pääjohtaja Erkki Liikanen – toimiessaan aikoinaan Suomen EU-lähettiläänä – luonnehti suomalaisuutta kansainvälisen diplomatian alkulähtökohdaksi: ensin roppakaupalla kehuja neuvottelukumppanille, sitten mutkien kautta suoraan asiaan ja lopuksi vuolaat kiitokset kumppanin ymmärtäväsyydelle.

"Arvaa oma tilasi, anna arvo toisillekin."

Liite 16 Juhlapuhe (pääjuhla 9.8.)

61. Valtakunnallisten kotiseutupäivien pääjuhla Nilsin Louhosareenalla 9.8.2009

Juhlapuhe

Erikoistoimittaja Erkki Toivanen

”Omasta yhteydestään, ympäristöstään, irtaantuneen ihmisen täytyy olla onneton, samalla tavoin kuin elämä ilman tietoisuutta ilmiöiden ketjun yhtäjaksoisuudesta jää kuolleeksi”.

Noihin suomalaisen kuvanveistäjän, maaseudun elämää, kyntäjiä ja hevosia esittävistä teoksistaan tunnetun Emil Cedercreutzin sanoihin kiteytyy nähdäkseni tämän päivän suomalaisiakin askarruttava kysymys henkilökohtaisesta ja kansallisesta identiteetistä yhdyntävässä Euroopassa. Yhteydellä ympäristöön hän tarkoitti juurtumista kotiseutuun, siihen maaperään, joka antaa henkilökohtaiselle identiteetille kasvualueen ja kodin. Hänelle se oli Satakunta, minulle Pohjois-Savo, nämä maisemat, missä vietin lapsuuden kesät. Ilmiöiden ketjulla Cedercreutz tarkoitti nivoutumista siihen vuorovaikutussuhteiden verkostoon, joka tekee meistä suomalaisia. Hänelle se oli eurooppalaisuus. Sitä se on minullekin.

Kotiseutuun Kokemäenjoen laaksoa rakastanut ja sen kulttuuriperintöä tutkinut ja Harjavalan verrattomaan kansatieteelliseen museoon koonnut Emil Cedercreutz oivalsi taiteilijana, etteivät juuremme tunne valtakuntien rajoja, vaan kietoutuvat tuhansin säikein osaksi eurooppalaisuuden juurakkoa. Siitä ne ovat imeneet ravinnokseen arvoja ja vaikutteita vuosisatojen ajan. Tietoisuus tuosta ’elämän ketjun yhtäjaksoisuudesta’ teki hänen elämäntyönsä merkittäväksi. Ilman sitä se olisi voinut jäädä irralliseksi ja kadota unohdukseen. Vuorovaikutuksen tuhannet säikeet nivovat meidät osaksi eurooppalaisuuden saumatonta vaippaa. Voimme lopultakin olla suomalaisia vain eurooppalaisina, ja eurooppalaisia vain suomalaisina.

Suomalaisena tiedän ja tunnen olevani kotona kaikkialla kotimaassa ja kotimaakuntien maisemissa. Osa juuristani on syntymäkaupungissa Kuopiossa, Kallaveden rannoilla ja täällä Pisan maisemissa, osa isäni suvun kotiseudulla, Suomen harteilla, Pielisen vaaramaisemissa. Lapsuusvuosien kokemukset sukulaistaloissa, kesäillan kasteen kirpaisu paljaissa jalkapohjissa, airon kolahduksen kaiku rasvatyynen selän ylitse, lehmisavun tuoksu sieraimissa, maitokoneen iltalaulu, vastakirnutun voin ja suolasiian maku ruisleivällä – identiteettini tunneperusta koostuu tuhansista tuoksuista, äänistä ja tunnelmista. Tiedän että juuriltaan terveen ja elinvoimaisen identiteetin perustana voi olla vain tuo tunne - rakkaus kotiseudun maisemaan, kiintymys sen elämäntapaan eli kulttuuriin ja ihmisiin, tietoisuus yhteisistä arvoista ja kokemuksista.

Mutta identiteetistä ei saa tulla vankila. Sitä se on uskontoon tai heimouteen itsensä lukinneille yksilöille ja yhteisöille - kuten islaminuskoisille fundamentalisteille tai takavuosina Pohjois-Irlannin katolisille ja protestanteille. Terve identiteetti ei ole vankila, vaan koti, josta on hyvä lähteä maailmalle ja jonne on turvallista palata. Se on turvallinen ja tuttu - olematta silti sama vuodesta toiseen. Sen on saatava elää ja muuttua.

2.

Ehkä ranskalainen historioitsija Fernand Braudel, oman kansansa identiteetin tarkkanäköisin erittelijä, määritteli kansallisen identiteetin sanoiksi tavalla, joka nähdäkseni soveltuu suomalaisuuteenkin.

Kansakunta ei voi olla tietoisesti olemassa, ellei se ole valmis jatkuvasti etsimään omaa olemustaan, muuntumaan johdonmukaisesti kehityksensä myötä, vertaamaan itseään toisiin ilman alemmuudentunnetta, omaksumaan itsestään parhaat puolet ja tunnustamaan virheensä ja vikansa olemuksensa ytimessä.

Se tunnistaa itsensä tuhansista asioista: uskomuksista, puhetavoista, valheista, rajattoman laajasta yhteisessä alitajunnassa piilevistä hämäristä yhteyksistä, aatteista, myyteistä, kuvitelmisista.

Kansallinen identiteetti edellyttää välttämättä tiettyä kansallista yhtenäisyyttä. Identiteetti on tuon yhteyden heijastuma, sen toinen ulottuvuus, mutta samalla sen olemassaolon edellytys.

Kansallinen identiteetti ei näet ole juhlakalu, joka tuodaan vintiltä ihastelun kohteeksi valtiolisina juhlapäivinä. Se on tilanteen mukaan avartuva tai sulkeutuva, muotoaan muuttava hengentuote. Kansallisella identiteetillä on edelleen avainasema henkisessä ja aineellisessa hyvinvoinnissamme. Kansallisvaltiohan on eurooppalainen ilmiö. Sen olemassaolon oikeutuksista tärkein on ollut luoda kansalaisille tunne ja tietoisuus yhteisvastuusta yhteisten arvojen, kielen, kulttuurin ja yhteisen muistin varassa. Ilman yhteisvastuuta kansakunnan olemassaolo vaarantuu eikä demokratia toimi.

Kansallisvaltio tarjoaakin edelleen ainoat uskottavat ja kansalaisten silmissä legitiimit rakenteet toimivalle demokratialle. Emme ole kyenneet siirtämään demokratiaa kansallisvaltion ulkopuolelle EU:n toimielimiin Brysseliin tai Strasbourgisiin - niin kuin kesän EU-vaalit jälleen kerran muistuttivat Vasta kansallisten identiteettien avartuminen eurooppalaisuuteen voi kerran varmistaa Euroopan Unionin tulevaisuuden ja yhdentymisen jatkon. EU on nähdäkseni tuomittu jäämään hallitusten väliseksi, sinänsä välttämättömäksi työkaluksi. Sen sijaan tavoitteeksi asetettu kansojen yhdentymisen 'kansalaisten Euroopaksi' ei toteutune koskaan ilman eurooppalaisen patriotismin, ylikansallisen isänmaantunteen, ja siihen tukeutuvan yhteisvastuun syntyä. Sitä EU:n perustajaisien varhainen edeltäjä filosofi Saint Simon piti välttämättömänä edellytyksenä yhdentymiselle. Hän laati Wienin kongressille suunnitelman Euroopan Unionin perustamiseksi vuonna 1815.

Kun unelma on nyt todellisuutta, jokaiselle suomalaiselle avautuu EU-kansalaisena ennen kokemattomia mahdollisuuksia laajentaa ja avartaa identiteettiään liittämällä siihen uusia ulottuvuuksia. Winston Churchill oli asettanut Euroopan Unionille Haagin konferenssissa 1948 yksinkertaisen tavoitteen: Kansojen liitto, jossa jokainen kansalainen tuntee ja tietää olevansa kotona asui hän missä maassa tahansa, teki hän töikseen mitä tahansa ja äänesti hän miten tahansa. Siinä ovat nähdäkseni ne kolme avainsanaa, joiden varaan aito eurooppalaisuus ja kosmopoliittisuus voi rakentua – koti, tunne, tieto. Eurooppalaisuus ja yhdentymisen eivät ole uhka. Runoilija Alfred Tennyson muistutti, että paras kosmopoliitti, maailmankansalainen, on se joka eniten kotimaataan rakastaa. Suomalaisuutemme syntyi vuorovaikutuksen tuloksena. Sen lisääntyessä, se tulisi vahvistua ja syventyä. Mutta se riippuu meistä jokaisesta.

3.

Voi kysyä riittääkö se enää tällä vuosituhanella? Olisiko tullut aika aloittaa suomalaisuuden ja eurooppalaisuuden avartaminen planetaariseksi identiteetiksi? Globaalin tietoyhteiskunnan varaan toivottavasti rakentuva tunne ja tieto ihmiskunnan ykseydestä ja siihen perustuvan

yhteisvastuun luominen näyttäisivät jo välttämättömiltä tällä ilmastonmuutoksen ja ekokatastrofien uhkaamalla 'maapallerolla', joksi F.E. Sillanpää planeettaamme osuvasti kutsui.

Ensi vuosi on Kulttuuriympäristökampanjavuosi 2010, JOY eli Jokaisen Oma Ympäristö. Kotiseutuliitolla on siinä johtoasema, mutta mukana on kolmisenkymmentä muuta kansalaisjärjestöä valtiiovallan eli ministeriöiden, korkeakoulujen, kyläyhdistysten ja kuntien lisäksi. Perustuslaissa jokaiselle suomalaiselle on turvattu oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Suomen Kulttuuriperinnön Tuki ry:n puheenjohtajana toivon että kampanja tuottaa nimensä englanninkielisen käännöksen mukaisesti iloa, JOY, ja että sen tuloksena jokaisen kansalaisen yhteys kotiseutuun saa uutta sisältöä ja hänen identiteettinsä perustana oleva tunne voimistuu – oli sen kohteena maaseutu, kylä tai kaupunki.

Rakkaus kotiseutuun ja valmius vaalia sen kulttuuriperintöä - käsitteen laajimmassa merkityksessä – ovat avainasemassa juurrutettaessa identiteettiä siihen maaperään, josta se on syntynyt ja joka sitä siksi parhaiten ravitsee. Kulttuuriperinnön säilyttämisessä me suomalaiset olemme vielä aloittelijoita muiden eurooppalaisten rinnalla. Olemme liian usein erehtyneet pitämään vanhan säilyttämistä osoituksena taantumuksesta ja haksahaneet palvomaan uutta vain siitä syystä, että se on 'modernia', muodikasta ja ajanmukaista. Radikaali edistysmielisyys ja oikein oivallettu konservatiivisuus voivat kuitenkin edetä käsi kädessä toisiaan tukien ja täydentäen.

Emme ole onneksi yksin: Meillä on eurooppalaisina esikuvia.

Britanniassa on suojeltuja historiallisia monumentteja yli 19.000, suojattuja arkeologisia kohteita 600.000, sotien muistomerkkejä 73.000; luonnonsuojelukohteitakin yli 4.000 14:n kansallispuiston lisäksi. Saarivaltakunnassa ei juuri voi ottaa askelta törmäämättä johonkin suojelukohteeseen. Missään muualla Alppien pohjoispuolella ihminen ei ole muokannut maisemaa ja maaseutua yhtä määrätietoisesti ja yhtä kauan mieleisekseen. Edellisten sukupolvien elämäntyö tulee vastaan kaikkialla. Mutta juuri siksi Englannin maaseutu vaikuttaa ajattomalta - ja on monin paikoin sydäntä särkevän kaunis.

Maaseutu edustaa näet briteille väkevimmän kansallista tunnetta, juuria. Se on 'kadotettu paraatiisi', josta teollinen vallankumous karkotti miljoonat savuavien tehtaiden ja löyhkäävien slummien asukeiksi. Maaseutumaisema on britin kansallisen identiteetin ytimessä. Siitä selittyy, että maailmalla alan kansalaisjärjestöjen esikuvaksi tullut Kansallissäätiö, National Trust, syntyi säilyttämään ja vaalimaan nimenomaan maaseutua ja puutarhoja. Se on kuitenkin vain yksi alalla toimivista lukuisista kansalaisjärjestöistä.

4.

Britannian Kansallissäätiön jäsenmäärä ylittää 3,5 miljoonaa. Me jäsenet omistamme ja suojelemme 250.000:ta hehtaaria maisemaa, yli tuhatta kilometriä rannikkoa, omistamme ja pidämme kunnossa 44 toimivaa maalaiskylää useiden satojen kartanoiden, linnojen, puutarhojen ja puistojen ohella. Ne eivät ole museoita, vaan elävää toimivaa kulttuuriperintöä nykyajassa. Siihen ei tarvita penniäkään verorahaa. Muutamat valveutuneet kansalaiset havahtuivat jo yli sata vuotta sitten vaalimaan yhteisen muistin tyyssijoja.

Esimerkiksi The Campaign to Protect Rural England keskittyy vartioimaan maaseudun ilmeen ja olemuksen säilymistä. Yksi sen ulkonaisesti vaatimattomimmista suojelukohteista on Judith's Hedge, pensasaita Itä-Angliassa. Aita kuin aita, pensas kuin pensas. Mutta sen aidan

istuttanut Judith oli William Valloittajan veljentytär 1070-luvulla. Aita on vanhempi kuin Windsorin linna tai Westminster Abbey. Historiallisena monumenttina Judith's Hedge on kirjaimellisesti elävää historiaa – toisin kuin sen tuntumassa oleva autioitunut kyläkirkko, jolla on ikää vasta 900 vuotta. Se on yksi Englannin 20.000:sta yli 500 vuotta vanhasta kirkosta. Suojeltuja kirkkoja on saarivaltakunnassa enemmän kuin huoltoasemia. Jos aikoisitte omistaa päivän tutustuaksenne niistä jokaiseen, teiltä menisi 54 vuotta. Huoltoasemia ei tietääkseni ole vielä listattu suojelukohteiksi.

Ranskassa vastuu suojelusta on 1830-luvulta lähtien ollut valtiovallalla, alueilla ja kunnilla. Niiden suojeluksessa ja omistuksessa on nyt 14.000 laissa suojeltua historiallista rakennusta tai kohdetta ja toiset yli 30.000 suojeltaviksi luetteloitua. Kohdetta ei saa myydä tai luovuttaa eikä sen luonnetta saa edes osittain muuttaa. Sen näkyvyysaluekin on tavallisesti suojeltu 500 metrin etäisyydelle. Kohteen näköetäisyydellä olevien rakennusten uudistamiseen, purkamiseen ja uuden rakentamiseen on hankittava suostumus valtakunnan arkkitehtivirastolta.

Jokainen Itä-Ranskassa tai Normandian rannikolla matkaillut on voinut omin silmin havaita, kuinka merkittävä osuus maailmansotien muistomerkeillä on suojelukohteina. Maihinnousurannat, taistelutantereet ja sankarihaudat ovat niitä yhteisen muistin tyyssijojä, joihin koulu-laisretkikunnat vuosittain tutustuvat kahden puolen Kanaalin ja Reinin – ja jotka tulivat Euroopan yhdentymisaatteen syntymäsjöina avainasemaan.

Ranskalainen historioitsija Pierre Nora loi parikymmentä vuotta sitten käsitteen lieux de mémoire, muistin tyyssijät. Hänen mielestään meidän on entistä tärkeämpää tarjota nuorisolle toimivat puitteet, joissa heitä yhdistävä yhteinen muisti voi syntyä, kehittyä ja syventyä ymmärrykseksi. Ilman sitä nuoret jäävät juurettomiksi ja kyvyttömiksi jäsentymään yhteisöön. Puheet kansallisesta identiteetistä voivat jäädä ontoksi sanahelinäksi, koska ilman yhteistä muistia ei liioin voi kehittyä yhteenkuuluvuuden tunnetta, johon tietoisuus kansallisvaltion olemassaololle välttämättömästä yhteisvastuusta perustuu.

5.

Muistin tyyssijät eivät ole yksinomaan maisemia, luontoa tai rakennuksia: niitä ovat laulut, runot, kansalliset symbolit, liput ja vaakunat, sananparret, kadunnimet. Siitä kaikesta muodostuu yhteinen kulttuuriperintö. Yhteinen muisti oli ennen ollut kokemusperäistä, sisäistettyä tunnetta ja vanhemmilta perittyä tietoa. Nykyään se tarvitsee kiinnekohdikseen konkreettisia tyyssijöjä syventyäkseen elämyksiksi ja avautuakseen sitä kautta ymmärrykseksi.

Vanhoissa kulttuurimaissa kuten Italiassa ja Kreikassa mennyt aika on kaikkialla läsnä. Sen voi nivoa osaksi arkipäivää. Yhteiselle muistille on tarjolla tukeva konkreettinen perusta. Suomalaisina voimme käydä osoittamassa kunnioitusta sodissa vammautuneille ja kaatuneille sankarihautoilla. Mutta Raatteen tiellä voimme eläytyä ymmärtämään heidän antamaansa uhria. Se on yksi yhteisen muistimme tyyssijöista.

Kysymys on tiedon avaamisesta ymmärrykseen. Ymmärrys edellyttää mahdollisuutta eläytyä. Eläytyminen menneeseen aikaan on toki mahdollista kirjallisuuden, taiteen, teatterin, elokuvan ja tiedotusvälineiden kautta. Mutta tutustuminen yhteisen muistin autenttisiin tyyssijöihin avaa tietoon ja tunteeseen ulottuvuuksia, joita mikään muu ei pysty meille välittämään. ”Korkeat on puut Pisan mäellä, hongat hornan kalliolla” – muistan isäni lainanneen Kalevalan runoa aina Pisan nähdessään. Olisiko meillä malttia säilyttää Pisan maisema turmelematta sitä avohakkuilla, hiihtohisseillä ja betonihotelleilla niin kuin olemme jo turmelleet kansallismaisemaksi kutsumamme Kolin? Maisemat ovat yhteisen muistin ja kulttuuri-identiteetin – mu-

siikin ja maalaustaiteen tyyssijoina - syventämässä kansallista identiteettiämme rikastuttavaksi ja lujittavaksi ymmärrykseksi.

Itsenäisyyden 100-vuotispäivän lähestyessä on ehdotettu perustettavaksi uusi museo, jossa itsenäisen Suomen asukkaiden elämäntavan – arvojen, yhteiskunnan, kulttuurin, politiikan – kehitys avautuisi jälkipolvien tarkasteltavaksi kaikin nykyaikaisen tekniikan tarjoamin keinoin. Toivottavasti olemme kyllin kaukonäköisiä toteuttaaksemme hankkeen, jota sopivampaa syntymäpäivälahjaa emme voisi maallemme antaa. Siihen meitä velvoittaa Kansallismuseon rakentajien perintö.

Kansan yhteisen muistin tyyssijat eivät kuitenkaan ole vain museoissa ja monumenteissa. Käynti Aleksis Kiven kuolinmökillä, Sibeliuksen Ainolassa, Lönnrotin kodissa Kajaanin Palaniemellä tai Raatteen tiellä auttaa meitä eläytymään ja ymmärtämään suomalaisuuttamme ehkä syvällisemmin kuin hartaushetki sankarihaudoilla tai juhlapuhe kotiseutupäivillä. Aivan samoin useiden sukupolvien omikseen tuntemat ja rakastamat maisemat, Lapin tunturit, Turun saaristo, Tuusulanjärven rantatie, näkymät Kolilta, vanhat maatalot, kylämiljööt, tehdasyhdyskunnat, käsityöverstaat ja arvorakennukset sisustuksineen ovat paikkoja, joissa voimme eläytyä edellisten polvien elämään, ajatteluun ja tunnemaailmaan. Ne ovat alueellisen ja kansallisen identiteetin ankkuripaikkoja. Niitä ovat myös edellisten sukupolvien elämästä kertovat kirjeet, valokuvat ja filmit. Niiden avulla voimme eläytyä menneisyyteen ja syventää tietomme ymmärrykseksi.

6.

Nähdäkseni kansalaiset antaisivat juhlivalle isänmaalleen parhaat lahjat suojelemalla ja vaalimalla omalla kotiseudullaan olevia yhteisen muistimme tyyssijoja. Siksi alalla toimivat kansalaisjärjestöt lyöttäytyvät ensi vuonna yhteen kansalaismielipiteen havahduttamiseksi suojelemaan kotiseudun kulttuuriperintöä käsitteen laajimmassa merkityksessä ja rakentamaan identiteetiltään nykyistä rikkaampaa ja vahvempaa Suomea. Uusi museo olisi silloin kulttuuriperinnöstään aiheellisesti ylpeän 100-vuotiaan itsenäisen Suomen lippulaiva.

Haaste on kansallinen, sillä emmehän halua jäädä jälkeen naapureistamme Ruotsista ja Virossa ja muista EU-maista asiassa, jota voi perustellusti pitää myös kansakunnan itsetunnon ja sivistystason mittana. EU:n jäsenmaissa toimivilla perinnejärjestöillä on yhteistyöelimenään vuonna 1963 Euroopan Neuvoston yhteyteen perustettu Europa Nostra. 250:n kulttuuriperintöä vaalivan kansalaisjärjestön kattojärjestönä se on vastannut mm menestyneimmille hankkeille myönnettyistä palkinnoista. Suomi on saanut niistä: 7 mitalia ja 7 kunniakirjaa. Palkittujen joukossa ovat mm. vanha Rauma ja Porvoo, Helsingin Säätytalo, Suomenlinna ja Puu-Vallila ja Tapiolan Uimahalli.

Maailmanlaajuisesti UNESCO on ottanut siipiensä suojaan kulttuuriperinnön ja luonnonnähtävyyksien vaalimisen. Sen listaamia World Heritage Site'ja on Suomessa 8 – maailman 890:stä – niiden joukossa Petäjäveden kirkko ja Verlan tehdasalue. Emme ole yksin – mutta vilkaisu rajojen taakse ei anna aiheutta ylpeillä! Mualimalta takasj tänne Nilsiiään: Mitäs jos ens vuonna näätettäis mualimalle mihin myö Suomessa kyetään ja ettei se Kotiseutuliitto turhan takia syntynnä. Se olisi paras lahja 60-vuotiaalle ja isänmaalle.

Liite 17 Päivien päätössanat (pääjuhla 9.8.)

61. Valtakunnallisten kotiseutupäivien pääjuhla Nilsiä Louhosareenalla 9.8.2009

Päätössanat

Suomen Kotiseutuliiton valtuuston puheenjohtaja Pekka Laaksonen

Arvoisa juhlakansa, hyvä kotiseutuväki

Olemme jälleen kerran saaneet miellyttävän mahdollisuuden osallistua Valtakunnallisille kotiseutupäiville, nyt jo 61. kerran. Samalla olemme voineet palautella hieman mieleen Suomen kotiseutuliikkeen historiaa, täyttäähän liittomme tänä vuonna 60 vuotta. Tämä kotiseutupäivien pääjuhla on myös liiton 60-vuotisjuhla. Muulla tavoin emme näitä pyöreitä vuosia suuremmin juhli. Keskitymme työn tekoon ja kotiseutuliikkeen kaikenpuoliseen kehittämiseen. Hyvänä ohjenuorana on perjantain vuosikokouksessa hyväksytty liiton strategia, joka ohjailee toimintaamme aina vuoteen 2015 asti.

Strategiamme perusteluissa tarkastellaan laajemminkin liiton ja kotiseututyön toimintaympäristön muutoksia. On mielenkiintoista havaita, millä tavalla kotiseutuajattelu ja kotiseututyö ovat reagoineet ympäristönsä muutoksiin. Järjestäytyneen kotiseutuliikkeen alkukanan sattui murroskauteen, routavuosiin, jolloin venäläistämistoimenpiteet uhkasivat vasta muodosteilla olevan kansakunnan rakentamista suomalaiseksi. Sitä oli edeltänyt kasvava kansallistunteen synty Porthanin ajoilta lähtien ja siihen liittyvä kansanperinteen ja muistitiedon järjestelmällinen tallentaminen kansakunnan oman historian kirjoittamiseksi. Toimintavastuu lankesi vuonna 1831 perustetulle Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle. Ensimmäisenä ikimuistoisena tuloksena syntyi pian Elias Lönnrotin Kalevala, joka sekin täyttää pyöreitä vuosia tänä vuonna.

Kotiseutuyhdistysten perustamisen ensimmäinen vaihe ajoittuu itsenäisyytemme syntyvaiheisiin, jolloin patoutunut uusi isänmaallisuus kanavoitui poliittisen toiminnan vaikeutuessa erilaisiin kansalaistoimintoihin - nuorisoseuraliike ja kotiseutuliike näihin lukien. Toinen varsinainen kotiseutuyhdistysten perustamisaalto ajoittuu toisen maailmansodan jälkeisiin kymmeneen vuoteen, jolloin kansalaisaktivismi joutui etsimään uudet uomaansa. Taustalla olivat raskaat sotavuodet, maan tulevaisuutta uhkaavat vaaran vuodet ja eräiden keskeisten kansalaisjärjestöjen, ei vähiten Suojeluskunta- ja Lottajärjestöjen lakkauttaminen. Nyt kansalaisaktivismi ja isänmaallisuus ohjautuivat kotiseututyöhän, isänmaanrakkaus sai uusia muotoja.

Kolmas kotiseututoiminnan nousukausi alkoi 1970-luvulla ja jatkuu yhä erityisesti kaupunkimaisten pienyhteisöjen elämässä, kaupunginosatoiminnassa. Oma asumisympäristö, sen vaaliminen ja hallittu kehittäminen ovat toiminnan perustana. Jälleen huomaamme, että kotiseutuliike on taaskin reagoinut ulkoiseen muutokseen ja siinä nähtyyn uhkaan.

Kun käytiin kiivasta keskustelua Euroopan unioniin liittymisestä, vahvistuivat ajatukset meilläkin alueiden Suomesta. Maakunnalliset identiteetit nousivat etusijalle. Turvaututtiin kansallisvaltiota pienempiin kokonaisuuksiin, maakuntiin, joita on sopivasti elävöitetty vanhalla koetellulla heimoajattelulla. Nyt, kun paljon puhuttu globalisaatio eri tavoin tulee luoksemme ja kun PARAS -hankkeen myötä kuntia yhdistetään hallinnollisesti, on kotiseutuliike taas valppaasti reagoimassa. Nyt perustetaan kotiseutuyhdistyksiä lakkautettuihin kuntiin ja jo

olemassa olevat aktivoituvat vaalimaan kotiseutusymboliikkaa, traditioita, paikannimiä, kehittämään paikallismuseotoimintaa, luomaan kotiseutuarkistoja.

Tämä kaikki merkitsee, että kotiseutuaate on voimakkaasti reagoiva ja ihmistä lähellä olevan toiminnan perusta. Se rakentaa menneisyyden vankalle suomalaiskansalliselle pohjalle tulevaisuutta, jossa ihmisen tulee voida elää sekä henkisesti että fyysisesti turvallista, hyvää elämää yhteisöissä, joiden voima on paikallisuudessa.

Hyvät ystävät. Suomen Kotiseutuliiton puolesta esitän jo tässä vaiheessa kiitokseni kaikille niille, jotka ovat osallistuneet näiden onnistuneiden kotiseutupäivien järjestelyihin. Ohjelma on ollut hieno, tilaisuudet ja järjestelyt onnistuneita. Ketään työhön osallistunutta missään mielessä unohtamatta tahdon nostaa esiin yhden henkilön, joka erityisesti ansaitsee meidän kaikkien kiitokset ja suosionosoitukset. Kiitokset Sinulle kotiseutupäivien pääsihteeri Katja Lappalainen.

Suomen kotiseutuliitto
60 vuotta

**Valtakunnalliset
KOTISEUTUPÄIVÄT 2009
MUALIMALLE JA TAKASI**

PÄÄJUHLA
Sunnuntaina 9.8.2009 KLO 13.00
NILSIÄN LOUHOSAREENA

Tales from Finland
Haapaniemen Nuorisopuhallinorkesteri,
Säv. Mary Ann Gilby, joht. Hatti Ulmanen

Valtiovallan tervehdys
Eduskunnan 1. varapuhemies,
kansanedustaja Seppo Kaariainen

Lapsuudem muisto
Marja-Liisa Kupsmanen laulu,
Pasi Hottanainen harmonikka
Säv. Esa Pakarinen Kalle Väinäsen runoihin

Juhlapuhe
Erikoistoimittaja Erkki Toivanen

Rikkaas ja köyhyys, Rakkaavesta
Matti Taskinen laulu, Jukka Lehtonen piano
Säv. Ilkka Kuusisto Kalle Väinäsen runoihin

Tervetuloa Joensuuhun 2010!
Joensuun kaupungin tervehdys

Linnan pulsto
Haapaniemen Nuorisopuhallinorkesteri
Säv. Timo Forsström

Päivien päätössanat
Suomen Kotiseutuliiton
puheenjohtaja,
professori Pekka Laaksonen

Savolaisen laulu
Yleisö ja orkesteri

KOTISEUTUPÄIVÄT 2009

Arvoisa vastaaja,

Savonia-ammattikorkeakoulu tekee yhteistyössä Kotiseutupäivien järjestäjien kanssa kyselytutkimusta tapahtumaan osallistuvista ja heidän mielipiteistään Kotiseutupäivistä. Vastaamalla tähän kyselyyn annat arvokasta tietoa esimerkiksi siitä, millaisena koet vuoden 2009 Kotiseutupäivien järjestelyt ja tapahtuman kokonaisuutena. Lisäksi haluamme tutkimuksen avulla arvioida, millaisia taloudellisia vaikutuksia kyseinen tapahtuma aiheuttaa.

Tutkimustuloksia käytetään sekä Kotiseutupäivien edelleen kehittämiseen että Nilsiä ja Tahkon matkailun kehittämiseen. Ole hyvä, ja vastaa seuraaviin kysymyksiin joko rengastamalla valitsemasi vaihtoehto tai kirjoittamalla vastauksesi annettuun tilaan.

Hankittu aineisto käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimustulokset esitetään tilastollisina jakaumina, jolloin yksittäisen vastaajan henkilöllisyys ei voi käydä ilmi. Aineistoa käytetään ainoastaan tutkimustarkoituksiin. Tutkimustulokset auttavat tapahtuman järjestäjiä, viranomaisia ja yrittäjiä matkailun kehitystyössä, ja sitä kautta hyöty ulottuu myös matkailijoille.

Kiitos vastauksestasi!

Markku Tyni
Matkailun lehtori
Savonia-ammattikorkeakoulu

Katja Lappalainen
Pääsihteeri
Kotiseutupäivät

VASTAAJAN TAUSTATIETOJA

1. Vastajan sukupuoli? 1 mies 2 nainen
2. Vastajan ikä? 1 alle 20 vuotta 2 21-30 vuotta 3 31-40 vuotta
4 41-50 vuotta 5 51-60 vuotta 6 61 tai enemmän
3. Vastajan asuinkunta? _____
4. Vastajan elämänvaihe? 1 naimaton yksinasuja 2 lapseton avio-/avopari 3 lapsiperhe
4 avio-/avopari, lapset aikuisia 5 muu, mikä? _____
5. Vastajan ammatillinen koulutus? 1 yo-tutkinto 2 opistotason tutkinto
3 ammattikoulu 4 ammattikorkeakoulututkinto 5 korkeakoulututkinto
6 muu, mikä: _____
6. Vastajan ammatti (nykyinen tai viimeisin)? _____
7. Vastajan asema ammatissa? 1 yrittäjä 2 johtaja/johtavassa asemassa 3 toimihenkilö
4 työntekijä 5 opiskelija/koululainen 6 eläkeläinen
7 työtön 8 muu, mikä: _____
8. Vastajan kotitalouteen kuuluu _____ henkilöä, joista _____ alle 18-vuotiaita
(saman talouteen ja perheeseen kuuluvien henkilöiden määrä)
9. Vastajan kotitalouden bruttotulot vuodessa?
1 alle 16 800 €/v 2 16 801 – 33 600 €/v 3 33 601 - 50 500 €/v
4 50 501 – 67 400 €/v 5 67 401 – 84 300 €/v 6 yli 84 300 €/v

TAPAHTUMAA KOSKEVAT TIEDOT

10. Kenen kanssa osallistut Kotiseutupäiville?
1 yksin 2 avo-/aviopuolison kanssa 3 perheen kanssa _____ hlöä
4 ystävän/ystävien kanssa 5 ryhmän mukana _____ hlöä; mikä ryhmä? _____
11. Monta kertaa olet osallistunut aikaisemmin kotiseutupäiville?
1 Osallistun nyt ensimmäistä kertaa
2 Olen osallistunut aikaisemmin 1-5 kertaa
3 olen osallistunut aikaisemmin 6 kertaa tai enemmän
12. Kuinka monena päivänä osallistut kotiseutupäiville?
1 yhtenä päivänä 2 kahtena päivänä 3 kolmena päivänä 4 neljänä päivänä
13. Jos yövyt kotiseutupäivien aikana NILSIÄSSÄ tai TAHKOVUORELLA, niin mikä on majoitusmuotosi?
1 hotelli/motelli
2 lomakylä/vuokramökki
3 asuntoauto/-vaunu/leirintäalue
4 muu maksullinen majoitus, mikä: _____
5 oma loma-asunto

6 sukulaisten/tuttavien luona

7 muu, mikä: _____

14. Ole hyvä, ja arvioi euroina kuinka paljon käytät/käytit rahaa seuraaviin kulutuskohteisiin tämän matkan aikana NILSIÄSSÄ ja/tai TAHKOVUORELLA:

1 majoitus _____ €

2 ravintolat, kahvilat ja baarit _____ €

3 yleisvähittäiskauppa ja kioskit (tavaratalot, päivittäistavarat ja elintarvikkeet) _____ €

4 muu vähittäiskauppa (erikoisliikkeet, esim. Alko, urheiluliikkeet, matkamuitot) _____ €

5 taksit, paikallisliikenne, auton vuokraus _____ €

6 huoltoasemat ja korjaamot _____ €

7 ohjelma- tai virkistyspalvelut sekä viihde- ja kulttuuritarjonta _____ €

8 muu kulutus, mikä? _____ €

YHTEENSÄ _____ €

Mainitut tiedot sisältävät _____ hengen kulutuksen Nilsin alueella _____ päivän aikana.

15. Kuinka paljon olet saanut tietoa eri lähteistä kotiseutupäivistä? Rengasta seuraavasta asteikosta se vaihtoehto, joka kuvaa tilannettasi parhaiten.

	<i>en osaa sanoa</i>	<i>ei yhtään</i>	<i>erittäin vähän</i>	<i>jonkin verran</i>	<i>melko paljon</i>	<i>erittäin paljon</i>
Sanomalehdet ?		1	2	3	4	5
Kotiseutupäivien oma esite ?		1	2	3	4	5
Matka-/matkailutoimisto ?		1	2	3	4	5
Internet ?		1	2	3	4	5
Ystävät/tutut ?		1	2	3	4	5
Sukulaiset ?		1	2	3	4	5
Aikaisemmat kokemukset ?		1	2	3	4	5
Muu, mikä ?		1	2	3	4	5

16. Ovatko kotiseutupäiviä saamasi ennakkotiedot pitäneet paikkansa tätä matkaa ajatellen?

1 ei lainkaan 2 melko huonosti 3 kohtuullisesti 4 melko hyvin 5 erittäin hyvin

17. Miten odotuksesi kotiseutupäivistä ovat täyttyneet?

1 ei lainkaan 2 melko huonosti 3 kohtuullisesti 4 melko hyvin 5 erittäin hyvin

18. Arvioi seuraavia seikkoja Kotiseutupäivät –tapahtumasta sekä tapahtuman aikana käyttämiäsi palveluja (1=erittäin huono, 2=huono, 3=hyvä, 4=erittäin hyvä, ?=ei kokemusta)

Kotiseutupäivien markkinointi ?	1	2	3	4
Kotiseutupäiville ilmoittautuminen ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien infopiste ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien seminaari ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien avajaiset ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien retket ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien oheisohjelmat ?	1	2	3	4
Kotiseutupäivien ruokailut ?	1	2	3	4
Majoitus ?	1	2	3	4

19. Mielipiteitäsi ja/tai kommenttejasi Kotiseutupäivistä tai edellä mainituista palveluista:

KIITOKSET VASTAUKSISTASI!